

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 18 DECEMBER 1921.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

ANATOLE FRANCE OCH HANS HUSTRU

BLAND ALLA DE RISKER, SOM EN KVINNA utsätter sig för, då hon gifter sig med en världsberömdhet, är den att bli sönderanalyserad av en litteraturodocent hundra år efter sin död icke den värsta. Då är man åtminstone inte längre den värsta. Då är man åtminstone inte längre den själv. Men att nödgas posera framför kameran, innan man ens hunnit taga av sig reskappan och hatten hör för en dam till livets små, men högst irriterande prövningar.

Det var just vad Madame Anatole France fick göra vid sin ankomst till Stockholm, dit hon följt sin man — nobelpristagaren — för att vaka över hans hälsa och omge honom med de tusen omsorger, som hon tagit till sin uppgift att göra.

Men eftersom hon nu presenteras för Iduns läsare i själva ankomstögonblicket måste vi förutskicka den förklaringen, att Madame Anatole France ser helt enkelt inte ut så. Kameran ljuger aldrig — påstå fotograferna, men man bör akta sig att tro dem.

Bredvid sin reslige man, som trots åren bevarat något av sin forna imposanta hållning, ter sig Madame France helt liten. Men hon har en kraftig gestalt och ser ut som hälsan själv, ja, som om hon hörde till den urkraftiga franska bonderasen. Det kloka, vakna uttrycket i hennes ansikte är också typiskt franskt.

Madame France är en mycket berest dam, hon känner Tyskland, England och Amerikas båda kontinenter, men till denna vrå av världen har hon först nu kommit. Det är helt säkert icke endast älskvärdhet, då hon säger, att det gläder henne ofantligt att få se något av Sverige och att den skandinaviska kvinnorörelsen alltid haft hennes beundrande intresse.

Men för övrigt ställer sig Madame France helt och hållet i skuggan, hon har valt sin plats som Anatole France trogna följeslagerska, vårdarinnan av hans ålderdom, och hon anser — kanske med rätta — att det tillkommer honom, icke henne att göra uttalanden i tidens frågor.

Som alla sanna fransyskor är Anatole France's maka oinskränkt härskarinna i sitt hem. Familjen bor numera största delen av året på landet i en vacker villa i Touraine vid stranden av Loire. Där trivs Anatole France bäst. Hans hus i Paris, i kanten av Boulognerskogen, får stå obott åtminstone nio månader av årets tolv.

Som bekant åtföljdes Anatole France på resan till Sverige även av sin dotterson från ett föregående gifte, den 13-åriga Lucien Psichari, vilkens far stupade i kriget. Den unge gossen har anor från ännu en andens storman, han är nämligen dottersonson till Ernest Renan.

ETH. K.

Anatole France och hans maka. Foto taget för Idun på deras rum å Grand Hotell i Stockholm.

“DET DUMMA KVARTALET”

AV D:R AXEL HÖJER.

DE TRE FÖRSTA MÅNADERNA AV människans första år betecknas ibland som »das dumme Vierteljahr». Tänka vi litet närmare på denna tid, finna vi snart, att beteckningen själv är dum och olämplig. För det första kallar man icke ett barn dumt, för att det icke har sin intelligens skolad som en vuxen. Saken är den, att det finnes intelligenta nyfödda och dumma nyfödda, om också vi med våra grova undersökningsmetoder hava svårt att upptäcka skillnaden. Man torde kunna våga påståendet, att intelligensen aldrig under människans liv gör så stora framsteg som under dessa tre första månader.

Låt oss tänka oss in i den nyföddes ställning. Nyss kommo föda och luft till honom med moderns blod av konstant gradtal. På alla sidor omgavs han av ljumt vatten av samma temperatur. Så har han tillbragt den tid, då tillväxthastigheten är störst, skyddad från de yttre farligheterna av det moderliga bäckenets fasta ringmur. Måhända är det minnet av denna tid som utgör underlaget för den vuxnes drömmar om en fullkomlig sällhet. Från detta paradiset blir i tidens fullbord barnet utdrivet och befinner sig så plötsligt i en helt annan situation. Den livgivande strömmen av moderblod är avbruten, den kalla ytterluften omger dess kropp och fyller dess lungor, floder av ljus störta genom ögonen in i dess hjärna. Vore icke mellanöronen de första timmarna av barnets tillvaro vätskefyllda, skulle väl bullret utifrån tyckas det som Niagaras bedövande dån. Nu kommer denna erfarenhet något senare, men den nyföddes första skri vittnar högt om hur missbelåten den är med den inträffade förändringen.

Den tid som nu följer kan kallas spädbarnets svaghetstid. Det är en allmän regel i de levande varelsernas kedja, att ju högre en art nått i utveckling, dess längre tid tillbringar ungen i moderns sköte och dess mera hjälplös kommer den trots detta till världen. Så vilas ingen unge så länge som människobarnet hos sin moder; ingen behöver heller så lång tid för att lära sig gå eller för att själv lära sig söka sin föda. Den svaghet, som utmärker den nyfödde sträcker sig till alla organ. Jag vill meddela några exempel härpå. Medan det äldre barnet liksom den vuxne med stor envishet bibehåller sin värmegrad, vare sig den omgivande luften är varmare eller kallare, har den nyfödde betydligt lättare att bli övervärd eller avkyld. De processer genom vilka den vuxne skyddar sig i dessa fall (svettning, hudkärllsammandragning) äro hos den nyfödda icke i ordning. Även för en brännskada, som ett äldre barn skulle fördraga, är den nyfödde mycket känslig. Ett annat exempel. I våra vävnader härskar ett vätsketryck (osmotiskt tryck), som kroppen med en mångfald medel söker hålla konstant inom mycket trånga gränser. Tillföres en mera koncentrerad eller en mera utspädd saltlösning, inverkar detta dock tack vare antydde skyddsmekanismer föga på vävnadernas eller blodets osmotiska tryck. Hos den nyfödde kunna njurar, lungor och andra organ blott ofullständigt fullgöra nämnda skyddande funktioner. Detsamma gäller om blodets surhetsgrad, som hos den

vuxne med många olika medel hålles nere, medan den nyfödde har jämförelsevis lätt att få sitt blod för surt, vilket medför bilden av en svår förgiftning. En annan skadlighet, som den nyfödde dåligt försvarar sig emot, är blodförlust. Även en relativt obetydlig sådan kan för honom bliva ödesdiger. Svält fördrager han dåligt, övergödning likaså. Den nyföddes gulsot vittnar ofta om att hans lever ännu icke lärt att utsöndra gallan enbart till tarmen utan låter en del direkt gå över i blodet. Se vi på mottaglighet för och skyddskraft mot sjukdomar, äro förhållandena olika för olika fall. För vissa smittosamma sjukdomar t. ex. skarlakansfeber äro de späda barnen mindre mottagliga. Detta förklaras så, att de av modern med hennes blod och i hennes mjölk erhålla skyddskroppar. Vissa andra sjukdomar, t. ex. ros och variga infektioner, äro så mycket farligare för de små, särskilt i första kvartalet.

Under denna svaghetstid erbjuder naturen det späda barnet en näring, modersmjölken, så lik dess förra föda, modersblodet, som möjligt, så lämpad som möjligt att utan allt för stort förarbete användas till uppbyggande av en människokropp. Att söka uppföda ett barn i de första månaderna utan modersmjölk är ett vågstycke, som ofta kostar barnet livet. Även om barnet får stanna vid bröstet, är denna första tid den farligaste i dess liv. Så mycket mer blir detta fallet, om det till alla andra farligheter skall övervinna kommjölken och skilsmässan från modern. Diflaskan är en av kulturens uppfinningar, men när vi sträcka oss efter kulturens välsignelser må vi akta oss för naturens förbannelser. Ett litet barn behöver under sin svaghetstid till sitt skydd en mor. Ingen annan kan fylla hennes uppgift.

Mor och barn behöva till sitt skydd h e m e t. När vi följa människans historia tillbaka genom tiderna så långt vetenskapen tillåter, finna vi i grottan ett hem. Denna den första och intimaste av alla inrättningar för människors sammanlevnad är alltför den viktigaste. De dåliga bostadsförhållandena göra för tusenden av vårt folk hemmet till en plats, där man icke ens kan äta och sova med glädje. Det erkännes åtminstone med munnen av de flesta, att det är en den viktigaste samhällsangelägenhet att råda bot härpå. Icke minst de späda barnen skulle härav draga fördel.

Under de första månadernas svaghetstid utför det späda barnet ett jättearbete. En ytlig betraktare tror, att det blott äter och sover. Se vi närmare efter, finna vi, att

alla organ denna tid utvecklas och stärkas, framför andra kanske sinnesorganen och centrala nervsystemet. Detta är redan vid födelsen mera utvecklat än kroppen i övrigt. Medan en nyfödd i allmänhet väger föga mer än en tjugonedel av sin vikt som vuxen, väger dess hjärna ungefär en fjärdedel av den vuxnes. Denna apparat för samlande av intryck och utlösande av rörelser har visserligen icke varit alldeles överksam sista månaderna före födelsen. Därom vittna bl. a. fosterrörelserna. I livligare verksamhet träder den dock först när barnet mera direkt kommer i förbindelse med yttervärlden. Under denna verksamhet fullkomnas den alltmåra och växer sig färdig.

Låt oss först tänka på synen. Det är under de första veckorna och månaderna, som barnet lär att se. Detta torde vara betydligt viktigare än att lära gå. Den nyföddes synintryck jämföras ibland med personers, som vid mogen ålder opererats för medfödd starr. En sådan person ser allting i samma plan och måste med mycket besvär lära sig, vad avstånd vill säga, genom att taga de andra sinnena, känseln, muskelsinnet, hörseln, till hjälp. En sådan person har dock redan en mängd färdiga begrepp, som hjälpa honom, när han skall lära se. Den nyfödde är väsentligt sämre ställd. Han vet ingenting om denna yttervärld, som så plötsligt vill stiga in i hans huvud. Den synes honom säkert till en början mycket obestämd i sina konturer, då hans ögon utan ordning söka i var sin riktning. Även sedan genom ett samordnande av ögonrörelserna efter ett par veckor klarare bilder vunnits, måste dessa bilder göra ett överväldigande intryck. Tänk oss en svensk lantbo, som från sin täppa flyttar direkt in i mitten av London eller Newyork. De höga husen, den myllrande trafiken, strömmen av ord, som för honom äro utan mening, framkalla snart en intensiv trötthetskänsla, och hans sömn blir djupare än den, det mest ansträngande kroppsarbete kunnat framkalla. I en liknande situation befinner sig den nyfödde. Undra sedan på att han sover största delen av dagen. Redan från första dagarna har han att ordna icke blott synens utan även hörsels, smakens, luktens, tryck-, värme- och muskelsinnets intryck, och att samordna dem alla till bilder av yttervärlden. Detta arbete kräver liksom varje annat svårt arbete respekt. Det späda barnet kräver under sina första månader lugn och ro. Våra dagars föräldrar förstå också i allmänhet mycket väl, att det späda barnets bekantskapskrets under de första månaderna bör inskränkas till de allra närmaste.

Jag nämnde nyss, att olika individualiteter kunna framträda redan i första kvartalet. Vissa svåra intelligensrubbingar kunna visa sig redan då för ett övat öga. Andra s. k. nervösa barn sova mindre än barn i allmänhet. Vissa barn visa redan i andra månaden sin känsla för musik, i det de genom skrik giva sitt misslag tillkänna, så snart musiken tystnar.

Slutsatsen av det ovan anförda kan formuleras så: Dummare beteckning på det första kvartalet än den som anges i överskriften står icke till att uppleta.

För alla bevis på vänlig hägkomst som kommit mig till del med anledning av min 60-årsdag från styrelserna för Svenska Tidningsutgivareföreningen, för Svenska Publicisternas Pensionskassa, för Publicistklubben, och från alla minnesgoda kolleger inom den svenska pressen ber jag härmed få framföra mitt varma och innerliga tack.

Stockholm den 12 dec. 1921.

Alex. Hellberg.

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks. 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris 1922:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år ..... Kr. 15:—	Helt år ..... Kr. 19:50
Halvt år ..... „ 8:—	Halvt år ..... „ 10:—
Kvartal ..... „ 4:25	Kvartal ..... „ 5:25
Månad ..... „ 1:50	Månad ..... „ 2:—

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

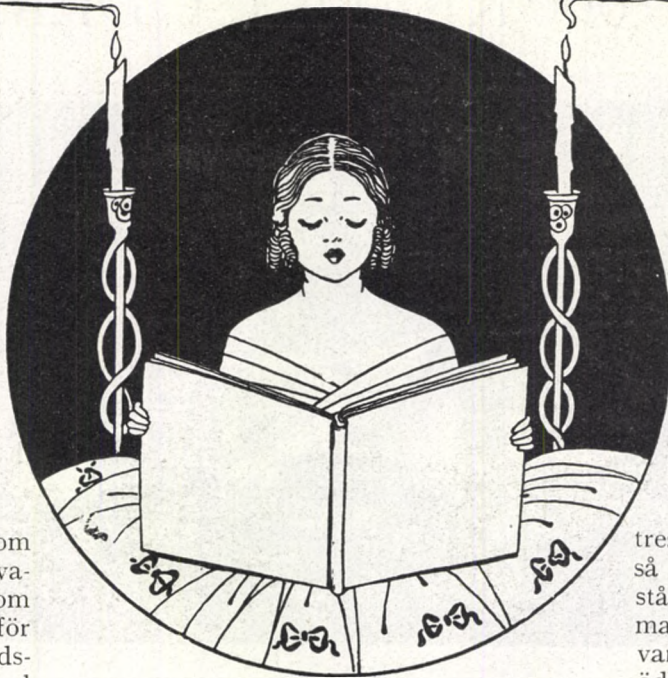
38 öre efter text.	Utländska annonser:
42 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för särskild begärd plats.	å textside, 20 % förh. för särsk. begärd plats.

EN SYL I VÄDRET

VI BRUKA JU IBLAND I SÄLLSKAP — med minnesreminiscenser från sagböckernas förvandlingar av prinsar och prinsessor i ulvar och vargar, hjortar och hindar — skämtsamt säga: hur manne detta sällskap skulle te sig, om vi alla plötsligt genom ett trollslag bleve förvandlade till djur och vilken djurtyp skulle väl envar av oss då representera? Och så börja vi under skratt och munterhet gissa oss fram. Vi tro att det bara är en yttlig sällskapsunderhållning, vi roa oss med. Men under densamma finns en allvarlig idébotten, som vi inte kunna se i det ögonblick leken varar, och vilken är precis densamma, som ligger till grund för sagans benägenhet för fantastiska omklädnader. Under olika tidsperioder kunde sagans trollspö utan tvivel blotta hos oss mindre sympatiska djuregenskaper än under vanliga lyckligare förhållanden. Vår hårt beträngda tid skulle på detta sätt prövad, helt säkert giva ett ganska nedslående resultat. Men det är inte bara olika tider utan även olika alldeles speciella tillfällen som äga förmåga att hos människorna osökt locka fram djurinstinkterna. Här är nu inte alls fråga om krig och revolutioner, utan om helt fredliga tillfällen och företeelser inom de stilla hemmens och de privata angelägenheternas ådragna cirkel. Ett av dessa tillfällen är det när folk skall till att ärva, och en av dessa företeelser är det som jag uppsåtligt med ett fult och kränkande namn ville kalla »arvshyenorna».

Tycker ni inte att de likna just hyenor de där människorna, som strax efter en s. k. kär anhörigs död med lystna blickar sitta och stirra på en sockerskål, som ditintills ej avlockat dem någrasomhelst känslaffekter — eller en tavla som de gått likgiltigt förbi i sin barndom, ungdom och mannaålder, de där som med rödgråtna ögon och hängande crêpeskyar komma i luven på varandra för en klocka på väggen, ett gammalt tygstycke eller en kopparkastrull! De där, som från att vara rara och goda människor för några aktier eller slantar, för några bords och stolars skull plötsligen förvandlas till taktlösa, respektlösa egoister med omtanke endast om egen fördel och egna börsars späckande, till varelser, ur vilkas ögon lyser ut endast en enda glupande närighet! Passar den inte in på dem, den karaktäristik, som en så allmängiltigt bok som Nordisk Familjebok ger om hyenan. »Hyenorna tillbringa dagen i något gömställe och börja först efter solnedgången låta höra sitt tjut eller andra ohyggliga läten. — — De äro ytterst feiga och angripa endast de djur som ej kunna försvara sig. — — De våga sig inte på levande människor — — —»

Ja, just det: de våga sig inte på levande människor — just det är arvshyenornas särmerke! Medan livet varar, ådagalägga de all den respekt för människornas särdrag, deras känslor och vilja, som den sociala samfärdseln kräver, de ana sig till deras önsknings för att bättre göra sig dem bevågna, de skulle inte beröva dem en 2-pennis slant eller ett skrivet papper ur deras skrivblock. En levande säger till

ARV OCH TESTAMENTEN

en vän eller anhörig: så och så vill jag att det skall göras efter min död, så och så skulle det aldrig få gå till min begravning — vid mitt arvskifte! Och så går han en morgon plötsligt bort! Ett helt liv i nära kontakt har yppat för en eller många hans väsens art, hans syn på livet, hans vilja och önsknings. Hans ord, hans uppfattning och uttalade åsikter ringa ännu i öronen. Kanske finner man t. o. m. en papperslapp framme i hans bordslåda, där han tecknat upp några önskningsmål angående fördelningen av sin egendom, om vart han ville donera sina pengar, sina kära böcker som han handskats med dagligen, ett smycke eller ett minne! Det borde ju vara den bästa och naturligaste vägledningen för arvskiftet. — —

Men då komma arvshyenorna av olika ålder, kön och typ, och fördela, förordna — taga — roffa! De våga sig inte på de levande — ty de äro feiga och angripa endast dem som inte kunna försvara sig —. Vad de kunna tala! Och beskriva! Och gråta! Och demonstrera sin kärlek till den döde. Men för hans tankar och väsen, för hans önsknings och personlighetsmärke slå de dövörat till — eller höra de inte något för sina egna tjut i mörkret?

En var av oss har säkert varit med också då ett arvskifte ägt rum i det stillhetens och godhetens tecken, som ensamt är förenligt med dödens frid och mäktiga höghet, och då händerna gripit om ett obetydligt vardagsting med samma vördnad som kring smycket, vilket i bouppteckningsinstrumentet taxerats till hundra tusen riksdaler. Men hur mycket vanligare är det dock inte, att de som sitta där kring alla efterlämnade personliga och talande småting, som den bortgångne samlat och älskat — gåvor och minnesföremål, vilka, också de, av döden bragts till evig tystnad att de betrakta och värdera dessa en-

Välj Idun för 1922! Kostar vid prenumerations i bokhandeln och å närmaste postkontor endast 15 kr.

AV ALMA SÖDERHJELM

dast och allenast efter deras materiella värde! Bjud åt den anförvant, som ordar vitt och brett om sin kärlek och pietet för den avlidne den enkla silverklocka, han burit ända från gossåren eller den tarvliga skrivbordslampa, som ensamt delat hans tankes arbetsmödor — bjud detta i stället för några lukrativa bankaktier — och ni skall se! Det finnes kanske en på tio miljoner som skulle välja arbetslampan!

Det vore utan tvivel psykologiskt intressant att söka klarlägga orsakerna till, att så mycket fult och tarvligt hos människor står upp just i ett ögonblick, om vilket man vore böjd att förutsäga, att det skulle vara ägnat att väcka de allra yppersta och äldste egenskaper till livs. Men om man undantager de fall, då verkligen pietetskänslan dikterar stridigheterna, då man kastar sig över, hakar sig fast, slåss, strider om de döda föremålen därför att man i det längsta ej ville ge ifrån sig livet som lyktats, anden som slocknat, tanken, som tystnat — så ligger visst hela denna fråga på ett så avgjort patologiskt plan, att allt vad vi lekmän i livets hemligheter kunde framställa till uttydning av detsamma, bleve värdelöst. Hela denna företeelse är måhända lättast att bäst förstå, om man jämför själva döden med en eldsolycka eller en katastrof på havet alla gränser slopas! Då är det ej mer människor som handla, det är drift- och instinktvarelser, som slåss om något som de knappast själva veta vad det är.

Man måste väl ändå få leva i den illusionen, att människor i botten ej äro onda, om det än finnes tillfällen, då man kunde betvivla det. Det gäller enligt min tro bara att inte ge dem tillfälle att visa sina dåliga sidor, inte tvinga fram deras djurinstinkter. Och för undvikande härav, för att i betydande mån minska på osämjan och tvistigheterna människorna emellan, ville jag för min ringa del framställa till alla mina läsares eftersinnande ett praktiskt budord, vars strikta följande jag åtminstone tror kunde äga en stor bärvidd. Detta budord ville jag formulera på följande sätt:

Ordna allt för er, medan ni lever, så att ni kan dö när som helst, utan att därigenom orsaka tvistigheter och oreda. Bestäm noggrant och precis vem som skall ärva er! Inte bara när det gäller värdepapper och penningar, villor och lantegendomar utan rörande varenda sak som Ni äger — hur obetydlig den än förefaller Er själv. Men skriv inte allt detta på en papperslapp, som slänges i Er bordslåda! Gör upp ett ordentligt testamente, eller låt åtminstone allt vad Ni antecknar som Eder s. k. sista vilja styrkas av två ojäviga vittnen.

Då kan ni sluta edra ögon utan att det infinner sig några arvshyenor vid ert döds-läger, då kan ni gå dit bort in i molnen och etern utan att befara inte bara, att det blir domstolssak efter er, men vad som är mycket viktigare: att hos dem som ni litat på, haft förtroende för eller älskat inte behöva båda upp sådana instinkter, om vilka ni medan ni levde, ej hade en aning om att de existerade.

H. E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

KLÄDER FÖR 50,000 KR. TILL ÖDEMARKSBARNEN!

EN SYN I NATTEN

Av Julia Svedelius.

SKÖTERSKAN, SOM VAKADE över mig däruppe i Norrbotten, berättade en morgon om de underliga feberfantasier jag haft på natten. Hon hade knappast behövt det, ty jag hade upplevat alltsammans och glömmet det aldrig.

Så här såg jag det:

Hela det höstmörka Norrbotten låg svept i sådana där täta gråa dimmor, som hösten tidigt börjar väva i dessa nejder. Trädens nyss så brokiga skrud var fallen, endast rönnarnas röda klasar sutto kvar, som stänk av blod.

När man ligger svårt sjuk, händer det ibland, att själen lösgör sig, blir fri och obunden. Så erfor jag det nu, då jag tyckte mig sväva över vidderna, som jag älskade och nu än en gång fick se ligga utbredda i all sin ödslighet. Här och var i närheten av de ensliga gårdarna och små hopgytttrade byarna tyckte jag mig se grupper av dessa små höiador, som i hundraden och åter hundraden finnas i gräsrika ängder, längs älvränderna och ute på holmarna.

Men de gråa fläckarna voro inga lador, det var människor, som klungat sig tillsammans. Fattiga, sjuka, hjälplösa människor. Jag såg närmare på dem, se, det var inte de dödliga dagdrivareflockarna, ej de lättjefulla tiggarna. Det var *den verkliga nödens barn* allesammans.

"Vi äro de gamla, sjuka åldringarna, som ingen vill värda sig om" — suckade det från en grupp människor. "För oss betalar socknen, men socknen får aldrig veta, hur vi ha det. Vi äro förbjudna att klaga, då hotas vi att få det ännu sämre hos det folk, som har oss i sina pörten på nåder, som de säga. När skola vi få komma till ålderdomshemmet, där vi ha rätt att leva och dö?" Hur uselt voro de ej klädda, i paltor, dem ingen gitte laga. Många av de gamla voro blinda, döva och lemalytta. Skall livet verkligen behöva vara så hårt, tänkte jag, att det skall förmäna till och med fattighuset, ålderdomshemmet för dem, som ingen högre jordisk längtan har.

Där stod en annan liten grå klunga. Ack! Den var inte så liten, när jag såg närmare på den. Det var de skaror barn, som mist sina föräldrar i de svåra epidemierna, som hemsökt deras bygd. Döden hade hämtat med sig de små barnens jordiska stöd. — Älskade barn, snyften ej så... ni ska få se, till

ETT TEFÖRKLÄDE

— VAD SKALL JAG hitta på för julklapp till — — —? funderas det nu som bäst i hela Sveriges land. Om gävens mottagare är en dam, blir hon alltid belåten att få ett förkläde som det här avbildade. Det är avsett att användas av frun i huset eller unga fröken, då hon serverar te till gästerna. Materialet på ovanstående modell är vitprickig moll och valenciennespetsar och förklädet är något längre än de vanliga serveringsförkläderna. Det aparta i modellen är att tyget går ned i ryggen — en klädsam effekt. Förklädet, som passar att bära utanpå de modärna lösa klänningarna, har ställts till Iduns disposition av

fru B. Lidbäck, Stockholm. Mönster kunna beställas mot 60 öre i frimärken under adress *Mönsteravdelningen, Iduns Redaktion, Stockholm.*

Det allra sista av de 10,000 plaggen och de 3,000 leksakerna packas in i Iduns expeditiionslokaler.

sommaren... då solen kommer igen... kanske ni då få komma allesammans och dricka hälsa och krafter i goda hem, som barmhärtiga människor vilja göra i ordning åt er. Och får ni bara röror på edra kinder igen, så får ni nog kraft att leva och växa. — Jag sträckte mina armar mot barnen, men jag var tomhänt och hade intet att ge.

Åter blev synen en annan. Nya människoflockar syntes, de stödde sig mot varandra, alla de enskilda människorna. Den gråa klungan liknade ett vacklande hus. "Vi äro de svårt sjuka", stönade de. "Vi höra till dem, som bo bortom väg och by. Vi äro ensamstugornas folk. Många av oss plågas av djupa liggsår, i vilka sänghalmen äter sig in. Vårt linne har blivit förlitit, sönderfallet, det lilla vi hade och vi kunna ej skaffa oss nytt. Till oss hittar ingen sköterska vägen, vi hava inga salvor, ingen stärkande mat. Vi äro dömda att dö lika osedda, som vi levat"... Säg, var det fjällvinden, som kom strykande ned från fjällen och suckade över jorden? Nej, det var ur kvalfyllda hjärtan som en pinad suck trängde fram. Jag har ingenting att ge, grät jag, ingenting mer än förståelse för er. Och i medlidandets smärta lyfte jag mina ögon upp mot den mörknande himlen.

Men vad nu? Vad var det för en skimrande glans? Var det ett bländande norrsken, som öppnade himmelens portar. Jag skuggade med handen för ögonen för att kunna utstå ljuset. Men det var intet norrsken, det var en härskara av dem, som en gång levat på jorden, som svävade fram, och de buro med sig gåvor samt all den hjälp, som de lidande här nere behövde. Och jag såg i skaran många, som jag kände, morfar och mormor, min älskade lilla barndomsvän Märtha, gamla barnjungfrun Emma och den där gamla fula fröken också. Hon som var så ful, att man aldrig kunde glömma henne, då man en gång sett hennes drag. Hon bar sin stora bruna kappa i famnen. "Den räcker till många", sade hon, och bredde den över barnflocken.

Var inte så orolig, hörde jag syster Esther säga till mig, försök att vila litet, så ja, — jag ser hur alla få hjälp, viskade jag. Så försvann synen; medvetandet återkom och det klarnade för mig att jag låg i en god säng i biskopsgården i Luleå och saknade intet i motsats till alla dem som saknade *allt*. Okt. 1919.

P. S. Ovanstående dröm nedskrevs för två år sedan. Då jag nu fann den i en låda i går, och genomläste den, slog det mig att drömmen håller på att gå i uppfyllelse.

Ett sjuk- och ålderdomshem, uppbyggt för medel, som för ändamålet skänkts Sverges drottning, håller på att uppföras i Karesuando. I Arjeplog är ett barnhem inrättat för de genom spanska sjukan föräldralösa barnen och det kommer särskilt att uppehållas av Skånes Röda kors. För de fattiga sjuka håller Svenska Röda korsets Överstyrelse på att förbereda storartade anordningar i Norrbottens ödebygder. Och till sist, de många som frysa under den nordliga breddgraden omsvepas i dessa dagar av alla de många tusen varma plagg, som hela Sverige genom Idun hjälpts åt att hopdraga.

Dec. 1921.

REDOVISNING FÖR PAKET

S. Svanberg, Lyckorna; A. Lindgren, Göteborg; Tengvall, Norrköping; Eklund, Lund; Målhammars syföreningen, Orresta; Gull och Barbro Sandström, Göteborg; E. Pettersson, Norrköping; S. Lindström, Ludvika; Asplund, Västerås; Agda Jaensson, Norrköping; Julia Forsberg, Lund; Klass 6 a., Folkskolan, Säffle; S. Olsson, Folkskolan, Skövde; Levon, Fågelfors; A. Bengtson, Hälsingborg; Apoteket, Smedjebacken; E. Bergengren, Borås; H. Forssblad, Ramfall; H. Carlsson, Eskilstuna; E. Jansson, Söderbärke; A. Henriksson, Hospitalet, Nyköping; Jan Gunnar Lindström, 9 år, Ludvika (till mammas älskade Idun); E. Högrelius, Ryssby; Helin, Norrköping; Okänd, Kristinehamn; "Klubben", Ronneby; Syjunta, Arboga; A. Löneblad, Göteborg; Lotten Jernbergh, Eskilstuna; Murray, Göteborg; Asterberg, Sollefteå; Gerda Nilsson m. fl., Sölvesborg; Apoteket i Grästorp; Folkskolan, klass 6 A, Säffle; Ruth Österberg, Sollefteå; Idunläsande Angefruar; Kindahl m. fl., Leksand; Julia Jonson, Göteborg; Hildur Bengtson, Jönköping; Person och Lindestam, Bökö; Palmblad, Nora stad; Grönvall, Malmö; Anna Weit, Hall Lindgren, Eva André, Sösdala; Lärarinnorna, folkskolan, Partille; Emma Anderson, Alvesta; Okänd, Sösdala; Kersti Styfvenson; Person, Varberg; Elma Petterson, Tånga; Sally Svensson, Karlshamn; K. Larson, Skövde; Hallborg, Tolg; J. Berselius, Eksjö; Ina Lange, Växiö; Okänd, Lilla Edet; Anna Lindström, Strå; Emma Andersson, Strå; A. Anderson, Lottfors; Okänd, Falun; Okänd, Smålands Burseryd; Lärarinnorna, folkskolan, Partille; Agnes Petterson, Hudiksvall; Okänd, Västervik; Från sköterskor och elever vid Göteborgs barnsjukhus, gm Gertrud Larson; Valborg Olsson, Kungsbacka; Sundsvalls Damkonfektion; Elin Walenius, Falkenberg; Fruar o. flickor i Tofta på Gotland; Karin Melin, Anna Rydberg, Sala; K. Melin, Ulricehamn; A. Egnell, Landskrona; Lotten Edholm, Stockholm; Olga Tilly, Arboga; S. Berggren, Trollhättan; E. von Stapelmohr, Elin Svanström, Stora Tuna; Augusta Lundberg, Stora Tuna; Okänd, Jämjöslätt; R. Sedenmark, Leksand; Okänd, Karlshamn; "Virkjuntan", gm H. Ohlson, Göteborg; Österlund, Stöde; Okänd, Norrköping I; Åström, Sandviken; Åkers styckebruk; (Forts. sid. 1216.)

KONSTHANTVERK

FRÖKEN MÄRTA av Ekenstam i Malmö hävdar med nit och duglighet sin plats inom svenskt konsthantverk — och, kan man gott tillägga, det svenska konsthantverkets plats bland andra länders. F. n. har hon en utställning i Arkitektkontoret, Kungsträdgårdsgatan 12, av arbeten i guld, silver och elfenben. Det är utomordentligt vackra saker man där få se: ädelt material behandlat av en konstförfaren och kärleksfull hand. Konstlänkaren skall bl. a. fästa sig vid pendlerna, elfenbensdosorna, de ståtliga lamporna, smyckena. Som ett prov från utställningen meddelas här en bild av en praktfull Nautilusbägare.

Fröken av Ekenstam är verkligen en kvinnlig mästare, och det är med glädje man ser hennes alster.

IDOZAN

Skadar ej tänderna.

ger **överraskande resultat vid BLODBRIST och SVAGHET**
Mycket välsmakande, tages därför lätt av såväl äldre som yngre. Erhålles å alla apotek såväl med som utan alkohol. För små barn anbefalles det sistnämnda. Rådfråga Eder läkare.

STAMFADERNS SJUNDE BRÖLLOPSLJUS

JULSKILDRING FRÅN SKÅNE FORDOM. AV ELFKARLEN.

STORE MÄN HA LANGA SKUGGOR.

Han visste knappt var han fått de där orden ifrån — ingen i hans omgivning brukade tala på det sättet. Men nu sutto de likväl som inbrända i Erik Lilles hjärna och han tuggade på dem om och om igen.

Rätt hade emellertid den, vem det nu än varit, som sagt dem för första gången. Tomarp, hans fädernegods, kunde intyga det — hela Lilles ätt stod redo edfästa deras sanning. Sedan två hundra år hängde en stor mans skugga hotande över stambolet, släktled efter släktled sträckte sig ur graven en osynlig jättenäve allt närmare mot Tomarps herrarnes huvuden och när ögonblicket kom att den skulle slå till — ja, då revs ett örnnäste från fjällets topp ner i klyftans djup, då fingo bärarna av det åldriga Lillenamnet under skyms och hån vandra vallarevägar.

Erik Lille såg från sitt kammarfönster ut över Tomarps skogar och fält, än så länge allt hans arv och ägo. Höstens kvällsol blänkte röd som en nyss stupads hjärtesår och i motsatta valvkanten stack månen upp sitt glåmiga, intetsägande mjölksansikte. Och mellan dessa två rundade sig en tyst himmel och under dem slöade en trött jord. Dagen var all, fliten gäspade och sömnen red sin eriksgata på skuggorna.

Skuggorna — där voro de igen! — långa skuggor — två sekler gamla — ända från riksrådet Joen Lilles dagar, han, den störste i ätten, Tomarpsgodsets grundläggare, kronans trogne och ärlige man under andre Valdemars söner och fram mot Erik Menved. Från hans minne utgick skräcken över hans ättlingar. Traditionen mälde att han, för att gottgöra en släkten Brostrup tillfogad oförrätt, skriftligen förordnat att Tomarp, efter sju släktled Lillar, skulle övergå till äldste sonen av då levande äldste Brostrup. Handlingen härom hade emellertid sedan aldrig påträffats och de fun-

nos därför, som ville göra hela denna sägen till käringtal och munväder.

Men ett kunde dock icke förnekas — det stod för var man i all sin skimrande glans. Erik Lilles blick for skygg bort i kammarsmygen. Där, på en hylla och bakom ett byssusförhänge, blänkte en sjuarmad ljusstake av silver, ett konstverk av högt värde från Florens, varest riksrådet låtit förfärdiga den praktfulla pjäsen under sin andra Romresa år 1302, anträdd i syfte att få det riket pålagda interdiktet med anledning av ärkebiskop Jens Grands fängslande upphävt. Från en fortsättning, i arkaistisk symbolik återgivande helga sju stjärnor under form av lika många genier, utgingo sju tjocka, rankornerade armar, vardera avsedd för ett ljus. En runt postamentet löpande latinsk inskription föreskrev att ett ljus i noga bestämd, numrerad ordning skulle brinna vid varje nytt släktleds första bröllop inom Lilleätten. Detta hade också mycket pietetsfullt iakttagits — och nu fanns bara ett ljus kvar, det sista. Om Erik Lille gjorde bröllop för sin dotter skulle sjunde ledets låga belysa vigselfesten.

Att denna Tomarps dyrbara skatt med sin egendomliga och mystiska föreskrift stod i något visst sammanhang med den nyss omtalade traditionen rörande gårdens övergång till ätten Brostrup var ganska troligt. Så hade åtminstone alla Lillar uppfattat det. Slaget skulle komma, kanske snart — han kände det, herren i borgasal — hans dotter Magnhild inledde sjunde grenen. Därborta i det skumma hörnet pekade det enda kvarvarande ljuset som ett dödmansfinger mot höjden — det var Joen Lilles finger — och det vinkade: gå! till den sjunde Lille — och det vinkade: kom! till den sjunde Brostrup.

I två hundra år hade tysta förbannelser oavbrutet haglat över gamle riksrådets grav borta i Esroms kapell, över denne underlige stamfader, som gjorde sitt minne till

ett fruktat spökelse genom tiderna. Och sannerligen läste inte heller den nuvarande ättlingen några välsignelser, där han stod vid fönstret och lyddes till hästrampet, som närmade sig.

En ung man i kanikkaftan hoppade ur sadeln. En andlig? Borgherren rynkade pannan. Vad kunde kyrkan vilja honom?

Lille överfor med en blick den besökande. Denne var liten och oansenlig till växten, de små, illistiga ögonen irrade skyggt och oroligt i alla riktningar, utan att kunna stadtigt stanna vid något föremål. Han skulle dock ha sett bra ut, om inte den stora, vassa krumnäsan givit honom tycke av rovfågel.

— Nöjet att vara känd av er, herre Lille, har hittills varit mig förvägrat, började främlingen sirligt. Men jag hoppas att många fröjdesamma timmar oss två emellan skola följa efter detta, sedan blott det första molnet hunnit blåsa undan. — Ett gott bol, Tomarp! Laxgården ger bra, förmodar jag. — Nå, mig höves väl först visa klara färger. Jag är ingen andans man, fast jag nära nog ser så ut, ty de vördade fäderna i kapitlet, där jag gör specimen för att få inträde i konungens kansli, skola ju hänga sina kjortelklutar på alla, som få den nåden bänkas på deras skrifvarstolar. En världslig kronans präntare är jag — lagman, kanske drotsete hoppas jag bli — Eskil Brostrup är mitt namn.

Det knakade i den stolkarm, mot vilken Lille stödde sig. Skuggan från Esrom gled över borgplanen.

— Eskil — Brostrup —!

Ett nästan omärkligt småleende lekte kring skrivarens mun.

— Ja, Eskil Brostrup — yngste son till sedan Jakobi dag i fjol salige översten Stormgård Brostrup. Vi ha varit fyra pojkar i kullen, men stå nu blott tre åter, efter det vår äldste bror Volmar för vid pass två år se'n stupade i Tyskland.

— Jag tror — Magnhild har någon gång

Anna Sundbom.

hjärtad, men utan känslopjunk, — en rätlinjad, helgjuten personlighet, som aldrig kompromissat med sin övertygelse. För sina vänner är hon den mest trofasta kamrat, — inom sitt samhälle den trogna, flitiga arbetaren, som aldrig tröttnar. Hennes intressen, duglighet och vakna blick ha under årens lopp tagits i anspråk på många olika områden. Hon är således sedan flera år tillbaka ledamot av Gävle stadsfullmäktige, medlem i styrelserna för Gävle stadsbibliotek, Fattigvård, Husmodersskola med Barnavård m. fl. institutioner. Varmt politiskt intresserad har fr. S. i många år tillhört styrelsen för Allm. Valmansförbundets Gävlekrets och var i höstas uppställd som sitt partis kandidat vid riksdagsvalen.

På högtidsdagen gå säkerligen de varmaste lyckönskningar till den ungdomliga 60-åringen från många tacksamma lärjungar, som genom henne mottagit intryck för livet, från en stor skara vänner och från alla de institutioner, som haft förmånen av hennes medverkan. S. W.

*

En bland de mest både gedigna och vackra levnadsmaximer, som kunna uppställas, är den som Tycho Brahe skrev som motto över sitt liv: "Non haberi sed esse". ("Icke blott hållas för något utan vara det"). I samma mån som detta imperativ till det goda efterlevs av en människa, blir hon en person av heder och ära, en ädel karaktär. Tyvärr uppträda de flesta på världstäljorna med mask för sin andliga fysionomi, vilken, om den erhöi sin rätta definition, skulle hallstämplas med egoism i mångfaldig nyansering. Till och med bland dem, som annars vilja gälla för sanningens och rättfärdighetens fanbärare, träffas icke så få, hos

Henrik Sjöström.

vilka de verkliga själsdragen ej kunna avläsas i minspelet.

Ett sällsynt vackert undantag från sistnämnda område utgör arkitekt Henrik Sjöström i Lund, som fyllde 65 år den 13 dec. Alla som varit i tillfälle att lära känna och följa hans levnadsgärning veta, att han helt, utan skrymteri och förställning, invigt sig till tjänst åt det sanna och goda. Det behöves knappt att nu vid den ideella treenigheten särskilt erinra (Forts. sid. 1216.)

Kvalitets-möbler i alla förekommande stilar och prislägen

SVENSKA MÖBELFABRIKerna

STOCKHOLM

Birgerjarlsg. 24

Hornsgatan 32

rämmt att hon träffat honom där — så — han var den äldste — den äldste!

Lille drog en suck av lättnad. Eskil gav honom ett lurande ögonkast från sidan.

— Och jag den yngste, som sagt. Om ni nu blott vill taga saken med sans skall jag förtälja mitt ärende. Då jag härom dagen letade i kapitlets arkiv efter en köpehandling fann jag något annat i stället, något som vållade att jag flux slängde pennan och kastade mig på hästryggen! Detta dokument — sakta, ärade herre! — detta dokument är präntat av Joen Lilles biktfader, undertecknat av honom själv och bevitnat av två goda tingsmän och det innehåller —

— Att efter sju släktled Lillar skall Tomarp övergå till äldste sonen av då levande äldste Brostrup —

— Fel! Så har orden visserligen varit från far till son, men det är med detta som med alla muntliga ättemålen: ett inslag lögn går städse in i vävnaden. Här står i stället uttryckligt yngste sonen. »Och är det min fasta och oryggeliga vilja att, när sju led av min ätt innehaft Tomarp, skall detta säte så som det sig då befinner tagas i full besittning av den då äldste Brostrups yngste son» — så står här, under skrivet och namntygat — och yngste sonen är jag.

Stönande sjönk den skräckslagne ädlingen ned i stolen. Nu hade skugghanden från graven äntligen slagit till, nu skulle Lille och Lilles barn gå vallarevägar.

— Stackars Magnhild!

— Vi komma här till ett annat spörsmål. I dag är ni rik och jag fattig — i morgon är det tvärtom. Jäva från lands-ting till herredag om ni vill — detta riksrådets brev är orubbligt som lag och rätt i Danmark. Så äro vi desslikes av jämsides stånd, ty både Brostrup och Lille ägde stämman redan i äldsta danehov. Varför då ej sammanbinda i stället för att åtskilja? Giv mig er dotter till viv.

— Ah!!!

— Jag känner icke stolts jungfru Magnhild, inte heller hon mig, men hon är be-ryktad som en vän och sedesam tärna och faders ord är ju i äktenskapsvärv det enda gilda, i händelse dotter skulle vara ohä- gad. Slikt är väl dock icke att befara i detta fall, där hela framtiden står på spel. Och i tro skall jag varda henne en huld make och vår levnad blir ingen mullvads- vandrings, ty jag siktar högt, herre Lille.

— Fem år av mitt barns liv har jag förlorat, unge man. När hon var femton år gammal blevo tiderna så oroliga här hemma att jag sände henne till min bror, länsvasallen, i Tyskland och gav honom full faders myndighet, så att han på bästa sätt skulle kunna styra och ställa för flickan, ty under villervallan i Danmark hotade en bråd ände oss alla. Därifrån kom hon först förra hösten åter, sedan nu ånyo lugn råder i landet och dessutom min käre bror hastigt avlidit. Men det tyckes mig ibland som något främmande ställt sig emellan mig och Magnhild de år, hon varit undandragen mitt faderliga välde, mig synes stundom — ja, jag vet inte hur. Dock är så att jag förlorat kraft att tvinga henne, det känner jag.

— Torde inte heller behövas. Framställer ni det klart, så inser hon nog nödvändigheten att uppoffra sig — och sedan hon väl en gång lärt känna mig hoppas jag att hon icke längre betraktar det som en uppoff-

ring. — Farväll! I nästa vecka hämtar jag svaret och får då uppvakta skön jungfrun.

Länge satt Erik Lille och stirrade på dörren, genom vilken skrivaren avlägsnat sig.

Jaså, ända från Lund skulle således olyc- kan komma! Joen hade naturligtvis läm- nat skriften i biktfaderns vård och denne å sin sida dolde den i kapitlets arkiv — men att den inte anträffats förr! Åh, du gamle argfundige räv, över vilken skalliga munkar ännu snörvla mässor i Esrom —! Väl voro de stora och minnesvärda, dina dater i rikets tjänst, men som skalk och skälm handlade du mot dina närskylde, du ättens sämsta led, som tog brödet från barnen och kastade det åt hundarna, åt Brostrups yngsta racka — tvi! — Yngsta —! Märkligt likväl att målet om detta bovstreck så envist genom tiderna fasthållit den äld- ste sonen — och så var det den yngste!

Magnhild — Magnhild — vad skulle hon säga? Allt berodde dock ytterst på henne. Lille måste medgiva att detta giftermåls- bud var all tack värt, var enda utvägen att undgå fullständigt armod. En nådig försyn tycktes vilja gottgöra vad stamfadern brutit.

Borgherren gick raka vägen till sin dot- ters kammare. Här gällde smida medan järnet var varmt. Bäst veta i kväll om ör- nästet skall stå eller falla i morgon.

Mycken samvaro tarvades ej för att fina att Tomarpsjungfrun var en äkta, ur- sprunglig Lille, i vilken gick igen hela den klokhet och kraft, som präglade gamle riks- rådet den gång han inför konsiliet i latera- nen förde Danmarks runor med den äran. Nu låg dock över hennes fagra ansikte ett beslöjat uttryck av en hemlig sorg och denna stilla, vemodiga, drottninglika hög- het imponerade till och med på fadern, utgjorde detta främmande något, varöver han beklagat sig för Brostrup.

Hon hörde tyst på medan Lille berättade vad som timat. Den inåtvända blicken dröj- de vid ett gånget, då livet badade i juni- dagar, då Magnhild Eriksdotter och hen- nes unga lycka drucko tvemännings och bytte kyssar i ljumma Johannesnätter — gånget — mullfästet —! Och med vita läppar svarade hon dovt:

— Säg Eskil Brostrup att jag blir hans maka och husfru — men aldrig hans hjär- tans kär. Ingen makt är större än grifternas, far — från Esrom bjuder en, från Tyskland en annan. — Sov du roligt — du skall icke i ålderns dag behöva gå stavkarlsstråt från fädernegården.

Med denna utgång voro de båda i sa- ken intresserade manliga personerna höge- ligen belåtna. Vad den unga fästmon an- gick behöll hon sin mening för sig själv. Ingen såg en tår i hennes ögon, men heller aldrig ett leende på hennes läppar. Hon var vänlig, men blek och kall som en död.

Detta hade man dock föga tid att lägga märke till. Brostrup visade stor brådska med att bli äkta man och så bestämdes bröllopet till julaftonen. En sådan familje- högtid kunde icke gå för sig utan stora och vidlyftiga tillrustningar, helst när som här kontrahenterna tillhörde två av landets förnämligare släkter. Också blev det ett hejdlöst fläng på Tomarp under de återstå- ende månaderna, hantverkare hamrade, syde, sålade, smidde, all gammal stass letades fram och fejades upp: bonader, brokader, virkade tapeter, bänkdynor — fororna kom- mo i långa rader från de hanseatiska köp-

männens upplag i Hälsingborg och där rul- lades ned i borgens källare så frankiskt som burgunder, skummande röd Anklamerkyr- ring och aniskryddat rhenskt av det Köln- ska biskopatets ärligaste tappning och mum- ma och pors och bock och den brandgula ettriga travernen, som var så härlig att spet- sa med på morgonen efter skönt julrus — och från konungens djurhagar och från åsarnes vida skogar anskaffades fyrfota och fågel i stora mängder och Kullens och Bjäre härads fiskare vittjade med nit år och hav — och bud gingo under hornlåtar de nordskånska herresätena emellan och för- de hövisk hälsan med fägnrik kallelse till adelsvigsel och mångdags lustighet på Ås- bobolet.

Två, tre mässinggula, frusna solglimtar försökte springa sig varma över snövidder- na, men så fastnade de i några vresiga enbuskar på utmarken och togo där döden. Förargad häröver stack solen ned huvu- det igen bakom horisonten och i dystert all- var rullade natten in julkvällen i sin svarta kappa.

Men i Tomarps riddaresal rådde ljus och gamman, pipare och lekare från Lunda Knutslag fejlade och blåste, mätta och an- ständigt bröllopsfulla, för äran, plägnaden och tre mark skånkt, sorlet steg och sjönk som en sakta böljande sjö och alla ansikten hade fått en högre färg, utom brudens. Det var henne som en dröm alltsammans: färden till kyrkan — och så detta: Jag Magnhild Eriksdotter tager dig Eskil Storm- gårdsson till min äkta make att — — nej, på återstoden hade hon inte givit honom något vårdtecken, bara på det första, att vara hustru, äkta hustru, ingenting annat! Det där att älska i nöd och lust säger man blott en gång. Här hade endast gällt ett laga byte: hennes kropp för Tomarp — hen- nes själ höll likvaka vid en grav i Tyskland.

Med ens väcktes hon ur sina drömmar av kammarpigan, som halvt skrämmd viska- de att en främmande man, till synes lång- väga ifrån, enträget bad om ett ögonblick- ligt samtal med nådig frun i enslighet. Det var av högsta vikt, hade han sagt.

Vacklande reste hon sig från bordet, mumlade något till den bredvid sittande fadern om illamående och lämnade salen.

Få märkte hennes försvinnande. Bro- strup höjde bågaren och sade skrattande, i det han pekade på den framför brudens plats placerade gamla silverstaken:

— Nu brinner sjunde ätteledets ljus, Lille.

Nästan skyggt betraktade borgherren den praktfulla klenoden, vars sex armar sträckte sig tomma upp i luften. De hade fullgjort sitt värv, hade brunnit var på ett släktleds första bröllop inom ätten — nu brann det sjunde, det sista ljuset. Låg någon ny, förfärlig hemlighet bakom detta? Gamle rådet hade nog icke utan mening givit sina föreskrifter härvidlag.

— Bara inte Joen har något bakslag i beredskap, du Eskil! Denne ande korsar våra vägar i helg och söcken. Jag fruk- tar det här kucklet med staken — han var så listig, så listig.

Svärsonen bleknade märkbart och hans av naturen oroliga blick flög som en vilse- kommen fågel salens väggar upp och ned.

— Tyst, tyst, för böveln — sådant är rusigt tal — gubben hade ingen mening — vad skulle han haft för mening? Nojs, lustighet — ville skrämma sina backharar till efterkommande — just så! Mening? — Snack.

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.

Prover sändas. . . . Preciserat godhetsfullt vad Ni önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

K. ANDERSON PRAKTKATALOG
GRATIS OCH FRANKO

HOVJUVELERARE - OPERAHUSET - STOCKHOLM

— Men — —

— Icke ett ljud därom! — Spela glada strofer, usla filare, och inte sådana där psaltaresuckar! — Ha, jag kör dig på dörren i morgon dag, gamling, som förpestate kvällen med ditt vettlösa joller om Joen och staken! — Tomarp är mitt — mitt — yngste sonens!

Drygt en timme hade gått och stämningen bland gästerna blev allt högre. Men plötsligt uppstod en ängslig tystnad vid nedersta bordsändan, den spred sig mer och mer och nådde slutligen högsätessplatserna. Eskil stirrade i fasa mot dörren — det var längesedan han så oavvänt och ihärdigt haft ögonen riktade på ett och samma föremål — strupen snörde hop och han väste blott otvetydigt:

— Volmar!

Magnhild stod på tröskeln — men inte den bleka, kalla borgabruken som gick, utan en rodnande, av kärlek och lycka strålande kvinna, förtroendefullt lutad mot en högrest främling, vars ärliga ansikte bar spår av många överståndna vedermödor. Klar ljöd hans stämma över salen.

— Herre Lille — och du, broder Eskil! Väl mån I undra, ty här är stor undran på färde. Död man tager brud från brudgum. Jag är Stormgård Brostrups äldste son, sedan två år genom laga vigsel föräddad med Magnhild Eriksdotter och hade därtill hennes farbroder givit sitt samtycke, ty han var rätt giftoman och handlade med faders myndighet. På hans slott Eckernstein vid Rhen stod vårt bröllop och här finnes både bispepränt och kurfurstligt signet på att allt gått till som kyrka och lag stadgar.

— Men — Magnhild — —

— Klandra henne icke, fader. Strax efter bröllopet blev jag kallad i fält och så slog mig krigets öde: som död bars jag ur striden och som död mälades jag för min hustru. Vi äro dock av segt virke, vi Brostrupare. Under vänliga händers vård repade jag mig så småningom, men till råga på olyckan råkade jag därefter i fångenskap och att från ett burgundiskt slottstorn meddela sig med yttervärlden är omöjligt. Magnhild måste tro mig vara stupad och när hon sedan vid farbroderns frånfälle återvände hit ville hon ej gräma eder med att tala om det förflutna. Äntligen frigiven har jag nu inte haft liten möda

att finna hennes spår. I julens kväll kommer jag så åter och får hälsa min brud igen. Nå, denna ringväxling är icke stor vikt värd, ty hon kan blott tillhöra en, eller hur, pater?

Prästen böjde bekräftande huvudet.

— Hans nåde primas skall åter upplösa denna akt och ingen står här till straff och vanhävd, sedan ni, herre Brostrup, med klara insegel bekräftat edra ord.

Eskil hade nu hunnit sansa sig och under förbittrade eder sprang han upp från bordet.

— Så behåll då bruden — jag behåller Tomarp!

En skärande metallklang for i samma ögonblick genom rummet. Den sjuramade stakens sjunde ljus hade brunnit ned. Dess sista flämtande lågor verkade på en sinnrikt anbringad fjäder, som av hettan spändes mot en låsmekanism, varvid ett dittills okänt lönrum i kandelaberns fotställning öppnades och en liten silverask med inskription: »till den sjunde Lille» rullade ut på bordet.

Över Erik Lilles ögon lade sig en svart sky och Esroms fjärran klosterklocka ringde vigilie till ättens olycksdag.

Asken befanns innehålla ett omsorgsfullt sammanviket dokument, som den närvarande andlige med hög röst tolkade:

»Jag Joen Lille, riksråd, riddare, till den Lille som lever, när ljuset slocknar i bröllopskvällen. Helgonen vare dig huld, ofödde ättelägg.

Ung var jag och hett brände blodet och kär över allt höll jag min lilla jungfru. Hon stod i sankta Lucias afton med de sju ljusen på pannan och vi kysstes för trohet och hem och ljuvlighet, jag och min hjärtevän. Då kom Brostrup och lade falskhet och spann ränkor och tog min brud och min glädje. I sju år sörjde hon och så fick hon griftefrid. Men ock jag gick svekets och illfundighetens väg, ty min håg var sjuk och jag hatade världen, och i list och ont spel rövade jag Tomarp från Brostrupsätten.

Nu är jag aldrig vorden och sitter allena i de kalla tankarnas tid. Hör mig du, sjunde Lille, som skall sona vad förste Lille bröt! I sju solskiften led jag helvetets kval för Brostrup — så må i lika många slätskiften mina efterkommande sitta i lugn rolighet på Tomarp. Men när den dag kom-

mer att detta mitt sista ljus falnar framför nyvigd mö, då skall min synd uppenbaras, då skall orätt varda till rätt igen, då skall äldste sonen av levande äldste Brostrup träda till arv och herradöme på sina fäders gård Tomarp. Och vare du förbannad evigt, Lille, gånge din själ i kvav och mörker som min under sorgernas sju år, om du med lögn och funder söker rubba en bokstav i detta mitt fasta brev. Men talar du dig vid ödets slag, går du från rå och rös som sparv från ax — välsignad evigt vare du, Lille! Längre än de sju ljusen på sankta Lucias panna lyste min unga kärlek månade himlens helga sju stjärnor stråla över din väg till sanningen och livet.

Mätt på jordens ve och villa skriver jag Joen Lille, riksråd, riddare, detta. Mater Maria, förbarma dig över min själ och låt mig en gång i dina tusen eldars glans få kysshälsa min lilla Lucia-jungfru!»

— Ora pro nobis! suckade patern och fortsatte, vänd till Volmar:

— Brostrups äldste son — det är ni.

Så småningom samlade sig allas ögon på Eskil Brostrup, föraktfulla, förebrående. Han kände det, där han satt tillintetgjord hopsjunken i karmsätet. Men så rätade han med ens upp sig.

— Ja, sade han tonlöst, Joen Lilles synd tycks bara kunna lyckas en gång. Han illviljade sig till Tomarp från Brostrup, jag sökte lista mig det tillbaka från Lille. Handlingen var falsk, jag har själv präntat den samman under många natters vaka. Högt har jag siktat, att stiga upp var inte min sak, jag ville flyga — men så fick jag heller inte stiga ned, jag måste falla. — Lev väl, nye herre till Tomarp — och du, väna fru, min både fränka och hustru! Hahaha! Värda nära nog ett års avlat vore få åse de flottiga barskallarnes miner i kapitlet, då de skola i kanonisk vishet dryfta detta asmodeiska julaftonsgyckel, varmed jag dock till dels avsåg en god gärning: att skydda de sista Lillar från nådebrödets förödmjukelse. Jag rafflade med djävulen i helgens kväll och det spelet har kostat mig solen och helga sju stjärnor och sankta Lucias lycka — så går jag då till skuggorna i Esrom.

Så gick han från fädrens stambol ensam och i Kristi natt och aldrig spordes sedan ett mäle, varken i gott eller ont, om kronans präntare Eskil Stormgårdsson.

Årets två Nobelpristagare i Stockholm: Fr. v. t. h. Anatole France stiger ut från Centralstationen; diktaren med sin hustru och dotterson i sitt rum på Grand Hotell (foto G. Rydén); professor Nernst utanför Centralstationen.

HARALD HUSS:

LIVSMEDELSHANDELNS AVIGSIDOR

Utdrag ur omdömena:

” — — borde utdelas till alla elever i skolköken — — den borde följa med kokboken i unga fruars utrustning.”
Göteborgs-Posten.

” — — husmödrarna icke böra underlåta att köpa denna verkligen roande bok och studera dess innehåll.”

Göteborgs Dagblad.
”Den är upplysande, väckande och samtidigt intressant och roande —”
Aftonbladet.

Skjortan läggs med ryggsidan upp för påtagning.

Ärmarna trädas i först i liggande ställning.

Den ena sköterskan slöder patientens huvud medan den andra för skjortan över huvudet.

Patienten reses försiktigt upp genom ett stadigt grepp under armhålorna. Under tiden läggs skjortan slät i ryggen.

När skjortan tages av reses patienten med samma stadiga grepp och skjortan rullas upp i nacken.

Vi fortsätta härmed den artikelserie om Sjukvård i hemmet, som av Röda korset utarbetats för Idun. Den här återgivna texten med förklarande bilder handlar om på- och avtagning av skjorta.

Ena ärmen avtages, först därefter föres skjortan över huvudet och sist avtages andra ärmen

ATT TAGA AV OCH PÅ EN SKJORTA kan ju synas var och en synnerligen enkelt, men det kan ibland vara rätt så svårt att göra det utan att förorsaka den sjuke obehag, om man inte känner till vissa små enkla grepp, som betydligt underlätta saken. En svårt sjuk måste man vara två för att hjälpa, så att ej patienten behöver anstränga sig. Man breder ut skjortan på sängen med ryggsidan uppåt (fig. 1), fattar patientens armar och drar sakta skjortärmarna på desamma (fig. 2), så höjer man patientens armar något, den ena medhjälparen reser patientens huvud, den andra trär skjortan däröver (fig. 3). Sedan sättes patienten försiktigt upp genom att man för sin ena arm in

under patientens axelhåla och stödjer ryggen med den andra. Skjortan dras ner på ryggen och läggs så slät som möjligt, med den nedre delen uppviken i ett brett veck, som på ryggsidan lägges under den nedersta kudden, så att patienten ej ligger därpå (fig. 4). Detta är ofta nödvändigt för snygghetens skull, men många patienter vilja ha skjortan neddragen, och man får då, sedan man försiktigt lagt patienten tillbaka på kuddarna med ena armen under patientens midja, lyfta tillräckligt högt för att kunna lägga skjortan slät under sätet. Då man tar av skjortan, utför man samma grepp med den skillnaden att man först för upp skjortan ovanför midjan, reser patienten upp, vecklar upp skjor-

tan till en rulle i nacken (fig. 5), lägger ned patienten och avkläder först ena armen, för sen skjortan försiktigt över huvudet och avkläder andra armen (fig. 6). Är ena armen skadad, kommer man ihåg att alltid vid påklädningen ta denna först, och vid avklädningen sist. För att slippa plåga svårt sjuka med för mycken lyftning, är det fördelaktigt att använda skjortor öppna i ryggen liknande barnskjortor. Dessa trädas på framifrån och läggs blott om i ryggen.

KOSTYMER BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS

ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB • GÖTEBORG

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

DE NYA PÄLSMODERNA

Persianen trotsar tidens och modets alla växlingar. Denna eleganta modell är kantad med skunk.

Denna verkligt parisiska kappa, som kommer från Holtbloms, är av beigefärgad velours de laine, kantad med yviga bårder av lokatt.

Kall naturel är en nyhet i pälsmodet. Jackan här ovan är i mjukt, gråspräckligt kattskinn.

Denna promenadpäls från Thöldte i bibrett med bårder av amerikansk opossum är mycket chic i modellen.

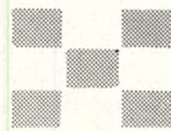
En klädsam teatersjal av mullvad med hermelinsvansar.

När man åker bil, är det gott att få krypa in i denna lika varma som dekorativa leopardpäls. Den klädsamma bruna automobilhatten med stålpaljetter är från Beda Tappers ateljé.

En elegant teaterkappa av sälbisam, garnerad med nertz och fodrad med siden i indiskt rött, broderat med påfågelsögon.

STOCKHOLMS SKYLTFönster slå ut i full blom samtidigt med julrosorna men på ett oändligt mera prunkande sätt. Och i år är skyltningen kanske mera lockande än någonsin och priserna billigare än på länge. Alla gamla tecken ha spått en sträng (Forts. nästa sida.)

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00. 2 tr. HISS. Riks Ö. 436.

Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr, Linne- och Bomullsväv.

SPALTEN OM BÖCKERN A

Ernst Lundquist har bidragit till julens bokmarknad med en ny roman "Brända skepp", vilkens handling naturligtvis, höllo vi på att säga, utspelas i Italien. Men det finns väl också ingen svensk romanförfattare som kan mäta sig med Ernst Lundquist, när det gäller att ge en italiensk miljö. Han har folket, naturen, städerna med sina palats, katedraler och andra minnesmärken på sina fem fingrar, och han ser alltsammans i söderns soldränkta färger, så att det blir vackert och harmoniskt som en tavla av den gamle Italienbeundraren G. W. Palm, Palma Vecchio kallad.

Fabeln är underhållande tack vare författarens livliga inbillning samt lediga och klara prosastil, och man har odelat nöje av läsningen, även om det finns detaljer, som fresta till invändning.

Mindre blir nöjet vid läsningen av Ulla Bjernes "Syndare", oaktat författarinnans både fångslande stilkonst och ganska fruktbara fantasi. Titeln kunde möjligen komma läsaren att tro, att bokens innehåll var av den avgjort omoraliska halt, som frestar de sensationslystna. Det vore emellertid att göra författarinnan orätt. Den predikar varken moral eller omoral, men den har i stället felet att vara affekterad, kvasidjupsinnig och melodramatisk. Den sköna Veronika, kring vilken romanens övriga mer eller mindre kuriösa herrar och damer röra sig i mannekängställningar, har utrustats med en hel del gåtfulla choser, som en okritisk läsare kanske tar på allvar. Vålbekomme i så fall! För den sunda uppfattningen blir det dock otillfredsställande med en diktning, där banala litterära knep få ersätta sanning i det konstnärliga skapandet.

En märklig livsskildring är däremot "Den omoraliske" av fransmannen André Gide, som utkommit i översättning av Harald Heyman. De två huvudpersonerna i boken, mannen och hustrun, tjäna att exemplifiera berättelsens idé om hur ett lösgörande från sedelagens och samhällskonventionens bud gör ett martyrium av tillvaron utan att själarna hemföra någon positiv vinning. Med glänsande stilistisk talang har övermänniskoteorien ikläts diktens form och genomförts i en ton av konstnärligt allvar.

Det är en berättelse att tänka över, emedan den själv är så rik på tankar.

En femte svensk upplaga av "En drömmares dagbok", av Amiel är nu tillgänglig. Att ett dylikt arbete, som så väsentligt skiljer sig från den många gånger ytliga dagslitteraturen, nått fram till tusentals svenska läsare, bevisar glädjande nog att här ännu finns resonnans för böcker med djupt idéinnehåll. "Man lär i denna dagbok känna en av de sällsynta, dessa, vilkas 'valda fosterland' är de utsöktas rike, dessa, som därför skälva av märta vid varje beröring med verkligheten, på samma gång

vinter: lungen blommade i topp, det var gott om rönnbär och domherrarna kommo tidigt fram ur skogarna, och vi stanna därför gärna litet var framför Lipschütz, Thöldtes och Holmbloms fönster och spekulera över den efterlängjade pälskappan. Bilderna här ovan, varav de tre överst till vänster visa pälskappor från Holmbloms, de fyra andra modeller från Thöldte, ge en god föreställning om de många möjligheter som erbjuda sig för pälspekulanten. Sälbisam bibehåller nog sin rangplats, men den som vill ha något mer apart, väljer kanske en brun bibrettkappa eller en jacka av ofött föl, vars bruna skinn har skiftningar som sidenmoaré. Såvida inte persianen med sin solida elegans verkar för lockande eller en äkta chinchillacape, — ruinerande för börsen! — får övertaget! Den vanliga hederliga katten får nu stundom låta sitt liv för att pryda en ungdomlig skönhet, och de konstnärligt hopfogade skinnen åstadkomma effekter, betydligt över vad man kunnat vänta av beskedliga missar. De gulröda kattpälsjackorna påminna om ljus rödräv, men en diskretare smak föredrar säkert de gräspräkliga. Alla dessa korta jackor med skärp om livet och fickor passa naturligtvis endast för mycket unga damer med slank figur.

Samtliga hattar, som de i pälskappor fotograferade damerna bära, äro från Beda Tappers ateljé. Mycket chic är den svarta toquen i rysk stil, gjord av tråparlor med baktill nedhängande slöja av crêpe georgette.

R.

de inse att denna verklighet måste omdanas", säger Ellen Key bl. a. i företalet till första upplagan.

Om ett smakråd i en bokhandel blir tillfrågat av en kund vilken roman det lönar sig att köpa och läsa bland den myckna översättningslitteraturen och han får sig rekommenderad "Familjen Freeland" av John Galsworthy, kan han tryggt följa anbefallningen.

Bokens motto: "Friheten är som en strålande fest" — ett Burnscitat — antyder såväl bokens tendens som dess konstnärliga art. Denna genomengelska familj, uppdelad i olika grupper och med olika åsikter i fråga om sitt lands politiska, sociala och filantropiska angelägenheter, är av författaren tecknad med en värme och en humor, som för tanken tillbaka till den engelska berättarkonstens guldålder.

Galsworthy är knappast någon optimist och som engelsman har han ej mera av sina landsmäns nationalstolthet än att han kan skilja på vad som är anfrätt och vad som är friskt i den engelska samhällskroppen.

Gosse och flicka av Chorotistammen. De äro i åldern omkring 10 år. Gossen bär pannoch armband av palmblad. Illustrationsprov ur Eric von Rosens "Bland indianer". — Albert Bonniers förlag.

Men det är aldrig någon bitterhet över hans skildringar, de ha samma mjuka toner som hans engelska landskapsmålningar och hans londonbilder — även det London som är dimma, sot och fattigdom. "Edwin Clayhangers ungdom" av Arnold Bennet tillhör den engelska romandiktningens främsta verk. Författaren har ju vunnit en stor publik i Sverige genom sina många tidigare rörliga och färgrika romaner, men i Edwin Clayhangers ungdom framträder han som epiker med stora mått. Man överraskas av en outtröttligt bildskapande förmåga och man finner en klar syn och en den skarpaste hörsel inför livets verkligheter, som blott är genierna förbehållen.

Av Thomas Hardy, den engelska prosadiktens grand old man, föreligga nu senast två av hans främsta arbeten i svensk översättning, nämligen "Tess" och "Heden". De utgöra glänsande prov på vad den engelska berättarkonsten alstrar i sina stora stunder. Över "Heden" ligger något av Shakespeares kraftiga fantasi — det är samma bredd i humorn över figurerna och samma lyriska eld i naturmålningarna.

En julbok av Selma Lagerlöf hör med till den svenska midvinterhögtiden lika oundgängligt som den ljusstrålande granen och den andaktsburna julottan. I år ger den stora sagoberätterskan sina läsare "Troll och människor", andra samlingen. Och den kommer att läsas med förtjusning, liksom sin föregångare, därom råder ej tveivel. Den vackra historien om Magister Frykstedt, Gösta Berlings urbild, ger anslaget till vad som följer av mystiska och poetiska skildringar, halvt saga halvt verklighet. Ty nu som alltid visar författarinnan sin un-

derbara talang i att göra realiteter av sagan och tvärtom. All står nog ej på samma höjd som hennes tidigare fantasifyllda novellistik, och det sedelärande elementet kan ibland göra något för breda remnor i den konstnärliga formen. I "Tomten på Töreby", "Luciadagens legend", och "Prinsessan av Babylonien" återfinnes emellertid den äkta Lagerlöfska tonen. "I emigrationsfrågan" har en ironisk udd, som man blott undantagsvis påträffar hos Gösta Berlings diktarinna. Volymen avslutas med de poetiskt sinnrika minnesteckningarna över skalden A. T. Gellerstedt och kronprinsessan Margareta samt prologen vid Kgl. teaterns Frödingsfest.

"Inför högre rätt", Hall Caines senaste till svenska översatta roman, lär redan ha vunnit en betydlig spridning, och den populariteten överraskar ej, när man läst boken. Skildringen är förlagd till författarens hemö, Man, som Caine, vid det här laget gjort världsbekant genom sina romaner.

Inför högre rätt tillhör i viss mån sensationslitteraturen och ändå ligger ej bokens tyngdpunkt på det sensationella. I skildringen av Victor Stowells brott mot moralen, hans strid med sig själv för att lugna sitt samvete och slutliga botgöring i fängelsecellen avleverar Caine en kraftig predikan om nödvändigheten för människan att taga sitt kors upp sig och lida vad hennes gärningar värda äro.

Romanens komposition är ej alltid övertygande, och en påtaglig strävan att bjuda på underbara händelser, kasta människorna in i svåra situationer, utfinna nervkittlande förvecklingar, förtar ibland det litterära värdet hos skildringen.

Å andra sidan leder Hall Caines ymniga fantasi och dramatiska berättarkonst läsaren som i ledband. Man slukar kapiteln, gottgånade under spänningens inflytande, både det osannolika och det verklighets-trogena.

Bland de till julen utkomna reseskildringarna märkes Eric von Rosens "Bland indianer", ett sannskyldigt praktverk och på samma gång ett omfattande vetenskapligt slutresultat av en forskningsfärd genom det inre Syd-Amerika, uppdelad i ett par perioder. Den första färden gällde undersökningen av Andernas högfjäll, som behandlas i boken "En förgången värld", medan den senare gått genom Gran Chacos vildmarker med dess fria indianstammar.

På ett fångslande sätt skildras expeditionens många äventyr och vedermoder, den underbara naturen, indianernas egendomliga liv, deras husgeråd, klädedräkter o. s. v.

Mer än en gång se resenärerna döden i vitögat — det är febrarnas lömska angrepp eller getingars giftbett, den glödande solen eller urskogens fuktiga pressande luft, flodernas strömvirvlar, alligatorers försåt och många andra faror.

Men med sinnesnärvaro och uthållighet genomgår expeditionen alla facerna av sin färd, fullbordar den efter uppjord plan och när lyckligt hemlandet medförande betydliga skatter av etnografiska och arkeologiska föremål till vår naturforsknings fromma. Utmärkta illustrationer, efter fotografier av författaren, smycka det intressanta verket, som bör bli en välkommen julgåva i bildningsälskande svensk hem.

"Bland krigsfångar i Ryssland och Sibirien 1914—1920" av Elsa Brändström föreligger nu och verkar i all sin objektivt hållna form som en flammande protest mot krigets gissel. Författarinnan låter nämligen ej leda sig av någon uppjagad känslöstämning, utan skildrar lugnt och sakligt vad hon erför under sin verksamhet som sjuksköterska — delegat från Svenska Röda Korset — bland de olyckliga krigsoffren i östern. Men vad hon berättar är så fasaväckande, så gripande och uppörande, att hennes bok borde verka mera för världsfreden än hundra fredsapostlars propaganda tillsammans.

Hemska skildringar från krigsfångarnas liv ha ju ej saknats i press och litteratur under de gångna åren, dock blir fröken Brändströms bok genom författarinnans förtrogenhet med ämnet och varma medkänsla — hon har ju ej färdats som turist eller inspektris bland de hundratusenden av olyckliga, utan under åratals sätt i sitt liv på att lindra lidandet — ett aktstycke, som genom sin fakticitet bevisar å ena sidan hur långt från humanismens och rättens princip kulturfolken ännu stå och å den andra vilka ädla krafter, som trots allt spännas till kamp mot barbariets välde.

Boken är ägnad minnet av de krigsfångar som vila i främmande jord och inkomsten av densamma är avsedd att skapa en tillflyktsort för hemkomna krigsfångar, vilka genom fångenskapen brutits så, att de ej äro i stånd att omedelbart börja arbeta, men samtidigt ej tillhöra den kategori, som

Det är en förtroendesak

att köpa pälsverk. Vill Ni vara säkra om att få ett äkta pälsverk, värd sitt pris, bör Ni ovillkorligen vända Eder till en fackman. Körsnär **Em. Lipschütz**, Grevturegatan 22, Stockholm, åtnjuter sedan gammalt sina kunders fulla förtroende.

JULPUBLIKATIONER FÖR BARN

på grund av fullständig invaliditet omhändertages av staten. —

I dessa dagar, då depressionen och skatterna äro i stigande, medan humöret och solen visa en fallande tendens, är det roligt för att ej säga nödvändigt att möta en människa med glatt humör och som till på köpet kan kväda glada visor om och för svenska folket. En sådan karl är *Knut Stangenberg*, vars "Skämtdikter" nu ligga på boklädsdiskarne och knuffas med den mera högstäm- da litteraturen.

Berget Parnassos har många avsatser, där po- eterna tälta och bo. Knut Stangenberg har lämnat högplatån åt dem som trivas däruppe och vilja se världen i örnsperspektiv; själv träffas han litet närmare världsspektaket i akt och mening att få det in i sin dikt med hela dess attiralj av narr- bjällror och lånta fjädrar.

Livet har dock ej gjort hans blick skev och hans hjärta kallt. Han gisslar, men godmodigt som det anstår en sann humorist. Och när han ler ler han med hela ansiktet. Hans vers skulle göra en vanlig taktråkare förtvivlad och hans rim torde komma håren att resa sig på herrarne i Svenska akademien — de herrar nämligen, som ha något hår kvar.

Men detta självsvåld klär vännen Stang. Han är en dräplig sångare, som kommer att lösa skrat- tets flod i många svenska hem. Och ej mindre dräpliga äro de teckningar varmed han med artis- tisk flotthet ornerat sina vers. Som ingångsport till den skämtsamma lustgården reser sig ett spiri- tuellt företal av Carl G. Laurin.

E. H.—N.

*

Diakonistyrelsens jultidning för barn, *Granen och stjärnan*, är en för sitt ändamål välredigerad publi- kation. Texten är roande på ett fint sätt och det allvarliga försvagas ej av sentimentlitet. Bland för- fattarnamnen märkas Elsa Beskow, Anna Maria Roos, Gustav Lindwall, Claes Törner m. fl. Den illustrativa utsmyckningen härrör från Aina Masolle.

Diakonistyrelsens livliga förlagsverksamhet har f. ö. tillfört litteraturmarknaden en hel del alster, varibland må nämnas En studie över Jesu ord på modersmålet och judendomen av Palestinaforskaren Gustaf Dalman.

Till samma område hör den store exegeten prof. Rudolf Kittels synnerligen innehållsrika arbete: Is- rael's religionshistoria. Domprosten Stave fortsätter sin populära serie Israels profeter. Av biskop Gott- frid Billing föreligger en utvald samling Predik- ningar samt av pastorn vid Vor Fræleres Kirke i Kristiania J. Maroni ett knippe skriftermålsord och skärtorsdagspredikningar under den gemensamma titeln Herrens Bord, i översättning av Oscar Mann- ström. — Av Missionslitteratur märkes i första rum- met Indianmissionären dr Herman Sandegrens in- tressanta och rikt illustrerade framställning om Kast och Kristendom i Sydindien samt docenten i Kiel H. V. Schomerus' märkliga arbete Reli- gionernas kamp, som genom sina djärva och ori- gionella synpunkter på hithörande problem öppnar oanade perspektiv över missionsgärningens betyd- sefulla uppgifter bland Indiens och Kinas gamla, högt stående kulturfolk.

I pastor Ernst Gordons bok om Runö upprullas för oss några tavlor ur våra stamfränders liv därute på den gamla svenskon. Fru Märta Edqvist, som dokumenterat sig såsom en intim kännare av livet i våra nordligaste bygder, och vars i våras utkomna arbete med motiv från Lappland, Den gamla kyrkbyn, tilldrog sig stor och välförtjänt uppmärksamhet, visar sig nu från en helt annan sida med en berättelse från 1600-talets Bohuslän, vilket arbete bär titeln Margrete Hvitfeldt, efter den märkliga kvinna, vars liv skildras. En intresse- väckande och lärorik bok är lektor Elias Grips bok Sin egen lyckas smed, som innehåller korta livs- bilder över ett antal berömda mäns levnadsbanor, från torftig och oansenlig yttre miljö upp till sam- hallets och den mänskliga odlingens främsta platser. Elisabeth Lönroth har samlat ett antal gripande verklighetsbilder från nödens och armodets värld under titeln Från vägkanten, och slutligen är att nämna en berättelsesamling av Elly Andersson, be- titlad Gud och Mammon. — En bok som säkert kommer att finna många tacksamma läsare, är en samling sonetter med bibliska motiv av skalden E. N. Söderberg.

På kristendomsundervisningens område har för- laget bidragit med bl. a. en Textbok för kristen- domsundervisningen i folkskolan av professor Edv. Rodhe och folkskoleinspektör G. Thunander samt en Handledning för undervisare i kristendom vid folkskolan av samme författare.

Till sist må nämnas att förlaget i fjol begynte och i år fortsätter utgivandet av Svenska Kyrkans Årsbok, som vid sin start erhöi ett särdeles gynnsamt mottagande i hela landets press.

DÅ MAN GENOMBLÄDDRAR DE SISTA decenniernas jultidningar för barn och stannar vid illustrationerna i årets tidningar känner man sig en smula besviken.

Ty vid sidan av Louis Moes djurbilder i Jul- boken, Gerda Tiréns tavla (Jultomten) till folk- visan En ovanlig bröllopsgäst — en bra nog sorglig saga f. ö. för en jultidning för barn —, Hillgrens sirliga, färgrika akvareller i Julklappen och de glada titelplanscher av Aina Masolle i sistnämnda tid- ning samt i Julboken, gives det mycket medel- måttigt i illustrationsväg i detta ansedda klöverblad. Vad texten beträffar, synes mig *Jultomten* stå främst med sina båda förträffliga sagor av Elsa Beskow och Anna Wahlenberg och sin lilla verklig- hetsskildring av Julia Svedelius.

Av julkalendrarna föredrar jag *Guldslottet*, (Folk- skolans barntidn:s förlag) detta särskilt på grund av tvänne mycket tilltalande och värdefulla bidrag: Hjalmar Bergmans "Gode Viljes saga" samt Gurli Hertzman-Ericssons "Kärleken som förläter". — *Fågel Blå* (Sv. lärartidn:s förlag) innehåller en präktig saga av Anna Wahlenberg, och *Bland tom-*

Familjeslavinnan. Teckning av Knut Stangen- berg. Ur hans "Skämtdikter". P. A. Norstedt & Söners förlag.

Kvällar på parkett.

DEN FRANSKA OPERASÄNGERSKAN M:lle *Yvonne Gall* har med sina uppträdanden som Tosca, Julia och Margareta berett publiken några verkligt njutningsrika stunder. M:lle Gall är en första klas- sens artist; hennes klangsköna sopran, framburen av en fulländad sångkonst, i förening med en ge- nomarbetad dramatisk aktion och ett poetiskt tem- perament berättigar henne att kallas en stjärna på den lyriska konstens himmel. Hennes Tosca var mera behärskad än fru Jeritzas impulsiva, om ett naturbarns oehjude känslösvall minnande opera- diva, men den gjordes likafullt med gripande styr- ka vartill kom en självfullhet i detaljerna, som vitt- nade om hög artistisk kultur.

Som Julia och Margareta visade m:lle Galle hela gracen och mjukheten i sitt temperament, och de äktfranska melodierna fingo, trots deras alltför söta karaktär, en glans och ett förnämt behag som gjorde dem friska på nytt.

Den utmärkte artisten hade ett förträffligt stöd i hrr *Stockman*, *Richter* och *Andresen*, vilkas här- liga röstresurser få operascener torde kunna upp- visa maken till.

ARIEL.

Både Vasateatern och Oscarsteatern ha bjudit på trevliga premiärer så här framemot jul.

På *Vasateatern* var det en fransk fars, "Jag vill ha Adrienne". Ämnet det för sorten vanliga: tre- kanten man- hustru- vännen i huset (vad en kom- mande tid, ifall den gräver i vår litteratur, skall förvåna sig över att en hel världsdels teaterpublik kunde äg efter år roas av samma farshandling!) I den kvinnliga huvudrollen Tollie Zellman, beund- ransvärd som vanligt i sin naturlighet.

På *Oscarsteatern* hade man tagit upp den melo- diösa operetten "Madame Szibill". Naima Wifstrand strålade med sin dramatiska talang, sin stilkänsla, sångkonst och — sina toiletter.

E.

tar och troll, såsom vanligt en vacker, väl utstyrd volym, bjuder på riktigt bra saker av Jeanna Oter- dahl, Beth Birkenhain och Jörgen Block m. fl.

Av massan tilläggshäften, vilka tyvärr ofta på grund av sitt billiga pris gå i vägen för inköp av en verklig bok åt barnen, må nämnas några, som innehålla goda bidrag, *Tummetott*, *Sagoprinsen*, *Rosengull* och *Titteli-ture*. Sagospelet *Mungiga och Pepparnötter* kan rekommenderas.

En av de mindre barnens bästa och käraste sago- farbröder är ju Louis Moe. Han förekommer också utom i jultidningarna i ej mindre än tre bilder- böcker för barn, *Burre-Busses resa till Nordpolen* (texten av C. Granér), *Glada historier för barn* och *Bumle-Bumle* (Bonniers förlag). Det är ej utan att man i Burre-Busse saknar den uppfin- ningsförmåga, friskhet och glada karaktiserings- konst, som man beundrat särskilt i de äldre år- gångarna av denna bilderbok. De båda Bonnier- ska böckerna däremot med sina briljant utförda teckningar representera något av det bästa av Louis Moes berättar- och teckningskonst.

För de allra minsta passar Elsa Beskows "*Lille brors segelfärd*" och Maj Lindman-Jans äkthu- moristiska *Snipp-Snapp-Snurr "Vad jag vill bli"* av Elsa Hammar-Moeschlin verkar ej så litet till- gjord. "*Smättingarnas julbok*" av Thora Holm och Einar Nerman sönderfaller i två delar: roliga mål- ningar av Einar Nerman samt trevliga och nyttiga lärdomar för det praktiska området av Thora Holm. Då emellertid Thora Holms bidrag i hög grad do- minera, förefaller det en smula egendomligt att kalla boken bilderbok. Formen i texten kunde här och där varit mera värdad.

SAGOR.

Främst bland årets sagosamlingar står väl Anna Wahlenbergs *Trollkäppen*. Det är sådana där sa- gor, som bereda 7—8 åringen en utsäglig glädje och, vilka på grund av sin originalitet samt klar- heten i kompositionen behålla sin tjustning långt efter det den verkliga sagoåldern är över. Men även Elsa Beskows *Bubbelmuck* med sina färgplanscher och teckningar av författarinnan själv äger pärlor, som stora och små ha riktigt mycken glädje av. Läs bara de ypperliga "Fumle-Per" och "Klampe- Petters färskinnfäll"! Ett par sagor i *Bubbel- muck* åter förefalla en smula gjorda och äro för inkränglade för att verkligen bli njutbara för barn, så exempelvis *Det lilla rosenträdet*.

I ny upplaga föreligger Jeanna Oterdahls för- tjustande samling *Trollspöet*. På Stina Quints för- lag har Anna Wahlenberg utgivit en rolig, men litet utdragen saga *Lotte och Lasse som friade till prinsen och prinsessan*. Även sagan *Jätten Tusen- finger och Starke Knös* av Harald Jonsson har ut- kommit på nämnda förlag. — För de barn, som för- stå sig på den typiskt anglikanska blandningen av saga och verklighet, torde Edward Coopers bok med den litet krängliga titeln "*Wyemarke och sjö- trollen*" passa bra.

FLICKBÖCKER.

För första gången på länge synes det mig, som om flickbokstandarden icke vore att klaga över. Både bland de svenska originalen och översät- ningarna finnas åtskilliga riktigt bra saker, så först och främst "*Svar till märket 286*" av Barbra Ring, en på grund av sin äkthet och omedelbarhet för- tjustande bok, samt den originella och tilltalande *Pegeen* av Eleanor H. Brainerd, vidare *En osty- ring* av Helena Nyblom, *Sylvia* av Elisabeth Kuylenstierna-Wenster och *Hannas dagbok* av Hedvig Swedenborg, vilken senare vad innehåll och språk beträffar står något högre än åts- killiga av författarinnans andra böcker. "*Det glada förbundet*" av Bertha Holst, har samma var- ma, friska ton över sig som förf:s övriga böcker men torde på grund av motivet — en ung flickas kärlek till sin väninnas make — lämna sig bäst för vuxen ungdom. *Turk och Susan* är en vanlig som- marnöjesskildring. Den har något friskt och hurtigt över sig, men den förlöjligande tonen mot skola och lärare gör den en smula osympatisk. — Barbra Rings *Vildhalare* har sina pointer men når ej upp till författarinnans övriga böcker. — Enfald och schablonmässighet präglade Ellinor Kielgasts *Pen- sionsflickor*. I *Rosengården* (Lindblads förlag), en varje år återkommande bok med berättelser för flickor, står högre än motsvarande publikation, *Flickornas bok*, hos Ahlén & Åkerlund.

Återstår endast att starkt lägga föräldrar på hjär- tat att vid val av julgåvor till barnen ej förgäta de av dem så högt skattade *Saga-böckerna*. Det är ej mindre än 7 Saga-böcker, som utkomma i år bland dem tre sagosamlingar, till vilka jag återkom- mer i nästa nummer.

MARIE LOUISE GAGNER.

Juveler, guld, silver, nysilver, speciellt hushållsartiklar
H. KARELFELT, Juvelerare, STOCKHOLM
Regeringsgatan 10

”Tidskrifter komma och gå, men IDUN är och förblir de svenska hemmens trogna och underhållande vän”,

skrev för en tid sedan en kritiker i en av Stockholms största dagliga tidningar om IDUN. År efter år har IDUN sökt ge de svenska hemmen det bästa. Den följer tidens strävanden. På ett underhållande, kvickt och självständigt sätt behandlar den vad

som är uppe i tiden. IDUN är verkligen, såsom den citerade kritikern skrev, *vänner* som hjälper, lär och förströer. — För år 1922 förbereda vi en hel del överraskningar för våra läsare. Därbland vilja vi redan nu påpeka följande av intresse:

Sjukvård i hemmet — något som var och en bör kunna.

Hur viktigt är det inte att var och en vet hur man skall bära sig åt, om något plötsligt sjukdomsfall inträffar i hemmet — och det antingen man har lätt tillgång till läkare eller ej. IDUN har redan börjat publicera några synnerligen orien-

terande artiklar, utarbetade av Röda korset, rörande sjukvård i hemmet. Dessa artiklar, som komma att fortsätta år 1922, bli, illustrerade som de äro, lättfattliga och så lagda, att man icke lätt glömmor det de lära en — en ovärderlig hjälp för hela livet.

Barnavård — något för alla mödrar.

Det stora antal mödrar, som icke har tillfälle att genomgå långvariga och kostsamma kurser, har icke lätt för att komma in i det viktiga och svåra kapitel, som heter: *de späda barnens vård*. Därför har IDUN gått vidare på

den väg, som utstakades genom tidningens så livligt uppmärksammade BARNVÅRDSVECKA, och förmått den framstående barnläkaren doktor Arthur Fürstenberg att under år 1922 skriva en populär artikelserie för IDUN om barnavård.

Daghändelser sedda i reflexionspeglarna.

IDUN vill också, som nämnt, hålla tidens egen spegel framför läsaren. Flera av våra trevligaste och kvickaste kåsörer och krönikörer skola — liksom förut — behandla de händelser och problem, som genom tid-

ningarnas spalter ofta mera oförmärkt glida förbi oss. Ett nyförvärv för IDUN är *Bon Soir*, som är, såsom alla veta, både rolig och självständig och som kommer att bli regelbunden medarbetare i tidningen.

Vad kan inte hända i en flickpension!

skall säkert mången utbrista, som läser *Gurli Linders* underhållande skildring »En flickpension i Stockholm för 50 år sedan». Med stöd av egna och en del äldre kamraters minnen berättar författarinnan om den på sin tid mycket kända och berömda

Hammarstedtska skolan i Brunkebergs hotell i Stockholm, i vilken hundratals hel- eller halv-pensionärer fostrats. Det är en skolbild så väsentligt olika vår tids, kulturhistoriskt intressant och där de humoristiska nyanserna icke saknas.

Husmödrarnas och varje huslig kvinnas hjälp

blir *Iduns Hushållssida*, redigerad av fru *Ida Högestedt*. Där få husmödrarna nya — och även gamla glömda — goda matrecept, förståndiga anvisningar i det ena och andra o. s. v. *Iduns provkök* kommer också att meddela nyttiga erfarenheter. I *frågoavdelningen* lämnas snabba och utförliga svar på allt möjligt, från hemmens inredning till val av levnadsbanor. För övrigt ämna vi på alla sätt lämna

våra läsarinor praktisk hjälp. Vi påminna om hur vi lämnat ut utmärkta mönster till förkläden, barnkläder o. s. v., hur vi genom småbrödstävlan sökt få fram goda småbrödsrecept och samtidigt skaffa husmödrarna en biinkomst etc. etc. Vi ämna under år 1922 på en mängd andra sätt söka gagna våra läsarinor och förbereda som sagt åtskilliga överraskningar, som säkert skola hälsas med glädje.

Iduns följetong m. m. — en god och underhållande läsning.

Vår följetongsavdelning skall också bjuda på angenäma överraskningar. Svenska originalromaner skola ge en för oss alla känd och därför så mycket intressantare miljö, samtidigt som skildringen skall flyta underhållande och spännande.

Början göres med en berättelse, »Ester», som från Uppsalalivet leder läsaren till ett lanthem. — Noveller och essayer av våra bästa namn skola vidare utgöra den på en gång gedigna och underhållande läsning, som IDUN fortfarande vill ge sin publik.

IDUNS JULNUMMER, som intar en rangplats bland de årliga julpublikationerna, utdelas alltjämt gratis till samtliga prenumeranter.

Vårt lands utan jämförelse bästa veckotidning har IDUN kallats av dagspressen. Det lovordet skall icke jävas under år 1922.

REDAKTIONEN AV IDUN

Idun sänker sitt prenumerationspris

och kostar för år 1922:

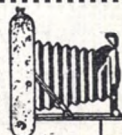
Upplaga A.: vid prenumeration å närmaste postkontor . . . helår 15:—, halvår 8:—, kvartal 4:25.

Upplaga B.: (Praktupplagan) vid postprenumeration . . . » 19:50, » 10:—, » 5:25.

I VARJE HEM BÖR FINNAS

IDUNS KOKBOK

PRIS KR. 10:—

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

REDIGERAD AV IDA HÖGSTEDT.

I Iduns provkök doftar det jul, om ej precis av lack och vaxstapel, så dock av julens förbered i form av kardemumma och pommerans, saffransbröd och klenäter, smörtårta och plumcake. Och den elektriska ugnen är snäll och konstnar ej utan gräddar både smörbakelser och julkusar, pepparkakor och vörtlimpor lika jämt och precis som en den allra bästa vanliga stek- eller gasspisugn i världen.

Klenäter, gammalskånska och mera enkla, men delikata amerikanska sådana, ha kokats med ett glänsande resultat i det aptitliga luktfria kokossmörret. Eller kanske rättare sagt, nästan luktfria. Ty både ifrån redaktions- och expeditiionslokalerna lockades den ene efter den andra av resp. herrar och damer ned för att medelst en försynt titt i dörrspringan se vad som stod på i provköket. Och det är nog ej indiskret att röja, att vederbörande annars alltid mycket strängt sysselsatta personer, som lön för visat intresse även de i tur och ordning bjödos på en kopp doftande Lyon's te med nygräddade klenäter i sin egen tidnings provkök. — Upplysningsvis får kanske meddelas, att pausen från det tragna arbetet blev mycket kort — så hade några revisorer här plötsligt dykt upp — eller ned — skulle rapporten ej haft något uppseendeväckande avslöjande att förtälja. —

RECEPT:

(Eftertryck förbjudes.)

Jullimpor (imiterade vörtlimpor). På kvällen före bakningen: 1 butelj porter, 2 buteljer pilsnerdicka (tillsammans 1 lit.), 1 dcl. brunt socker, omkring 1½ kg. rågsiktsmjöl. — **Påföljande morgon:** 1 lit. oskummad mjölk, 1 hekto jäst, omkr. 1½ kg. vetemjöl, 1 kg. rågsikt, ½ lit. sirap (drygt), 2½—3 hekto gott flott eller margarin, 2 msk. fenkål, 2 msk. hackade pomeransskal, 1 msk. salt.

På aftenen upphettas ölet och portern tillsammans med sockret, men blandningen får ej koka. I ett mindre tråg eller i ett mycket stort fat hälls det siktade rågsiktsmjölet (1½ kg.) och häri inarbetas den starkt ljummade vätskan. Degen, som bör vara ganska hård, arbetas kraftigt omkr. ¼ tim. Den övertäckes och får stå över natten i vanlig ugnstemperatur. — Nästa morgon iblandas den ljummade mjölken, den upplösta jästen samt rågsikts- och vetemjöl till en fast deg, vilken ställas att jäsa på varm plats. Dock ej för nära spisen! — När degen jäst till dubbel storlek, inarbetas den värmda sirapen och dito flottet, kryddorna samt mera mjöl av båda slagen. Degen arbetas sedan på bakbordet så den släpper händer och bord, varefter den åter får jäsa upp. När degen jäst till dubbel storlek, utbakas därav avlångt rundade bullar, vilka när de äro blanka och utan sprickor, läggas på bakduksbelagd bakfilt, med ett stort veck av den mjölade bakduken uppdraget mellan varje limpa. När bullarna äro jästa, vändas de varsamt på smorda och mjölade plåtar, nu med undersidan upp. De få endast jäsa en kort stund, omkr. 20—40 min. Gräddas i god men ej för het ugn omkr. ¾ tim., eller tills vid prov med en sticka denna kommer fram utan ogräddad deg. Limporna penslas 3—4 gånger under gräddningen med kallt vatten. — *Obs!* Plåtarna få ej alla på en gång stå i det varma köket, emedan en del av limporna då skulle jäsa för mycket och bliva både mindre vackra och mindre goda i smaken. Plåtarna ställas sålunda på platser med olika temperatur, men dock ej där det är drag. Skulle ändock en del av bullarna synas vilja jäsa ut för mycket och visa små sprickor eller s. k. "vägar", ombakas de ännu en gång, varigenom jäsningsen något hejdas. Ty julimpor skola vara höga, väl jästa, men ändå täta och finporiga.

Julvetebröd för "kusar", "kronor" m. m. (stor sats). 2 lit. oskummad mjölk, omkr. 3½—4 kg. prima vetemjöl, 1 hekto jäst (drygt), 200 gr. smör, 250 a 300 gr. växtmargarin, 5 dcl. socker (½ kg.), 50 gr. sötmandel, 20 st. bittermandlar, 1 rågad tsk. stött kardemumma, ½ hekto russin (för pikering), hackad mandel.

Större delen av mjölet lägges i ett stort fat och den ljummade mjölken inarbetas tillika med den i litet socker uttröda jästen. Degen arbetas tills den är smidig och slår blåsor, då den täckes över och ställs att jäsa på varmt ställe. Då den jäst till dubbel storlek inarbetas det med sockret rörda smödet och margarinet, samt den finstötta mandeln och kardemumman. Mera mjöl tillsättes, och degen arbetas först i fatet och sedan på bakbordet, tills den släpper händer och bord, då den lägges tillbaka i fatet och får jäsa till dubbel storlek. — Degen ut-

bakas i större eller mindre bröd, varvid flertalet böra vara stora, ty detta bröd är ämnat att längre hålla sig mjukt och gott. En trevlig form på julbullar är att rulla ut degen i tumstjocka längder och rulla dessa samman i snurror, stora som en desserttallrik, och sedan sticka russin djupt och tätt emellan vindlingarna. Dessutom flätade kransar, vridna stora kringlor, samt kakor med en smal fläta omkring. För mindre bröd äro julkusar (snarlika formen av ett x) eller "gulloxer" (form av två S hoplagda i kors) lustigt jultrevliga. Bröden få jäsa upp, dock ej för mycket, ty även julvetebröd skall vara tätt och finporigt. De penslas med vatten eller med äggula och vatten och gräddas i god ugnsvärme. En del av bröden kunna beströs med hackad mandel, men ej gärna socker, vilket i längden smälter.

Saffransbröd. 1 lit. oskummad mjölk, för 50 öre saffran, omkr. 2 kg. mjöl, 50 gr. jäst, 1 hekto smör, 1½ hekto margarin, 3—3½ dcl. socker, 50 gr. sötmandel, 1 struken tsk. kardemumma, 50 gr. korinter.

Samma beredning som i föreg. recept, utom att degen hälls något lösare. Den uppgivna socker- och fettmängden bör ej minskas ned saffran har en förmåga att liksom äta upp det goda. — Saffranet lägges på ett papper och torkas under några minuter i svag ugnsvärme, varefter det sondergnuggas och blandas i mjölken, när denna skall långsamt ljummas.

Russinkaka. 250 gr. smör, 250 gr. växtmargarin, 5 dcl. socker (½ kg.), ½ kg. sultanrussin, 2 hekto korinter, 2 hekto sötmandel, 1 hekto succat eller syltade pomeransskal, 6 ägg, 1 tsk. hjorthornssalt, 5 msk. tjock grädde, ½ riven muskot, ½ tsk. stött kardemumma, 1 kg. 2 hekto mjöl.

Smöret, margarinet och sockret röres 15 min. Äggulorna tillsätts en i sänder och sedan kryddorna. Mjölet siktas med hjorthornssaltet och större delen därav nedröres jämte grädden. Den grovt skurna, oskalade mandeln och den mjöldoftande frukten (succaten fint sönderskuren) iblandas tillika med mjölet. Sist nedskäras de till skum slagna äggvitorna. Degen som är ganska hård, lägges i två smorda och mjölbestrodda formar. Kakan gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1 tim., eller tills den släpper formens kanter och vid prov med en visp-kräm denna kommer fram utan rå smet. —

Amerikanska klenäter. 2 ägg, 2 dcl. socker, 3 a 4 msk. smält smör, 2 dcl. tunn grädde, ½ riven muskot, 1 tsk. bakpulver, 7½—8½ dcl. mjöl (½ kg.), 1 tsk. bakpulver. — *För kokning:* 1 kg. kokossmör.

Äggen vispas med sockret 10 min. Det smälta, avsvalnade smöret iblandas jämte muskoten. Mjölet siktas med jästpulvret och nedröres omväxlande med grädden. Degen, som ej får vara allt för lös, får stå på kallt ställe 15 min.! (ej längre!) Den kavlas omkr. ½ cm. tjock och utsporras i 4 cm. breda och 8—10 cm. långa rutor, i vars mitt göres en skära genom vilken ena snibben drages. Alla rutorna bakas ut på en gång och läggas på mjölade plåtar. — Flottytren upphettas i en hög järnkastrull, och när en tunn blå rök uppstiger från ytan nedsänkes några klenäter däri åt gången. De kokas på båda sidor, varvid de vändas med en hatt-nål eller tväskänklad gaffel. De få avrinna på oglansat papper och översockras.

Iduns smördeg. Den smördeg, som nyligen demonstredades i Iduns provkök och vann stort gillande bereddes på följande enkla och lättvindiga sätt:

½ kg. prima vetemjöl, ½ kg. smör, omkr. 2½ dcl. kallt vatten. — *Smöret tvättas i kallt vatten och arbetas noga.* Mjölet siktas i ett fat och häri iblandas medelst fingerspetsarna ⅓ av det kalla smöret tills blandningen blir som fina, jämna smulor. Därefter iblandas det kalla vattnet och degen arbetas raskt på bakbordet tills den är jämn då den lägges på en mjölad tallrik och får stå 10 min. på kallt ställe. Smöret, som förut utklappats i en tunn kaka står också detta på sval plats. Degen utkavlas till en 1 cm:s tjock avlång jämn fyrkant och smöret utbredes i ett jämt lager på hälften av degen utan att komma för nära kanterna. Den andra hälften vikes över och degen tryckes väl ihop längs alla sidor så smöret är väl omslutet. Degen tryckes nu fast men varsamt med kaveln, vikes ihop från var sin sida i tre lag och ställs på sval plats 15—20 min. — När den nästa gång tages fram, utkavlas den varsamt med den mjölade kaveln, varvid man är aktsam så smöret ej tränger fram. Den lägges åter i tre lag, och utkavlas ännu en gång och hoplägges men nu från motsatt håll, varefter den

åter får vila på kallt ställe 15—20 min. Utkavlingen och hopvikningen upprepas ytterligare 4—5 gånger varefter smördegen är färdig för utbakning i önskad form. — Smördeg håller sig vintertid god, men endast om den är invirad i mjöldoftad handduk, 4—6 dagar. — Samtidigt med denna smördeg, bereddes även en med prima växtmargarin, och blev även denna förträfflig och gick upp i gräddningen lika högt som degen med smör. Dock torde bakverk av "margarin smördeg" ej tåla vid lika lång förvaring.

Smörtårta (för 6 pers.). Hälften av ovanstående smördegssats utkavlas i 3—4 runda lika stora bottenar, vilka lätt naggas, beströs med socker och sätts på kall plåt och gräddas i varm ugn. — Bott-narna hoplägges med omväxlande äpples och gräddskum. Överst bredes gräddskum och därpå läggs små klickar av rött fast sylt eller gelé.

Julsmörbakelser. Smördeg utkavlas i drygt ½ cm. tjocklek och utsporras i rundelar av 10—12 cm. i genomskärning. Litet äppelmarmelad eller sylt lägges mitt på rundelarna, vilka runt kanten penslas med kallt vatten, varefter de hoplägges i form av en halvmåne. Kanterna tryckas samman och sporras lätt. Läggas på kall plåt och gräddas i varm ugn. *Obs!* Penslas innan gräddningen lätt med vatten och beströs med strösocker.

IDA HÖGSTEDT.

*

IDUNS KÖKSALMANACK.

(18—24 DEC.)

SÖNDAG. Frukost: Biff av malet ox- och fläskkött (rester t. ex. från korvmaten), med stekt lök och potatis; smör, bröd, kaffe eller te, vetekrans. **Middag:** Buljong med vermiceller, boeuf à la mode, enkel äppelkaka med vispad grädde eller enkel vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Stekt sill och potatis; smör, bröd, kaffe. — **Middag:** Kall boeuf à la mode garnerad med sitt gelé och potatis- och rödbetsallad; varm mannagrynsgröt och mjölk; gröten garnerad med några syltade bär.

TISDAG. Frukost: Bräckt falukorv med stuvad potatis; smör, bröd, kaffe. — **Middag:** Kokt bergtorsk med enkel fisksås och potatis; choklad med scones eller bullar.

ONSDAG. Frukost: Fisk- och makaronistuvning; smör, bröd, kaffe. — **Middag:** Korvaka med skirat smör; äpple- och katrinplommonsoppa.

TORSDAG. Frukost: Uppstekt korbakad med lingon; smör, bröd, kaffe. — Ärtor och fläsk; pannkaka (dubbel sats) med sylt.

FREDAG. Frukost: Stekt sill i papper med potatis, smör, bröd, kaffe. — Imiterad sjömansbiff (rester från boeuf à la mode), varm citronsoppa.

LÖRDAG. (Julafton) Frukost: Kalvsylta med rödbetor, uppstekt pannkaka med sylt, smör, vörtlimpor, kaffe, julkusar. — **Middag** (gammalt bruk): kl. 1—3: dopp i gryta, smörgåsbord, korv, salt bringa, skinka etc.; Smörtårta. Te kl. 5—7 e. m. med saffransbröd och kakor. — Supé kl. 9—10: Lutfisk, risgrynsgröt, klenäter och hallonsylt. — **Nyare tids matordning:** kl. 12—1 "hastighetsdopp" (ett par brödsvisor doppade i det kokande skinkspadet, smör, bröd, kallskuret etc.); kaffe med dopp. **Middag:** (5—7) Dopp i gryta, korv, skinka m. m.; Lutfisk med potatis, gräddsås och skirat smör, Risgrynsgröt och mjölk, smörbakelser.

RECEPT:

Boeuf à la mode (för 12—18 pers. eller ock till 3 måltider för 6 pers.). — Omkr. 3½ kg. benfritt ytter- eller innanlår av oxe, ¼ kg. späck, 1 msk. salt, ½ tsk. vitpeppar, 2 msk. smör, 1 mindre kalv-lägg, omkr. 1¼ lit. vatten eller svag buljong, 6 kryddpepparkorn, 1 nejlika, 4 medelstora morötter, 2 d:o portug. lökar.

Köttet torkar med en duk, doppad i hett vatten, samt bultas tätt med träklubba i händelse det kännes hårt. Det späckas med hälften av späcket, skuret i strimlor samt omlindas med fina snören för att det må få vacker form. Köttet brynes i smöret, då resten av späcket jämte fläsksvålen lägges under köttet. Den knäckta kalvläggan lägges, och det kokande vattnet eller buljongen spädes på. Efter första uppkoket borttages skummet noga, varefter de hela kryddorna, saltet och de ansade, oskurna rotsakerna iläggas. Köttet får sakta steka tills det är mörkt, eller 3½—4 tim., varunder det vändes (Forts. sid. 1217.)

HOLA FOLKHÖGSKOLA FYLLER TJUGUFEM ÅR

HOLA FOLKHÖGSKOLA I ÄNGERMANLAND högtidlighåller i dagarna sitt 25-årsjubileum. Med anledning därav torde några erinringar om skolans tillkomst och märkliga utvecklingsöden vara av intresse.

Hola folkhögskola är egentligen den yttre gestaltningen av en mans livsverk; dess historia är historien om dess skapares arbete och strid för en sak och en idé — en saga så sällsam som någon. På 80-talet, som ju betecknar framträdandet och i många fall genombrottet för så många ideella rörelser i vårt land, fanns vid en av våra ängermanländska folkskolor en skolmästare, som vid sidan av sin stilla gärning i den goda landhögskolan sysslade med studier av den nordiska folkhögskolan, av dess idéer och undervisningssätt han blivit gripen. Och i ensamheten grubblade och planerade han på någonting; att få till stånd en sådan skola inom Ängermanland. Under ett helt decennium levde denna skola i hans fantasi, drömmar och förhoppningar. Skolmästarens namn var, som läsaren redan gissat, J. Sandler.

Det första steget på allvar för skolans upprättande togs den 26 juli 1896 vid ett offentligt möte i Hola folkskola. I protokollet över detta möte finnes antecknade såsom närvarande bl. a. landstingsmannen Jonas Höglund i Rogsta, kyrkvärden G. Holmberg i Hola, byggmästaren J. P. Vestin i Hammar, mejeriföreståndaren Oscar Stattin i Aspby, studeranden John Vestin i Hammar (numera komminister i Gudmundrå), skomakaren A. Bergman i Ytterlännäs och bondesonen O. Holberg i Hola.

Det reella resultatet av mötet blev tillsättandet av en interimstyrelse med uppdrag att utarbeta stadgar för läroanstalten, vidtagna förberedande åtgärder för anskaffande av lämplig lokal, söka intressera enskilda personer att ekonomiskt stödja företaget samt därefter utlysa nytt sammanträde med dem som tecknat bidrag för ändamålet.

Kommitténs första åtgärd var att utfärda en inbjudan till tecknande av årsbidrag för tre år. Det blev initiativtagarens uppgift att vandra kring bygden med inbjudningslistan och söka få bidrag tecknade. Skildringen av denna "tiggarevandring", sådan man har den av rektor Sandler egen mun, är ur mer än en synpunkt intressant. "Den mest avsevärda teckningen", säger berättaren, "fick jag i Sollefteå, där på en eftermiddag tecknades omkring 500 kr., medan jag fick gå i stiftsstaden två dagar för att få ihop 80 kr." Intresset i "Norrlafids Athén" synes härav ej ha varit synnerligen stort; om orsaken är det kanske nu 25 år senare ej värt att döma.

För övrigt gick teckningen rätt bra, och bäst synes intresset ha varit i de egentliga jordbrukssocknarna, där bönderna rätt allmänt deltog med belopp från 5 till 20 kr. De samtal, som ägde rum med folket i bygderna, synes ej ha varit det minst intressanta under denna vandring. Rektor Sandler nämner sålunda en rik hemmansägare, som haft sina döttrar "i pension" i Stockholm, vilken förklarade att han gjorde större nytta med pengarna, om han spelade bort dem. En d:o grosshandlare bearbetades under två timmar, kände sig slutligen manad att — växla en tia och lämna skolan 5 kr.

De vanliga anmärkningarna mot folkhögskolan, nämligen att hon skapar lärdomshögskola, drar folk från nyttigt arbete, bildar fritänkare o. s. v., uteblevo helt naturligt icke. Och ingen folkhögskola har undgått att drabbas av dessa beskyllningar eller mötas av liknande frågor. Trier, den av äkta fromhet genomträngde folkvän, som grundat Vallekilde präktiga folkhögskola i Danmark, berättar att de fromma människorna i bygden samlades till böne-möte och bestormade himlen med böner om befrielse från skolan och hennes undervisning, som de trodde skulle platt fördärva folket.

Allt nog. Den närmaste uppgiften, sedan grundkapitalet var insamlat, var att söka få lokalfrågan

Rektor J. Sandler.

ordnad. Detta lyckades tack vare tillmötesgående av hemmansägaren Johan Lundgren i Torsåker. I närheten av folkskolan hade han uppfört en större mangårdsbyggnad, vars övre våning var oinredd. I det nybyggda skolhuset fanns likaledes en oinredd övervåning. En hänvändelse till Torsåkers kyrkostämman om att få disponera nämnda skollokal möttes med avslag, då vederbörande icke ville inlåta sig på något "äventyr". Då klämde hemmansägaren Lundgren till med inredningen av sin byggnad och hyrde ut den för den blivande folkhögskolan.

Den 6 november 1896 öppnades den första årskursen för 30 elever. Det var ett stort ögonblick för skolans stiftare och vänner, och med fröjd och förväntningar börjades arbetet. Föreståndareplatsen intogs självskrivet av initiativtagaren, J. Sandler, på vilkens lott även kom det mesta av undervisningen. Den första elevgruppen beskrives som ett gott material, och frågan hur det gick med arbetet, om livets ande och den sanna kunskapslängtan präglade densamma, har av alla, som var med, besvarats med ja. När första läsåret var slut och föreståndaren sade farväl till eleverna, betecknade han karaktären och resultatet av arbetet med ett citat ur en av Andersens sagor. En bevingad genius viskar till de slumrande små: "Bliv klok! Bliv stark! Bliv god!" Att en sådan viskning förnummits ville han beteckna som huvudresultatet av det första verksamhetsåret.

Detta var några korta erinringar om inledningen till skolans verksamhet. Fortsättningen av dess historia är så pass märklig att den vore värd en utförlig skildring. Vi skola dock inskränka oss till en teckning i stora drag av händelserna.

Bekymmer var någonting, som ej saknades under de följande åren för skolan och dess förkämpar. Att dessa till stor del voro av ekonomisk art inser man lätt vid tanke på att hela företaget än så länge i stort sett vilade endast på den personliga insatsen av föreståndaren och några hans vänner.

Andra verksamhetsåret tillförde skolan en kvinnlig avdelning. Socknen befanns nu villig att uthyra överloppsrummen i folkskolebyggnaden. Den förut

hyrda lägenheten blev skolkök och början till elevhem, och folkhögskolan fick sina lärosalar i det nya folkskolehusets övre våning. Hyresvillkoren voro fritt användande av lokalerna i fem år mot det att föreståndaren själv bekostade rummens och salarnas inredning. Kostnaden härför uppgick till närmare 3,000 kr.

Sommaren 1898 drabbades man av ett hårt slag: själva pingstaftonen lade en eldsvåda hela skolhuset i aska. Resultatet av åratals arbete var endast en rykande askhög. Ur rök och hetta räddade föreståndaren böcker och viktigare handlingar. Att föresatserna om skolans förverkligande stodo upp även efter denna olycka är det bästa beviset på djupet och styrkan i den idé, som besjälade den man, vilken tagit skolan som sin livsuppgift.

Det tog tid att samla tankarna omkring något praktiskt och utförbart förslag att åter bringa folkhögskolan under tak. Efter ett styrelsesammanträde, där verksamhetens nedläggande allvarligt var på tal, beslöts att arbetet skulle fortsättas och uppdrogs åt rektor Sandler att på bästa sätt söka ordna lokalfrågan. Någon lämplig lokal till förhyrning fanns ej att få. Enda lösningen var att bygga på föreståndarens egen risk. Allt måste lånas, och skolan hade ingen säkerhet att bjuda. Efter misslyckade försök på flera håll erhöles av en av ortens affärsmän löfte om ett lån på den nödvändiga summan, ett löfte som även infriades. Och så sattes i gång med byggnadsföretaget. På 10 veckor iordningställdes två lärosalar och 25 bostadsrum. Den sista kakelugnen sattes oppen till samma dag, som den tredje årskursen öppnades. Det var den 6 november 1898.

Detta var den första årskursen, under vilken skolan åtnjöt landstingsbidrag. Redan vintern 1900 lades grunden till en ny byggnad, men ekonomiska svårigheter fördröjde färdigbyggnaden i flera år. Efter hand inreddes lokaler för skolköket, och 1905 invigdes den nya präktiga samlingshallen, två lärosalar, kemiskt laboratorium, bostad för föreståndaren samt dessutom 9 bostadsrum.

Hösten 1903 utvidgades skolan med en särskild lantmannaavdelning, som följande år organiserades till lantmannaskola. Samma år fick kvinnliga avdelningen en särskild sommarkurs på 12 à 13 veckor. Sommaren 1903 inrättades även på lärarnas egen försorg och risk en sommarferieskola för både manlig och kvinnlig ungdom. Åren 1902 och 1904 voro vetenskapliga föreläsningkurser anordnade vid skolan. Hösten 1904 öppnades på föreståndarens risk ett småskolelärare- och skolköklärräddningsseminarium, som erhöles vederbörlig examensrätt men som emellertid på grund av olika svårigheter nedlades 1908.

Utvecklingsgången är som synes både snabb och storartad. Prövningar och svårigheter kan dock som man vet möta även på de lyckosamma vägarna. Så även nu. I alla situationer var det väl icke heller för skolans ledning så lätt att välja den för dess ställning bäst betryggande kursen, och missförstånd undgingos icke alltid. Strid stod tidvis omkring skolans verksamhetsprinciper; året 1908 bär i detta avseende det ledsammaste minnet.

Men under stormar och motigheter arbetades alljämt vidare, och år från år har den under så sällsamma förhållanden skapade läroanstalten vuxit sig allt starkare och utvecklats. Den har nu genomgått provoåren och kan med frimodighet se framtiden an. Vad den redan hunnit med kan ej anges med några yttre former. De tusentals elever, som skolan givit sin undervisning, äro säkert ej de enda, som av varmaste hjärta kunna vittna om dess kulturgärning, om dess frejdiga odlarenit. Tjugufem-årsminnet skall vända mångas tankar dit med tack och lyckönskan, och främst skola hågkomsterna och de goda önskingarna rikta sig till den man, som från början varit och alljämt är själen i skolans verksamhet.

V. B.—N.

Minns Ni

Iduns Barnavårdsvecka, som blev en sällsynt glänsande succès och mottogs med entusiasm av såväl publik som press? Barnavårdens höjande står alljämt på Iduns program. Alla, som vilja sätta sig in i modärn barnskötsel, böra prenumerera på Idun för 1922, och läsa dr Arthur Fürstenbergs artiklar i ämnet, där han nedlägger resultatet av en 20-årig verksamhet som barnläkare.

MINA LEVNADS MINNEN

AV HELENA NYBLOM.

(Forts. o. slut.)

DET VAR EN UNG GREVINNA FRÅN Perugia, som uppehöll sig på samma hotell som vi med sin guvernant och som tydligen hade fattat tycke för min son. Efter att ha framställt för honom, hur många egendomar hon ägde både i Perugia och Rom, hade hon frågat honom om han inte kunde tycka litet om henne? Han hade svarat, att det kunde han visst men inte förstod han vad han skulle säga vidare om saken. Strax efter reste också han. Han hade börjat bli dålig, och då jag blev förfärad vid tanken på, att också han skulle bli sjuk som jag, skickade jag honom iväg hem till Sverige.

Ännu en tid kämpade jag emot sjukdomen, men så snart jag kunde stå på benen, försökte jag göra en tur i gondol.

Den unga grevinnan skickade hotelljungfrun med sin eleganta vita spetsparasoll, som hon bad mig begagna på färden. »Stackars contessa», sade jungfrun till mig. »Hon varken äter eller dricker. Hon går och väntar på brev från den unge signoren. Han har lovat att skriva. Tror ni också han gör det?»

Jag svarade, att jag inte så noga kunde veta det, då brevskrivning just inte var hans starka sida. »Ack nej!» svarade hon med en suck. — »De lova ju alltid att skriva, men göra det aldrig.»

Hettan i Venedig blev för varje dag mera ansträngande, och jag hoppades på den goda verkan av luftombyte.

En glödande dag lämnade vi Venedig. Min snälla jungfru var djupt sorgsen, fastän jag blott hade varit henne till besvär, och jag måste lova henne att, så snart jag kom hem till mitt avlägsna fädernesland, skriva till henne och tala om, hur jag mådde och hur resan hade gått. Då vi kommo till stationen, var där överfullt med folk. Medan min son sökte oss en plats i en av kupéerna, satt jag på en kappsäck och väntade, då jag inte kunde stå på benen. Men äntligen fingo vi plats, och tåget brusade norrut över den långa bron, bort från Venedig och bort från Italien.

Sällan har jag känt luftens välsignelse så välgörande för mig, som då vi åter stego upp mellan Tyrolens berg. I Gossensass tillbringade vi några dar, och varje andedrag var livgivande. Naturen där omkring har intet av Adigedalens leende skönhet. Den liknar snarare Norge med allvarlig granskog och vita, kalla bergströmmar. Men känslan av att åter kunna andas, gå och röra sig, var så stor och stärkande, att det var som en pånyttfödelse till livet.

Då vi nådde Berlin, var jag frisk, och vi togo biljetter hem. På min fråga, om det var säkert, att ångbåtarna ännu gingo över Stralsund, fick jag ett bestämt jakande svar. Då vi ankommo till Stralsund, blevo vi därför mycket illa berörda av att höra, att den sista ångbåten för året hade gått och någon vidare ej var att vänta. Jag hade inte nog pengar för att kunna återvända till Berlin, och vi hade intet annat att göra än att vänta, om händelsevis någon ångbåt, som inte hörde till routen, skulle visa sig.

Som två skeppsbrutna vandrade vi längs stranden och stirrade ut över havet om inte en ångare skulle synas. Och verkligen; efter några timmar kom en ångbåt i sikte.

Det var en båt, som hade fört lingon från Sverige och nu lastade av i Stralsund.

Vi fingo tillåtelse att gå tillbaka med den till Malmö samma kväll, fastän den annars inte tog passagerare.

Hela båten flöt i lingonsaft, så att man vandrade som i ett Stockholms blodbad. Mat fanns mycket litet av och var, efter den tidens priser, mycket dyr. Det värsta var, att där inte fanns någon kapten. Han hade dött samma natt i konvulsioner och hade blivit förd i land någon stans på vägen. Nu skulle styrmannen övertaga kommandot över båten, och han »trodde» nog, att han skulle kunna föra den fram till Malmö.

Man frågade mig, om jag ville ligga i kajutan, där kaptenen hade dött på natten, eller om jag föredrog en annan, som var full av väggohyra. Medan jag överlade om det obehagliga valet, erbjöd man mig emellertid ännu en annan, mycket liten kajuta, där en smal gardin var allt, som täckte

dörröppningen. Jag var dödstrött, tog med tacksamhet emot anbudet och kastade mig på britsen för att vila. Städskan, som kom för att höra, vad jag önskade, hade den egenheten, att hon inte alls kunde höra. Hon stirrade oförstående på mig och antydde, att hon inte kunde förstå. Strax efter kom en annan person förbi min hytt och började betrakta mig genom den halvöppna gardinen. Det var en kvinna med ett hemskt, förvirrat utseende. En man, som gick förbi, upplyste mig om, att det var kokerskan. »Men hon är tokig» tillfogade han beklagande.

Det var i alla avseenden en ganska bedrövlig farkost, på vilken jag gjorde mitt återtag till Sverige. Jag hade börjat resan med de ljusaste förhoppningar och tänkt mig Rom som målet. — Nu hade jag fot för fot blivit tvungen att återvända till Sverige.

Följande år 1898 flyttade vi till Stockholm. Allt vad jag här under vårt liv i huvudstaden kom att uppleva, tycks mig nu ligga för nära för att närmare beskrivas, och jag vill blott i korthet avsluta min sista utländska resa från Uppsala.

Trots det ofördelaktiga i omgivningarna, föll jag snart i sömn i min hytt, och då jag vaknade, lågo vi stilla. Det ösregnade. Vi hade lyckligen nått Malmö.

Då vi tagit in på ett hotell, uttryckte min son sin stora önskan att besöka sin fästmö i Göteborg, och då jag hade gett honom pengar till resan, hade jag inte nog till att köpa biljett till Stockholm och göra rätt för mig på hotellet. Jag telegraferade därför till min man om att skicka mig pengar, men då pengarna skickades mig i en check, som ankom på en söndag, då alla banker voro stängda, gav jag checken till värden på hotellet, så att han kunde taga betalning för logiet; och jag gick själv till stationen för att köpa mig biljett och sovvagnsplats. Jag fick en av de fyra platserna i en sovvagn och instuvades med tre andra damer i en kvävande het kupé. På natten stod jag inte ut med att stanna därinne, utan satte mig utanför dörren i korridoren på en kappsäck; — och där satt jag, då vi på morgonen åkte in på stationen i Stockholm.

Då hade jag av pengar precis en krona kvar.

När jag nu tänker på allt, jag upplevat, som jag har sökt skildra i dessa minnen av mitt liv i Danmark och i Sverige, tycks det mig vara oändligt rikt. Men det väsentliga, det avgörande har varit andliga upplevelser, intryck, tankar, idéer, som ha kommit min själ tillgodo.

De yttre upplevelserna, hur många och omväxlande de än ha varit, förefalla mig rätt obetydliga.

Hela resan genom livet har nog varit som denna resa till södern, då allt jag av yttre saker har i behållning icke har större värde än den fattiga krona, som jag nu överlämnar åt den välvilliga läsaren.

Håll till godo!

HELENA NYBLOM.
född Roed.

5 Februari 1920. Stockholm.

Slut.

Vinterafton.

*I vinterkväll, som faller
på lucker snös kristaller,
orörlig skogen tiger
i snötyngd vinterprakt.*

*Så hög mot kvällen den stiger
som i en helgfyllt sägen,
med gran vid gran längs vägen,
en andestilla vakt.*

*Emellan släntens granar
min blick en väg sig banar
och ser långt ner i djupet
en kylig, mörkblå sjö.*

*Därbortom lyfter stupet
av bergigt höga stranden
med skog till vattenranden,
försikrad lätt av snö.*

*Hur blekblått skimrar ljuset
kring vägens trån, där suset
i mjuka, slanka toppar
blir syn men icke ton.*

*Så klockklar rämnin droppar,
mitt öga undandragen,
som hör jag hjärteslagen
av tystnaden i ron.*

*Blott du ej friden känner,
o själ, vars oro bränner.
När fryser till kristaller
din ångests källsprång väl!
Då stannar jag, då faller
emellan toppar höga
ur aftonstjärnans öga
en hälsning i min själ.*

ALBERT HENNING.

VACKRARE ARMAR. LITET KRO

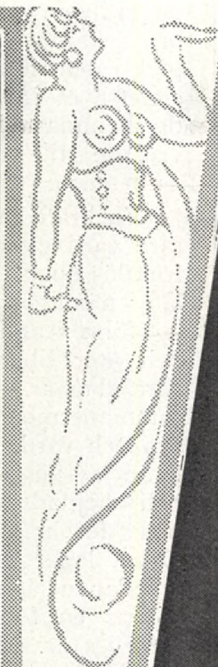
Denna lilla engelska, nyligen prisbelönta amatörbild påminner i hög grad om det klassiska idealet i fråga om vackra, väl utbildade lemmar.

I dansens uttryckspråk spela ju också armarna en stor roll. Dessa två unga dansare visar en vacker armrelief. Den lyfta armen äger styrka och grace. De vilande armarna ha långa (ej knutna, korta) muskelpartier. Underarmen tar organisk del i handens och fingrets pekande rörelse.

Miss Gertrud Peppercorn och Fru Märtha af Klintberg (även kallad »den armfagra») äga tränade och därför verkligt uttrycksfulla och formfulländade armar mönstergilla både i rörelse vid deras instrument, pianot, och i vila framför kameran.

Modet har under olika tider lämnat mycket växlande föreskrifter rörande beklädnaden eller icke-beklädnaden av armen i den eleganta damens toalet. Fotografierna bekräfta artikelns ord om att det icke är magerhet eller fyllighet, som avgör armens skönhet. Och så påminna de om att när en ärmlös arm har en ställning; som ger intryck av rörelse, att peka eller fasthålla något, när den t. ex. är stödd mot knät som om den närsomhelst kunde utföra en uttrycksrörelse, så avtecknar sig dels muskelreliefen på hudytan och lemmarna bli "artikulerade", dels glömmes man fullkomligt nakenheten liksom vi glömma det i dans, eller under en måltid, då en tekopp, en sked hålles graciöst.

EN ILLUSTRERAD UPPSATS »DER SCHÖNE ARM» I EN AV wiensk esprit och wiensk kultur påverkad mode- och societetstidskrift gav mig för inte länge sedan anledning att se efter, om jag ur mina många samlingar av bilder till plastisk kultur och kroppskultur icke kunde leta fram bättre illustrationer än vad som där syntes mig rentav motsäga rubriken. Resultatet blev det som antydes av

Överraskande
resultat
nås alltid med
**GAHNS
TVÅLAR**

Hemkonsulenten Fru IDA HÖGSTEDT

uttalar sig i tidningen IDUN 13 november på följande sätt:

“Vid bakning utan jäst har

Rumford Bakpulver

använts, och har detta på ett utmärkt sätt motsvarat alla förväntningar i den vägen“.

Gyllenhammars
**UNDERBARA
HAVRE-MUST**
Bästa styrkemedel för svaga nerver.
För äldre, vuxna och barn.

Det bästa
han vet

CACAO THULE CHOKLAD

ovanstående rubrik: mitt letande i portföljerna »Dans», »Attityder», »Kostymer», »Naket», »Modeller», ja slutligen och allra be-
drövligast, i mina samlingar »Grandes Dames», utföll föga uppmuntrande. Exempel på vad som kunde visas som förebilder voro oroväckande sällsynta, och min tankegång gick i den riktning, den nyss fått av en i so-
cietetslivet i de flesta europeiska huvudstäder hemmastadd dam på en konsert, då hon viskade till mig what ugly things arms are (vad armar kunna vara fula)!

»Vackrare armar!» Det låter som »vackrare vardagsvara!» Det är kanske en lika fruktlös suck, ett rop i öknen! Modet till-
låter nämligen endast ryckvis och nyckfullt — först i antiken, tveksamt i renässansen och åter liberalt i empiren, frikostigast i våra dagar — att extremiteter, eljest till-
sammans med den övriga kroppen från till-
syn och vård, ljus och luft, vatten och ren-
lighet avstängda, helt plötsligt få se dagern och ohejdade vara med om estetiska lagars och det naturliga urvalets påverkningar. Dessa lagar anses ju verka till det goda, emedan utsättandet för kritiskt betraktande utövar en förskönande verkan; se därom utförligt dr. Mensendieks* iakttagelser om de olika norska folkdräkterna (Kap. XI).

Vad som gjorde den citerade anmärkningen så berättigad i sin helhet och vad som gjorde urvalet av efterföljansvärda exempel på god kroppskultur med hänsyn till en vacker kvinnlig arm så svårt, är naturligtvis brist på kritik, på insikt och på god vilja eller energi hos de i evening-
dress utan armar uppträdande damerna. Blottar man en hudyta tillsammanlagt nära nog så stor som en bordskiva (ni kan själv göra beräkningen med ett centimetermått!), så måste huden vara i ett friskt och välskött skick som åtminstone motsvarar låt oss säga damens omsorg om skinnet på hennes knå-
hund! Då armen i regeln är vackrast, sedd snett bakifrån, så blottas ofta en arm b å g e, som man kan riva hårt bröd i smulor på! Är ärmhålet så urringat, att armhålan blir synlig, — ett i och för sig synnerligen vackert modellerat och av naturen prytt kroppsparti — så bevittna vi en löjlig osäkerhet gentemot den för armens skönhetsvärde i de flesta konstnärers och esteters tycke väsentliga beklädnaden med hårpenslar. En gång bortrakade kunna de aldrig, om någonsin, bli så klädsamma som naturen skapat dem. Jag måste framdraga detta typiska exempel på den här rådande bristen på insikt, på klarhet i vad som kunde åstadkommas med naturenlig kroppskultur, och framför allt på det mod, det helnakenhetens kurage (något helt annat än oblyghet!), som ensamt kan göra modets halvnakenhet anständig, obetänklig och oangriplig.

Gå vi från ytan djupare, till hullet i egentlig mening, så bör man först av allt bemöta den fåfänga frågan »är en fet eller en mager arm vackrast?» Regeln är att ingendera är det. Men jag minns att jag på ett danspalats i Newyork beundrat dansösen och filmstjärnan Irene Castles armar, som bokstavligen hade föga annat än skinnet på skellet. Och ändå vet hon vad hon gör, när hon, Amerikas mest fotograferade skönhet, visar denna spöklika magerhet. Och för de tjocka armarna behöva vi inte gå längre än till det kända Magnussonska porträttet av Jenny Lind i empireklänningen. Är hennes arm ful därför att den är fet, ja

* Frau Dr Bess M. Mensendiek. Die Körperkultur der Frau. Praktisch-hygienische und ästhetische Winke. München, ny ill. upplaga 1920.

Tänk på Blomsterfonden!

skall hälst simma i brynt smör. Varför icke **SVEA VÄXT** Använd det nästa gång och det kommer att märkas — — — endast i hushållskassan

L. SWENSONS
helförsilvrade prima
Bord-, Dessert-, Smör-, Ost-, Frukt- och Kräft-
KNIVAR
Observera stämpeln:
L. S.
Handpolerade
Nr 12
Erhållas i alla juvelerare- och bosättningsaffärer.

Svenska Kyrkans Årsbok 1922
2:dra årgången.
Medarbetare: Ärkebiskop N. Söderblom, prof. Hj. Holmquist, doc:a G. W. Lindeberg och Y. Brilioth, d:r Rurik Holm, rektor M. Björkquist, kyrkoh:a A. Wallerius och G. Helander, past:a S. Alm, N. Algård, G. Dahlqvist, Oscar Mannström m. fl.
Pris i klotband med guldpresning **Kr. 4.50**
I alla boklädor!
DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRLAG

Det är så långsamt att vänta.
DIVINIA **PARFYM**
Mer än hon med sig, som hon lofvade en flaska **MZADIVIA** Divinia, då förklarar jag allt!

Amarant Cold-Cream
Tillv.: A.-B. Oxygenol

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasin

Stockholm

Jakobbergsgatan 39

Göteborg Malmö

Weydes äkta

Eucalyptusolja

är det mest verksamma medlet mot Reumatism, Gikt, Styvhet i lederna m. m. Erhålles i Parfym-, Färg- och Kemikalieaffärer

Weydes Tekn. Fabriks A.-B.

Norrköping

Värdefull svensk lyrik

kallar Gustaf Ullman i Gbgs Dagblad Teresia Euréns diktsamling

HÖSTSÅDD

och yttrar därom bl. a. "den ut-sökta, strängt självkritiskt valda samling... lyser av personlig friskhet och artistisk säkerhet". Anders Österling säger i Sv. Dagbl.: "Man anar en varm och klok naturell... Dikter sådana som Moderstankar, Jordens toner, Nakna träd, Till en död, äga kärna och kultur. Man fäster sig vid det knappa men tillräckliga uttrycket i följande strofer..."

Pris 3:75.

LINDBLADS FÖRLAG, Uppsala.

En alltid välkommen

JULPRESENT

är en flaska

ESTERIA-PARFYM

Framställes i sex olika blomdofter, nämligen Viol, Liljeconvalje, Syrén, Rose, Reseda, Hyasint. Finnes artikeln ej å Eder plats, rekvirera direkt från oss, med angivande av vilka dofter som önskas. Pris Kr. 2:— pr st., 3 fl. portofritt. Obs. det enastående billiga priset.

Knut Lundqvists Tekniska Fabrik Växjö

Solo-Kaffe

från

Aktiebolaget Malmö Kaffekompani

är det bästa

Java-Kaffe

PHOSPHO-ENERGON-PILLER

FORORDAS AV LÄKARE

☉ vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet. ☉

SÄLJES ENDAST I APOTEK

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

väl fet? Nej, vi måste gå djupare än det missförstådda »hullet» d. v. s. fettet, och se på muskelpartierna, för att finna orsaken varför den friska, sportande flickans spänstiga arm är tilltalande, och varför den blir ohjälpligt ful, när den sedermera får förfalla. Ja, så enkel är saken. Men, tro bara ej, att vi på minsta sätt skulle behöva förbjuda matronerna att gå så bararmade de ha lust till. Tvärtom, kan armen som alla andra kroppsdelar mogna. Bara den mognar under en intelligent, förnuftig skötsel, i rörelse, i verksamhet, med tanke på lemmarnas uttryckfullhet. Allt detta börjar numera inses av de damer som ta plastiklektioner eller en gymnastik, grundad på kroppskultur så som den genom Halldis Stabell även hos oss införda Mensendiekska. Ett genomläsande av anvisningarna i Dr. Mensendieks förut citerade bok, övningarna till utveckling av skönheten hos armarnas relief, torde snart öppna ögonen för det som här kan och måste göras. För det, som bör vetas och förstås, innan man vågar sprätta bort ärmarna och låta uttryckslösa, relieflösa, pudrade i stället för friskhyade, parfymerade i stället för friskt luktande armar, snarast liknande blekfeta sniglar, bli hängskylt för ens bristande självkritik!

Till illustrationsmaterial har jag måst använda bilder föreställande konstnärinnor, ryttarinnor och någon enstaka sällsynt graciös varelse som gör sig bra hurusomhelst och i vadsomhelst. Den som inte genom sin sysselsättning tvingas till kroppskultur, borde dock åtminstone ägna armarna, och numera även sina ben, samma mått av uppmärksamhet som de förutsätta hos de beskådande medmänniskorna! En så lättvindig och lätt lärd övning som J. P. Müllers »nummer tio», om man skyr mödan av grundligare reflektioner i riktning mot »vackrare armar», torde snabbt framalstra en vacker muskelrelief och ge ett motbevis mot den ofta hörda resignationen eller vidskepelsen att »sådant har med racen att göra».

Rasbiologi-monomanen, med sina officiellt på naturvetenskaplig forskning, men i stället vanligen på trångbröstad nationalism baserade »eugeniska» råd, tar det som vatten på sin kvarn, när en engelsk läkare, gymnast och estet, här i Stockholm tror sig ha sett de vackraste kvinnoarmarna. Motsäges den sannolikt förhastade slutsatsen därav inte av den allmänt och lätt gjorda observationen, att de unga flickorna i Newyork och London, med sin den mest sammansatta och outredbara rasblandning på jorden, ha de vackraste benen eller åtminstone ha ben, som för den ytligaste betraktaren påfallande fördelaktigt skilja sig från våra flickors pi-anoben i tonåren? Om de m tiger den vise rasbiologen. Han bör även tåga om armarna. Ty vad vi här ha framför oss äro kultur- och endast i andra hand naturforeteelser, som åtminstone vad så modellerbara kroppsdelar som armarna angår, det står i vår makt att omskapa från grunden.

PRAKTVERKET

Den svenska kvinnan genom seklen

av CARL LARSSON

levereras nu smakfullt inbundet till det nedsatta priset **Kronor 5:—** om rekvisition insändes direkt till

IDUNS EXPEDITION.

YLLEJUMPERS YLLEKOFTOR YLLESCARVES

J. F. HOLTZ

H. M.
DROTTNINGENS

HOF-
LEVERANTÖR

BRUNKEBERGSTORG 5 - STOCKHOLM

Av SANGALLA the

rekommendera vi
våra kända märken

”PEKOE SOUCHONG”
”IMPERIAL”
”ORDINARY”

I originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Vad är charm?

Charm är livets skönaste blomma. Skönhet skänker människan makt, men charm skänker trolldomsförmåga. Lycklig den som är i besittning av både skönhet och charm, ty den är oemotståndlig. Använd därför alltid

La Mascotte Toilette-preparater

ty de förläna både skönhet och charm. Fås överallt.

NESTLÉ” BARNMJÖL

Absolut rent schweizisk högfjällsmjolk är huvudbeständsdelen i det välkända Nestlés Barnmjöl. För dess tillredning behöves endast kokt vatten, vilket är detta näringsmedels stora fördel.

Lille Victor

är en inhalator i västficksformat, som botar snuva och förkylning. Säljes i Apotek, Parfym-, Färg- och Kemikalieaffärer. Pr kr. 1:50. Tillverkare: Weydes Tekn. Fabriks A.-B. Norrköping.

Rynkor komma av för torr hud. Akta Er för dessa skönhets fiender genom att gi-va huden näring. Den bästa får ni av S:ta Birgittas äkta Citron-Crème.

NYHETER I

KOSTA KRISTALLER

DE SVENSKA KRISTALLGLASBRUKENS FÖRSÄLJNINGSMAGASIN
STUREPLAN, REGERINGSGAT. 5.

Till Julen

är en liten förpackning
»4711» en present, som förrä-
der älskvärdt sätt och god smak.
»4711» framkallar alltid glädje och
tacksamhet.

Försäljes överallt.
Firman grundad 1792.

4711 Eau de Cologne

Tidens lösen är sparsamhet,
välj därför till present
en Jul-låda **4711 Eau de Cologne**

till Kr. 22: 80. En sådan »4711-låda» förhöjer jul-
bordets utseende. Tillräckligt för ett helt år.

Nyheter

i
Pälsar
Kappor
Dräkter
Klänningar
Blusar
Kjolar

Beställningsavdelning för
kopiering av Originalmodeller

Meeths

Drottningg. 63

(Forts. fr. sid. 1201.)

om det sköna. Detta är intet annat än en adekvat form för det sanna och goda, och ifråga om H. S—ms verksamhetssätt saknas honom skönhetspunkter så mycket mindre, som han är estetiker född. Han är konstnär till sitt yrke. Då han i handling omsätter sin innerliga kärlek för sina medmänniskors, särskilt de arbetandes och betungades förädling, sker det i former, som vunnit alla rätt-sinnades odelade erkännande och beundran. Stilla och obemärkt strävar han framåt på sin väg, och utan affektion. Vad stort sker, sker tyst.

Han skulle icke vara den han är, om han icke bars av en stark religiös tro, tron på det godas seger, där kampen är ärlig och förd med oavlatlig nitälskan. Hans religion är visserligen ej färglagd av hävdvunnen ortodoxi, men så mycket starkare betonad av den människokärlek, som känslan av ett universellt broderskap föder. Och då han fann en av de största förbannelser för massor av vårt folk ligga i det inrotade missbruket av alkoholen, valde han därefter företrädesvis fältet för sitt arbete i människokärlekens tjänst.

Henrik Sjöström ivrar ej blott för ett dylikt den yttre moralens mål. Han har insett, att endast ur en ädel livsåskådning bör den yttre moralen framgå som en självskrivna frukt. Och han har tagit position därefter. I enlighet med sin levnadsfilosofi — ty han är också filosof till hela sin läggning — söker han att övertyga om att det goda skall eftertraktas ej blott för den lyckade det medför i en timlig tillvarelsform, utan för sin egen skull, i det att människan genom detsamma höjes från plan till plan i evolutionen mot den eviga fullkomligheten och lyckan, det absoluta självt. Den verksamhet han i människokärlekens namn utövar, hör förvisso till dem, som vid högsta instans skola bedömas med utslaget: "Allt det I haven gjort en av dessa minsta mina bröder, det haven I gjort mig".

Henrik Sjöström föddes i Lund d. 13 dec. 1856. Åren 1875—1880 var han elev och biträde åt dåvarande domkyrkoarkitekten Helge Zetterwall och var under 11 år, från och med 1881 ej blott dennes ombud vid Domkyrkan utan gav fullständiga arbets- och detaljritningar till de flesta av Helge Zetterwalls större kyrkor. Från samma år har S. varit självständig arkitekt och har i egenskap av sådan utfört en stor mängd konstnärligt högst förtjänstfulla ritningar till en hel del kyrkor såväl inom som utom Lunds stift. Genom trenne studieresor i utlandet har han yttermera utvecklat sig i sitt fack. Det förstas av sig självt, att hans förmåga tagits i anspråk på en hel del andra områden inom byggnadsfacket.

Vid blicken tillbaka över de tilländalupna 65 åren kommer nog hans blygsamhet, visserligen utan anledning, att förmå honom till instämmande i samme Tycho Brahes önskan och hopp: "ne frustra vivisse videar!"

N. P. N.

(Forts. fr. sid. 1200.)

C. Högrelius, Ryssby; O. Kalling, Arboga; Sjukstugan, Älvdalen; Sjuksköterskan, Torsåker; Julia Möller, Söderköping; Malin H., Göteborg; Elin Janson, f. Broström, Göteborg; Okänd, Norrköping; Annestad, Norrköping; Södergren & Son; Liljegren; Sundén, Jönköping; Jonson, Hälsingborg; "Självförsörjande i Skövde"; Leksaksaffär, Skövde; T. Carlsvärd, Norrköping; E. Malmqvist, skolan, Högsjö; Nyköpings hospital, gm B. Norrbin; Emma Andersson, Halmstad; Anna Berg, Björkdala; Högmark, Nässjö; Lilly Hammarberg, Kungsbacka; E. Nilsson, Landskrona; Okänd; Victor Svensson & C:o, Göteborg; "Får ej delas"; Två paket med påskrift: För en ordentlig och snäll gosse på 9 å 10 år; paket med vidfästa vantar; Folk-skolärlarinnan Elsa Svensson, Äspö; Broby Sanatorium, Broby; För en ordentlig och snäll flicka på 8 å 9 år; Kellgren, Etelhem; Faxe, Malmö; Holmin, Ystad; Ellen-Greta Andersson, Råå; Kerstin och Tora Magnusson, Göteborg; Herta Svensson, Tommarp; F. Lindstedt, Sundsvall; Axel Stiberg & C:o, Göteborg; Säby Säteri; Lottie Bruno, Karlsborg, 3 paket; M. Andersson, Väderstad; Doktorinnan Blom, Eskilstuna; S. Svensson, Rödeby; V. Häggner, Göteborg; Fru A. Ljungbergh, Skillingaryd; E. Carlsson, Tingsryd; Danius, Malmö; Klass C. A., Säffle; Barbro Funck, Sala; Fru C. Drangel, Skoby, Uppl., Tuna; Albertina Svensson, Höganäs; Fru Landqvist, Härnösand; G. Andersson, Rödeby; K. Törjesson, Gävle; Ester Schönberg, Klippan; Ada Sahlström, Erika Andersson, Sveg; Aug. Sundberg, Storvik; S. d'Orchimont, Ödsmål; F. Lindstedt, Sundsvall; Syster Ellen Johansson, Varberg; Eriksson, Varberg; Fru Gerda Hultqvist, Nässjö; Fru Anna Cederlund, Slite; Stig & Margareta Settergren, Skövde; Fru Högström, Långhyttan; för en ordentlig flicka 8—9 år; Hedesunda; Stella Forssell, Dagny Forssell, Gerda Dammer, Skenninge; Fr. A. Walden, Hässleholm; "Klubben", Ronneby; Elsa Peterson, Göteborg; D. Hellberg, Göteborg; Sundström, Skövde; Hedvig Cronstedt, Nykvarn; M. Skoglund, Borås; Karlsson, Lysekil; Hurtig, Borås; Malmberg, Malmköping; Skölbarn i Färila och deras lärarinna Gertrud Roos; d:o Högsjö; d:o Mjörnsjö; d:o Härnösand; d:o Västerås; T. Collin-Jonsson, Fors. st.; Nygren, Gö-

A.B. FÖRENADE PIANO & ORGELFABRIKER GÖTEBORG.
Flyglar, Pianon, Orglar fr. landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Östergatan 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsgat. 25.

KINAMAGASINET

specialaffär för Kinesiska varor: Handvävda Siden, vita och randiga Tvätt-siden, Råsidan 3: — mtr, Textilier, antikt porslin m. m. Obs! Äkta varor extra låga priser. Regeringsgatan 43, 1 tr., Stockholm. Riks 30 86.
20 % rabatt å alla större broderier. derier.

Värdefulla julklappar!

"Intyg om Rättut".

Stockholm d. 16 dec. 1920.
Undertecknad vill samtidigt härmed personligen intyga, att "Rättut" är ett effektivt rättgift och har detsamma använts på mitt landställe, som föregående vinter översvämmats av råttor och sorakar men efter användandet av "Rättut" i två månader försvunna de alldeles och med anledning därav har jag rekommenderat detsamma till ett flertal av gårdarna i närheten.

Högaktningfullt
Rob. Sandberg
Kamrer.

Säljes å apotek, färg- och kemikalieaffärer samt specieraffärer på landet.

Förständig och behaglig slemlösnings vid katarrer, bronkit, influensa (förkylning), astma, kramp-hosta, rethosta, etc. vinnes snabbast och effektivast genom lungmedlet

TUSSIN

— Lagligt skyddat —

Då naturen själv i och för drivande av akuta sjukdomar begagnar sig av kroppens utsöndringar, så måste varje tillvägagående, som understöder naturen, med nödvändighet bidra till sjukdomens botande.

Självklart är det fördelaktigare och större utsikt till bot att avlägsna det sjuka slemmet än att inestänga det.

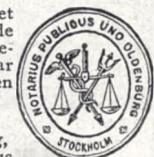
Tussin, välbeprövat sedan 20 år, är enkelt, naturligt och välgörande, rensar lungor och lufttrör, då exempelvis ett segt slem sätter sig fast i lungan, som försvagas genom långvarig hosta. — Bruksanvisning medföljer.

Pris: 5 kr. Räcker en månad.
14:e upplagan (70—75 tusendet) av broschyren "Om Tussin" sändes jämte prospekt gratis på begäran.

"H. den 24.2.21. Jag har haft en ovärderlig nytta av Tussin och vill aldrig vara den förutan. Har erfärdigt så glädjande resultat att jag ingen gång förut gjort liknande — och jag har likväl använt många slag under min sjukdom. Rekommenderar den till alla, jag tycker vara i behov av effektivt hostmedel, och önskar bara att den vore att tillgå å sanatorierna. Vad lindring det vore att erhålla i stället för den eviga Rosen och codein, som bjudes vid alla tillfällen och omständigheter. Med högaktning,
S. D."

Originalbrevet till förestående utdrag har företetts mig, betygar Stockholm den 6 juli 1921.

Ex officio:
Uno Oldenburg,
Notarius Publicus

Fru HEDVIG LINDHOLM.
Uplandsgatan 68, Stockholm.

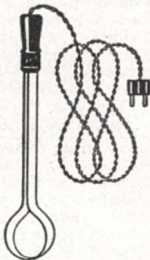

Ferrin

Bästa Järnmedel,

utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

Nedsatta priser

Doppvärmare

N:o	Watt.	Kr.
1066	200	10:—
1043	300	10:—
1044	450	12:—
1067	600	14:—
1045	1000	18:—

sändes frakt- & emballagefritt. Ett års garanti.

Jägers Elektriska Aktiebolag

ESKILSTUNA.

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddssill, Matjessill, Apflliblar, Vingassill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri-oslonanjovis. Levereras i bleckkärl.
A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

20,000 kr.

giva vi våra kunder alldeles gratis möjlighet att vinna vid dragningen i Svenska Statens Premieobligationslotteri i december i år. Vi ha nämligen beslutat att till var femte av våra kunder som rekviderar en tub av vår berömda HUDCREME ANTIFINOL och samtidigt med rekvisitionen insänder likviden för densamma 2,50 + porto = 2,90 samt till var och en som rekviderar på en gång fem tuber ANTIFINOL och med rekvisitionen insänder likviden 2,50 pr tub = 12,50, såsom gäva giva ett vinstdelaktighetsbevis upptagande en obligationsserie och nummer. Detta bevis berättigar innehavaren till en tiondel av den på obligationen ifråga eventuellt utfallande vinsten vid decemberdragningen i år. Högsta vinsten är 200,000:— kr., en tiondel därav är 20,000:— kr. Kanske ni genom att rekquirera en tub ANTIFINOL, som är den erkänt bästa hudcremen för skönhetsvård och därför ger mer än full valuta för sitt pris, även kan bli vinnare av 20,000:— kronor alldeles gratis. Märk detta enastående erbjudande, som vi göra Eder! Rekquirera i dag!
A.-B. ANTIFINOLFABRIKEN,
— Göteborg. —

FAMILJERÄTTSSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnadsml. Boutredningar och arvskitten.
TESTAMENTEN

Advokatfirman
Andén & Staël von Holstein
Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein
Lilla Vattugatan 14.
Riks 7576, 24488. Allm. 18836

SPRINGMADRASSER

Nutidens populäraste Resärmadrass. Ytterst billig. Begär vår senaste prislista. Obs! Stor prisnedläggning.
A.-B. Skandinaviska Sängresärfabriken
Tel 344. Karlstad. Tel. 344.

Var Ni med

bland dem som vunno pris i Iduns stora amatörfototävling eller Iduns småbrödstävling? Om icke, så har Ni utsikter i andra tävlingar under nästa år, då Idun förbereder en hel del både roliga och nyttiga sådana. Den första överraskningen på detta område kommer i januari. Prenumerera därför strax! Priset är sänkt med 2 kronor, alltså 15 kronor för helåret 1922.

kaland; Assbecks personal, Skara; Fru S. Busch, Göteborg; E. Swärd, Norberg; Eda Glasbruk, Lyckorna; Kalling, Arboga; Abelin, Båstad; 2 paket Falkenberg, Vadstena; Fru Uddenberg, Varberg; Ellen Jönsson, Malmö; K. Lindell, Göteborg; Eva Hanzen, Linköping; Agne Feron, Örebro; Nora, okänd; Bengt Törnqvist, Lasarettet, Vadstena; oläslig stämpel, Norrköping; Greta Bexell, Landeryd.
(Forts. i nästa nummer).

(Forts. fr. sid. 1209.)

några gånger. När steken skall serveras, upplägges den på varmt fat, och så mycket skäres därav, som är behövt för måltiden. Den begjutes med några skedblad säs och garneras med den skurna kalv-läggen, morötterna och lökarna. Serveras med en mindre del av säsen, som avretts med litet mjöl och spatts med vatten eller buljong, i händelse den skulle synas knapp för den kvarlämnade skyn, vilken sedan skall räcka för ett par måltider av steken. — Anm. Vad som är kvar av steken nedlägges i ett lämpligt kärl med flat botten och överläs med den oavredda, lätt skummade skyn, som sedan stelnar. Skär man en del av steken i skivor, innan den nedlägges och sedan slår säsen över, får anrättningen som kall ett vackrare utseende.

Enkel äpplekaka (för 6 pers.). 1½ lit. äpplen, 100 gr. smör eller växtmargarin, 1¼ dcl. socker, 2 dcl. stötbröd, 1 dcl. saft eller vatten. — Äpplena skalas nätt och skäras i smala klyftor, vilka omvålvas i det smälta smöret. En eldfast form smörjes med smör och beströs med socker och stötbröd. Äpplena nedläggs i tunna lager varvvis med det blandade sockret och stötbrödet. Överst slås den ej för söta saften eller och vatten blandat med citronsaft och litet socker. Gräddas i ordinär ugnsvärme tills äpplena känns mjuka eller omkr. 1 tim. Serveras i formen med vispad grädd eller enkel vaniljsås.

Imiterad sjömansbiff består av tunna skivor av stekt kött, varvvis nedlagda i en eldfast form med tredubbelt så mycket kokt, skivad potatis. Mellan varven strös rikligt med brynt lök samt peppar och salt. Understa och översta varvet skall vara potatis. När pudingen är nedlagd, slås så mycket buljong eller med vatten utblandad steksås i formen, att vätskan når nästan till översta potatislagret. Bestros med stötbröd och riven ost eller små smörflockar och gräddas i ordinär ugn ¾—1 tim. Serveras i formen.

Smörtårta. Se bakartiklar i detta nummer!

Spetsar och guldsmedsarbete.

Den välkända Äkta Spets- & Sidendepöten, Linnégatan 38, Stockholm, har haft sin årliga utställning. Det var som vanligt utsökta saker man fick se i spetsar, schweizerbrodyr; vidare linne- och bomullsväv m. m.
— En ny juveleraraffär i Stockholm är H. Karel-felts, Regeringsg. 10. Bland de nyheter i hushålls-artiklar, firman för, märkas hel-lödda knivar.

Öbergs klippbok heter en nyhet för barnkam-marens folk, som säkert kommer att få stor av-sättning till julen. Klippboken innehåller en mängd lustiga bilder i kulört eller svart-vitt, som barnen kunna klippa kopior av i de brokiga papper som åtfölja modellboken. Som bilderna äro moderna och dekorativa i linjerna och synnerligen vackra i färg, verkar klippningen utvecklande på barnens färg- och formsinne, på samma gång som det roar dem. Alltså en idealisk leksak!

Husmödrar!

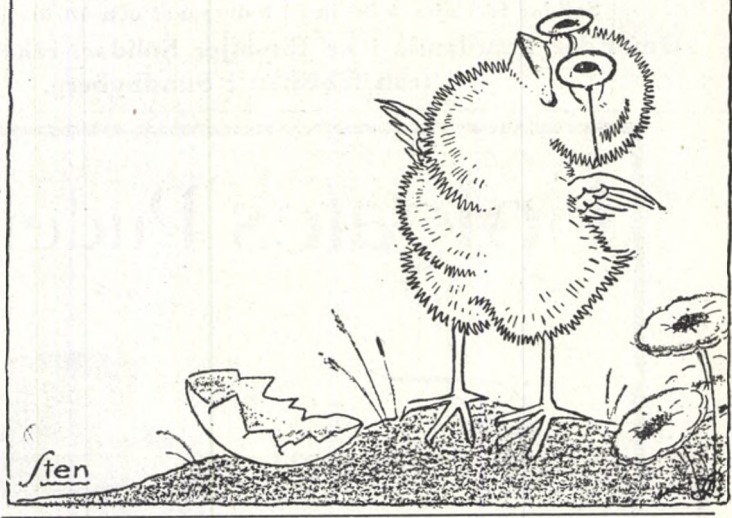
Nästa demonstration i Iduns provkök hålles tisdagen den 20 dec.kl. 11,30-2,30.

F. Pauli's

OVICULA

(ägg)-tvål

är tack vare det i tvålen ingående äggämnet utom-ordentligt välgörande och skyddande för huden, i synnerhet vid kallt och ombytligt väder.

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith"

för matlagning och bak, och

Växtmargarin "Extra Växt"

för bordet,

äro marknadens förnämsta fabrikat.

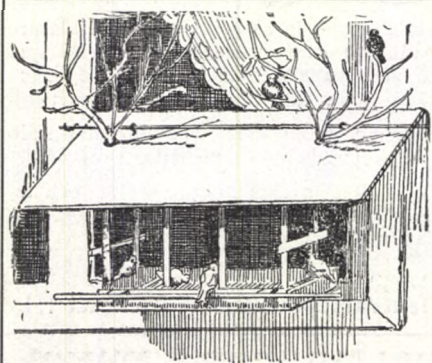
Vår mycket omtyckta
"¾ kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad

endast
5 kr.
per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.
PERCY F. LUCK & Co.

Fågelmatningsbord 4.75

Fågelholkar 1.25 o. 1.75

samt allt till vintersporten hörande bäst och billigast

hos

MAURITZ WIDFORSS' H.-A.-B.
STOCKHOLM

Klarabergsgatan 81
Drottningatan 88 - Götgatan 11

Solidar Tvätt = Extrakt

Blustvätt

är mycket raskt undanstökat — särskilt på resor, då blott ett mindre antal kläder står till förfogande och dessa dessutom komma mera till användning — om man använder sig av »Solidar».

Därför bör varje dam föra »Solidar» med sig för sitt privata bruk och för att kunna själv ingripa i nödfall.

Solidar försäljes å 30 öre i halv-paket och 58 öre i hel-paket.

Om Eder handlande icke försäljer Solidar, rekvirera då direkt från fabriken i Sundbyberg.

Colgate's Puder

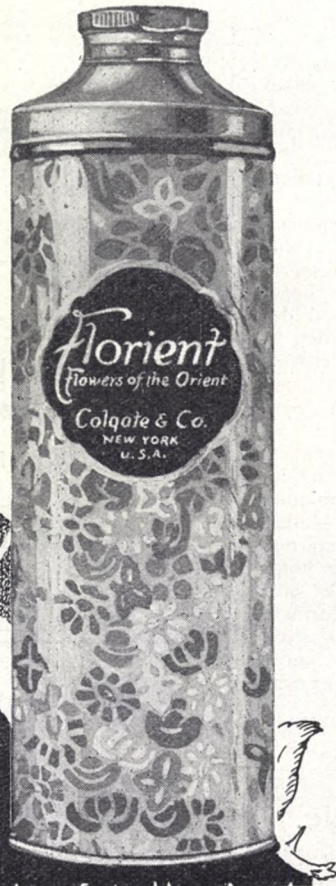
Florient

Vem kan förklara modernas växlingar? Kvinnan försöker det icke hon endast följer dem.

Så har t. ex. Florient puder helt naturligt tillkommit såsom ett utslag av sista modet.

Orientalens konst pryder kläddräkt och hem och fordrar "Fleur d'Orient": Florient. Florients doft har en varm orientalisk anstrykning.

Florient är parfym i pulverform.

Oatine

Ni blir yngre till utseendet, huden blir mjukare, renare och klarare, när ni undviker den gammaldags ansiktstvättningen med tvål och vatten, emedan huden då spricker, blir grådaskig, rynkig och grov. Engelska, franska och amerikanska damer vårda dagligen omsorgsfullt sin hy med OATINE. Ni får eller bevarar på detta sätt huden klar, sammetsmjuk och vacker.

Begär endast OATINE "Vit crème, grönt lock" och tillbakavisa alla efterapningar. Fås i burk, eller tub vanlig storlek, och stor burk (tredubbelt innehåll).

OATINE SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är vällyktande och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANY'S Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

LÄSARINNORNAS SPALT.

Fråga: Vill någon av Iduns läsarinor ha hjälp i hemmet med julstök eller sömnad? Jag är en 27-årig norrländska, som den 17 dec. slutar en yrkeskurs i tillskärning. Som jag ogärna vill göra den dyra resan hem, då jag vill försöka skaffa mig plats som tillskärerska i Mellansverige på nyåret, är jag villig att under de närmaste månaderna ta vilket arbete som helst. Jag är lantflicka och kunnig i allt som rör hushåll, barnavård, vävning och framför allt sömnad. Går gärna hem som hemsömmerska, då jag har bostad. Kunde någon av Iduns läsarinor ge ett råd, vore jag så tacksam. *Sykunnig norrländska.*

Fråga: Jag är en medelålders kontorist — naturligtvis nu arbetslös — och har nu tänkt ägna mig åt något mera praktiskt. Ett hembageri skulle aldeles säkert löna sig där jag är bosatt, och ville jag gärna ha en kompanjon, en medelålders bättre flicka, som är skicklig i tillverkning av konditorivaror, kaffebröd o. dyl. Är boende i livligt samhälle utanför Sthlm och har ett litet trevligt hem, och är således lokalfrågan ordnad. Meningen vore att dela såväl omkostnader som förtjänster. Finns det någon, som har samma intresse och skulle vilja reflektera på mitt förslag så svara snarast möjligt till

"Hembageri."

Fråga: Kan någon av Iduns läsarinor ge en 24-årig tysk studentska, som behärskar svenska språket, (för närvarande bosatt i Göteborg) anvisning på en lämplig anställning, t. ex. såsom sällskap hos äldre person i ett lugnt hem på landet eller småstad för 2-3 månader fr. o. m. 15 jan. 1922?

Prästdotter.

Om Flerårig Idunläsare insänder adress och svarsporto översända vi svar, som kommit på signatörens förfrågan i n:r 47. — Likaså ha signaturerna Hemlös, En som älskar sällskap, Bekymrade föräldrar, 18 år, Fru H., Fru B—g, Fru Berta, Brita och Stina, T. H., Fru L., Husmor på landet, Gammal kontorsdam personliga svar att avhämta.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: 1) Undertecknad läste någonstades, att man genom att hålla ögonen öppna i kallt vatten kunde stärka synen högst betydligt. Dels skulle förut friska ögon få en ovanligt skarp och klar blick, och dels skulle trötta och överansträngda ögon, för vilka synförmågan minskats, bliva fullständigt återställda. Praktiserade en liten tid i somras, dock ej tillräckligt länge för att konstatera något resultat. Tänkte nu åter börja på allvar, men ville så gärna först förhöra mig om någon av Iduns läsare käner till metoden, om den verkligen är bra eller kanske rent av gör motsatt verkan. Kunna ögonen tåla vatten taget direkt ur vattenledningen vintertid eller bör detta göras kylslaget? (Kan manne även närsynta ögon förbättras genom behandlingen?)

2) Hur skall man förfara med galoscher för att de skola behålla sin glans? *Une femme.*

Svar: 1) Förr i tiden — 30 å 40 år tillbaka — var den av Eder omskrivna ögonbehandlingen mycket vanlig hos en stor del personer. Men dessa personer hade ej vad man kallar direkt klena ögon utan i allmänhet goda och starka ögon, och så använde man ej vattenledningsvattnet, direkt taget ur ledningen utan nattståndet, på kvällen intaget i handkannen. Ett oskyldigt medel för trötta ögon är emellertid att blöta en ren näs-

3 ståtliga julgåvor.

Margareta.

Sveriges kronprinsessa.

Minnesteckning under många medverkan utgiven av Lotten Dahlgren och Julia Svedelius. 3:e uppl. Häft. 15 kr. I klotb. med guldsn. 25 kr. Bibliofiluppl. Tryckt å handgjort papper. Hedbergsband. Pris 110 kr.

Utgivarinorna ha med säkra händer format det rika stoffet till en fast och klar bild av kronprinsessan Margareta. Det finns sidor i denna bok, som formligen stråla av sol och livsglädje. Den vackra boken är rikt illustrerad med en samling intressanta porträtt och icke minst tilltalande är dess i förhållande till omfång och utstyrelsen synnerligen låga pris.

Dagens Nyheter.

Skildringarna av kronprinsessan som maka och moder äro bedrärande vackra... Den vackra och gedigna minneskriften är en skatt, som borde finnas i alla svenska hem, ty den levandegör ett minne, som vi alla hålla dyrt och kärt. Aftonbladet.

Helgonet och narren.

Av Agnes Günther. Övers. fr. 40:e tyska uppl. (150:e tusendet). 8:e sv. uppl. (13:e tusendet). Tva delar. Häft 11 kr., klotb. 14: 50 pr del. Halvfr. band 21 kr. pr del.

På år och dag har icke någon märkligare bok överflyttats till vårt språk. Den är skriven med en dödsmärkt människas hjärteblod av en verklig konstnärspersonlighet, som formar det hela till ett stort och djupt verk, som blir till en upplevelse för läsaren.

Isidor C:son Gabner i "Upsala". Underbart gripande. Ett äkta konstverk. Nya Dagbl. Alleh. Den som läst denna bok glömmmer den aldrig. "Rita" i V. K.

Inger Skram.

Av Jeanna Oterdahl. 5:e uppl. (12:e tusendet). Häft. 12: 50, eleg. halvfranskt band 22 kr.

... Episoder av en pärlglimmande skönhet... Medan jag suttit och läst "Inger Skram", har jag känt mycken glädje vid tanken på de många tusenden som denna vinter och många kommande år skola sitta böjda över denna bok och hämta styrka ur dess kraft. Sixten Belfrage i Sydsv. Dagbl. Snällp.

... oemotståndligt fängslande. Såväl människoskildring som naturmålning lyser av poesi och sanning... Man frestas att orda om "Inger Skram" som en av sina allra bästa vännar.

Gust. Ullman i Gbgs Dagblad. LINDBLADS FÖRLAG, Uppsala.

Damer!

Pröva

Tvättakta.

Färgar ej kärll eller händer.

Säljes i Färg- och Kemikalieaffärer. m. fl.

EN KOPP HULTMANS RENA CACAO

är det bästa på hela dan!

På hemväg, fredag
Kära Henriette!

Tiden flyr märkvärdigt fort, om man trivs riktigt bra på en plats. Det förefaller mig därför, som om jag endast skulle ha övernattat i Sverige och ändå har jag vistats där så lång tid. Emellertid har jag dock hunnit samla en mängd erfarenheter och göra många iakttagelser. Det svenska folket påminner mig om en gammal, genomderlig onkel och den svenska naturen har vunnit mitt hjärta. Viking skokrämm har fånglat mitt intresse i utomordentlig grad. Jag kan inte tänka på Sverige utan att tänka på svenskar och jag kan inte tänka på svenskar utan att erinra mig deras blanka, välputsade skor och jag kan inte tänka mig bländande blanka skor utom i samband med Viking skokrämm och glansborsten Viking. Svenskarnas val av skoputsningsmedel, den allmänna användningen av Viking skokrämm, kommer alltid att stå som ett bevis på sunt omdöme och god smak. Jag har också tagit med mig så många burkar av Viking skokrämm, att det kommer att räcka minst ett par år. Du min älskling skall först nu bli riktigt fin om fötterna. Vid de stora kapplöpningsarna och på rue de la Paix skola parisarna i avund beundra dina blanka skor. Det finnes dock en påtaglig, oerhörd skillnad mellan skokrämm och skokrämm. Det har jag lärt mig inse under min resa till Sverige. Viking skokrämm är den bästa av alla sorter och endast det bästa är gott nog åt dig, Henriette. Därför flyger jag nu till dig med Viking skokrämm.

Din längtande

Jean de la Tour

NISSENS
CHOKLAD · KONFEKT
LAKRITZ · KARAMELLER

Specialité:
NISSENS BRÖST-
KARAMELLER

Rapid-Borax
Tillv.: A.-B. Oxygenol

duk eller annan lapp av linne i rent vatten av rumstemperatur och lägga denna mångdubbel mot ögonen och så själv ligga stilla c:a 10 min. under vilken tid kompressen vändes eller t. o. m. doppas på nytt. Detta förfarande, upprepat varje morgon är av god verkan, för trötta, men giva dock ej bot för sjuka ögon.

2) Galoscher rengöras om möjligt genast de avtagas medelst en ren fuktad trasa varmed de hastigt avtorkas. Därefter torkas de omedelbart med en ren torr trasa. Dessa trasor böra, för att ej råka komma i användning för annat ändamål, förvaras på särskild plats.

Fråga: Hur ser en modern sorgdräkt ut och hur användes den på resor?

Mia.

Svar: "En modern" sorgdräkt är sydd i enkel värdig modell av svart, mjukt slätt ylletyg i så god kvalité, som man har råd att kosta på sig. Något garnityr av sorgcrêpe, t. ex. krage, slag etc. förekommer gärna på livet, medan kjolen även — dock endast vid djup sorg — är försedd med crêpe, detta då antingen löpande runt omkring kjolen med en c:a 35—60 cm. hög bård, eller ock endast med crêpen anordnad på sidvådor, hur detta nu i anslutning till modellen lämpar sig. Hatt, alltid mycket enkel och tillslutande med en stor draperad slöja, vilken dock på resor utbytes med en slöjfri hatt av gaziris e. d., lätt garnerad med crêpe. På resor användes ej heller en crêpegarnad dräkt, emedan crêpen lätt tar åt sig damm, vilket på detta material är svårt att avlägsna. Den enda crêpe, som på klädningen då kan komma ifråga är någon krage, rosett e. d. på livet. De vita stora snibbkragarne, som några år med stor förkärlek brukats, börja allt mer att komma ur bruket; detta ej minst av den orsak att de ställa sig dyrbara vid den ofta behövliga tvättningen och strykningen. Däremot är det mycket klädsamt och ser värdat ut med de små bredfälliga, vita snibbarna kring den vid en sorgdräkt gärna uppståående kragen, vilka snibbar också, en vid varje, sys nedtill vid ärmarna.

Fråga: Kan någon av Iduns läsare ge mig upplysning på någon trevlig plats att jula. Jag är lärarinna men saknar hem och trives ej rätt bra på min plats. Önskar därför komma till vänliga, trevliga människor, gärna kollegor. Sva rmed prisuppgift till "Skånska 33."

I de dagliga större tidningar o. även Idun stå ofta annonser om inackorderingar såväl direkta pensionat som ock herrgårdar och prästgårdar, där inackordering erbjudes, ofta med betoning även över julen. Sedan ha vi förstas de populära pensionaten i Rättvik och Leksand, jämte flera pensionat såväl i Dalarna, Bergslagen som Småländska höglandet, men antagligen äro på en del av dessa ställen flertalet rum redan upptingade. Gör emellertid i tid förfrågningar vid olika pensionat eller hör Er för på någon inackorderingsbyrå. Här är till att börja med ett par adresser: Furulids pensionat och vilohem, Tranås, Hotell Gästis Sunne, Lissgårdens pensionat, Leksand, m. fl.

Fråga: Var skall man kunna anskaffa stora fat till vattså och ämbar, så att det ej ständigt skall stå vatten på golvet vid vintertid, när fukt slår ifrån sig?

Svar: Gör förfrågan i en större vinhandel; där får Ni troligen Er önskan uppfylld.

Fråga: Finnes det möjlighet för en ung flicka att erhålla plats i England under nuvarande förhållanden där. Är folkskolebildad, men något kunnig i språket. Vill gärna "komma ut" och lära språket fullständigt. Har några års kontorsvana, är intresserad av

För
Julbordet

BANANER

i varje välsorterad affär

JAMAICA
BANANER
FRUKT OCH MAT
MEN DE MÅSTE VARA MOGNA

WENNERMARK

Julcigarren

Herrarnas julklapp!

"Nobless"
25 st. fina middagscigarrer
i lyxförpackning
kr. 17,50

Cloettas
tillverkningar äro välkända sedan
mera än 50 år i hela Norden.

Cloettas
Dessertchoklad, Konfekt, Praliner och Marmelad
få ej saknas på något svenskt julbord.

BARDIN & CIE PARIS
Poudre de Perles Fines.

Bardin's
Perle Pudder

Bardins berömda pärlpuder
vitt, rosa, hudfärg, rachel, gul, korall, rubin, brunt etc.

Föryngrar och förskönar

Fås i alla parfym- och kemikalieaffärer
Ensamförsäljare för Skandinavien och Finland:

Madsen & Wivel, Köpenhamn

Den ledande
tidningen
är
**SVENSKA
DAGBLADET**

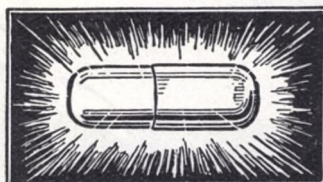
Varför?

Därför:

att den lämnar de snabbaste,
bästa och säkraste ny-
heterna

och därför

att den har Sveriges och ut-
landets främsta pennor
bland sina medarbetare.

**SPIECKERS
SANOKAPSLAR**

stärka nerv- och muskelsystemet, skän-
ka ungdomlig spänstighet, levnadsmod
och energi, samtidigt som de undan-
röja trötthet, sömnlöshet och svaghets-
tillstånd. Finnas å alla apotek och
drogaffärer eller expedieras efter rekvi-
sition från undertecknade, portofritt.

Ask om 10 kapslar (för 10 dagars
bruk) kr. 2.25.

Ask om 20 kapslar (för 20 dagars
bruk) kr. 4.25.

Liten kur (5 stora askar) kr. 20.—.

Stor „ (10 „ „ „) kr. 38.50.

Generalagenter för Skandinavien:

Harald Westerberg & Co.,

— Göteborg. —

Utställning
av nyinkomna, lämpliga
julpresenter.

WIKMAN & WIKLUND

Strandvägen 7 A, Flemmingg. 17

Telefoner: Namnanrop

Stockholm

hushållsgöromål och genomg. en
kurs i hush.-skola, mycket barn-
kär. Har svarat å annonser i sv.
tidn., dock utan resultat, har även
vänt mig till Fr. Br.-förb. byrå,
men där fått till svar att då prak-
tik i husl. sysslor och följakt-
ligen inga rekommendationer fin-
nas, är det mycket svårt att er-
hålla plats. Är det kanske bäst
att annonsera i eng. tidn. eller vart
skall jag vända mig.

”Energisk 20-åring.”

Svar: Vi avråda Eder absolut
från något så osäkert som att an-
nonsera i engelska tidningar ef-
ter någon plats inom vilken bransch
denna än vara må. Först är fö-
retaget bortkastade pengar; eme-
dan Ni ingen plats får; vidare
kan annonsen leda till den ver-
kan, att Ni kan råka mycket illa
ut, och komma i farliga perso-
ners våld. Den enda möjlighet
att få plats i England är att taga
anställning som tjänarinna hos
någon svensk familj, som är bo-
satt eller ämnar bosätta sig i lan-
det. Men t. o. m. detta blir svårt
nog. Vore Ni fransyska, bleve
saken lättare, ty en fransk bonne,
som talar sitt språk till de upp-
växande barnen har fortfarande
tämmligen lätt att få anställning i
fina engelska familjer. Men
svenska vill ingen infödd i landet
varken lära eller höra talas —
engelska husmödrar fordra i all-
mänhet ett raskt, tyst och väl ut-
fört arbete utan någon närmare
undervisning varken i detta eller
i språk!

Fråga: Skulle Iduns hjälpsam-
ma läsare vilja giva mig ett svar
på följande: På en bjudning hos
min syster presenterades för mig
och min dotter en herre, som
mycket umgås i min systers hem.
Några dagar därefter bad ifråga-
varande herre per telefon att få
göra visit i vårt hem, vilket jag
också tillät honom. Var det opas-
sande av honom att efter endast
några timmars bekantskap göra
visit hos oss, och var det opas-
sande av mig att tillåta honom
det? frågar

Mångårig vän av Idun.

Svar: ”Opassande” var egent-
ligen ej den nämnde mannens be-
gäran, den utvisade strängt taget
endast en mycket stor iver. Lika
litet kan det anses ”opassande”
om Ni på ett hövligt sätt om än
en smula reserverat villfor hans
begäran. Sedan kommer det an
på resp. kontrahenters hållning
— alla tres — om det blir ”opas-
sande” eller ej!

Fråga: Bör en ung flicka taga
av sig handsken, när hon hälsar
på en äldre dam eller herre på
gatan. 2) Vem skall lägga bort
titlarna, den unga flickan eller

**Bästa julklappsböcker
till damer!**

4 delar färdiga av
CHRISTOPHER BOECK
Samlade Berättelser

Kristina Nilson de Casa Miranda
skrev till författaren sommaren
1907 om

Sångens makt.

”Eder bok har i hög grad in-
tresserat mig, och jag är viss
om att 'Sångens makt' skall
bringa sin berömda författare
stor ära.”

Björnstjerne Björnson skrev på
sin tid om

Lifsmod.

”Detta är min själ en person-
lig bok med blod och kraft i
— det är ett allvarligt och
duktigt arbete.”

Selma Lagerlöf skrev till för-
fattaren sedan hon läst

Unga hjärtan.

”Tack för Er ypperliga bok
'Unga hjärtan' och framför
allt för det älskvärda, gemyt-
liga danska humör, som mö-
ter mig däri på varje sida.”

En dansk kritiker skriver om

Mormor.

”Det er en nydelig Bog” och
i densamma återfinner man
delvis samma intressanta per-
soner som i 'Unga hjärtan'.”

Varje del finnes häftad till Kr.
3:75. Inb. med skinnrygg och
hörn 7:25. I biblioteksband 9:25.

**A.-B. Bohlin & Co:s
Bokförlag.**

ALABASTER-TVÅL

överfet toalettvälv
med behaglig parfym

Alla damers favorit-tvål

TILLVERKARE:

**GAMLA TVÅLFABRIKEN
TERNINGHOLM, MALMÖ.**

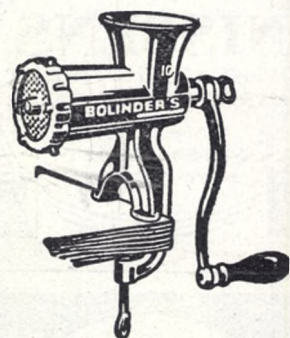
**DAM-
PYJAMAS**

av randig bomullsviyella.
Finnes i blått och vitt,
rosa o. vitt eller lila o. vitt.

Kr. 14:50

PAUL U. BERGSTRÖMS A/B
74 DROTTNINGGATAN 74

BOLINDER'S

KÖTTKVARNAR

Äro de erkänt finaste i
marknaden. Tillverkas
i två olika typer för
malning av alla slags
födoämnen.

BOLINDERS - STOCKHOLM

Kungsörs
MJÖLK HINKAR
 och alla slags hushållskärl
 av koppar, bleck, aluminium.
 Prydliga, praktiska, prisbilliga
 Finnas i alla järn- och
 bosättningsaffärer.
**A.-B. Kungsörs Bleck-
 kärlfabrik, Kungsör.**
 Drottninggatan 20. Stockholm.

velocipeden är en
 idealisk julklapp
 till varje skolbarn.

A./B. NYMANS VERKSTÄDER
 UPPSALA.

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

Ärade Husmödrar!

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

Prova
Svenska Kexfabriks
Aktiebolagets, Märsta,

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

hennes kavaljer, låt vara att han är flera år äldre, vilket ju i allmänhet är fallet? Oändligt tacksam för ett snart svar är *Sigge*.

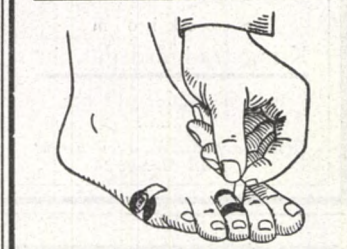
1) En ung flicka behåller alltid handskarna på, även när hon på gatan erbjudes att skaka hand med en äldre person. 2) Vad bortläggandet av titlar i ett sådant fall som ovanstående, så skall givetvis aldrig en flicka komma med förslaget. Framställningen därom skall komma från den manliga parten och helst endast efter en lång bekantskap med gemensamma intressen eller dito arbete. Allra trevligast är om en gemensam vän eller en släkting förmedlar "dusket", vilket egentligen på det hela är fullkomligt onödigt om man ej varit skolkamrater, har gemensamma vänner eller länge arbetat och trivts tillsammans.

Fråga: Vet någon av Iduns läsare, var man kunde få gå igenom en bättre kurs i barnavård, som ej blev så dyr? Anser Fackskolans kurs vara för dyr. Finns det kanske någon lika värekommenderad, vari man kan vinna inträde vid tidigare ålder än 21 år? Finns det utsikt att få platser nu? Ingen vore tacksammare för svar än "18-årig jämtländska."

Svar: I så gott som varje större svensk stad finnes det tillfälle att genomgå kurser i barnavård, vilket Ni också genom förfrågan hos resp. barnavårdsnämnd i Eder hemtrakt kan göra Eder nogare underrättad. Men så ung som Ni ännu är, blir det klokast att först praktisera och sedan när Ni därigenom visat huru Ni lämpar Er för yrket, först då kosta på Er en barnavårdskurs. Vad angår tillgången på platser för utexaminerade barnsköterskor är denna — platserna — ej större än att en ingående begäran om sköterskor lätt nog kan villfaras. Men för verkligt kvalificerad arbetskraft inom facket, både sådan som genomgått och icke genomgått barnavårdskurs, finnes nästan alltid möjlighet att erhålla goda platser.

Glöm ej
 att skaffa Eder
Iduns Kokbok.
 Ny utvidgad upplaga.

Dr. Scholl's
Fixo Plåster

Enda verkliga medel mot
LIKTORNAR,
 vilka borttagas på 48 timmar.
 Lindrar omedelbart de mest smärtsamma liktornar.
Pris 1.25
 per sats, innehållande 4 plåster.
 Tillse att Ni vid köp av Fotvårdsartiklar alltid erhålla Dr. Scholl's fabrikat.
 Om Eder skohandl. eller sjukvårdsaffär icke skulle föra Dr. Scholl's artiklar, så vänd Eder direkt till oss. Broschyren "Fötterna och deras vård" sändes gratis.
THE SCHOLL MANUFACTURING Co.,
 Stockholm 7. Avd. 1.

Alltid lika fräiche och ungdomlig
 Ja, crème anoreuse o Idols övriga
 skönhetsmedel ha er förunderlig
 verkan.
 Även direkt från fabriken.

Billiga Julklappar
Damer!

gör ett besök i
KAMMARHANDELN
 1 David Bagaresgata 1 tr.
MADAME SOIE.
 Affärstid 12-6.

LYONS

THE
är alltid bäst.

I parti hos:
 Aktiebolaget **AHLBERG & BRENNER**
 Stockholm.
 I minut hos:
 John A. Petterson, Götgatan 13, Stockholm,
 Knut Spira, Flemminggatan 17,

Tänk alltid på
NORMANS
 vid behov av Glas och Porslin.
 Tegnérsgatan 23. — Odengatan 41.

Hurra!
 Nu har mamma
 tvättat min klänning
 med
Gummans Flingor

PRAKTISK NYHET!
 SÄRDELES LÄMPLIG PRESENT
BRODBRÅDET
"IDEAL"
 PATENT N:o 46331
 med kruk inestöcken
 i brådet
 Sändes med
 postförskick till
 följande prisen
 av Ek. Sattinvalvet 12.-
 Björk 10.-
 REKVIRERA FRÅN TILLVERKAREN
AXEL JOHANSSONS MÖBLERINGSAFFÄR
 Falun
 Tel. 207

Köp Svenska Havregryn!

Marknaden översvämmas åter med utländska havregryn, som redan genom sin ålder äro mindervärdiga. Allmänheten uppmanas därför att vid inköp av **havregryn** i lös vikt alltid begära svenska *färska* havregryn som i kvalitét äro *avgjort bättre*, men likafullt *icke* dyrare än utländska gryn.

Köp Svenska Havregryn!

Ett viktigt beslut måste Ni träffa under de närmaste dagarna.

Ni måste bestämma vilken tidning Ni skall hålla under det kommande året. Kom då ihåg allt vad *Dagens Nyheter* kan bjuda Er och Er familj. Alltid först med nyheterna, alltid pigg, vaken, och lättläst, väl tryckt, tidigt i brevlådan, står *Dagens Nyheter* i en klass för sig. *Dagens Nyheter*'s konstnärligt djuptryck utförda söndagsnummer är också utan motstycke i svensk press. De för hemmet så särskilt viktiga annonserna finner Ni även talrikast i *Dagens Nyheter* som har flera annonser än någon annan svensk tidning.

Sänkt prenumerationspris för 1922.
 Helår 40 kr., kvartal 11 kr., månad 4 kr.

Gå till Er telefon, begär "Dagens Nyheter" och meddela att Ni önskar erhålla tidningen från 1922 års ingång.

ELGERS BOKHANDELS A.-B.

PAPPERSAVDELNINGEN

Papper och Kuvert

Elegant förpackning

Billigaste priser

Reklamsatsen

50 ppr 25 Kuvert - 1 Kr. 35 öre. Till landsorten mot postförsKott.

Adress endast

ELGERS - STOCKHOLM

. 2 .

populära skildringar av
gammal svensk kultur

CARL FORSSTRAND:

Från Slottsbacken
till Ladugårdslandet.

Släkt- och ungdomsminnen.

Med illustrationer. Pris 10 kr.

"Den mest tilltalande av de böcker förf. skrivit. — Det faller några strimmar av varm, känslig och vacker höstsol över gubbens minnen och läsaren följer honom icke blott med intresse utan också med verklig sympati."

(Henrik Schück i Sv. Dagbl.)

"Den bästa av dem alla."

(I. Simonsson i St. T.)

VIVI HORN:

De små knösarna.

Ett romantiskt Uppsalahem.

Med illustrationer. Pris 11:50.

"Bokens centralfigur, Thekla Knös, — är väl värd att en gång föras fram som huvudperson. Hennes tragiska livsöde har verkligen ett uppmuntrande ord att säga vår tids kvinnor —"

(E. B.—ll i D. N.)

HUGO GEBERS FÖRLAG.

SENASTE NYHETER!

Handledning för undervisare i kristendom vid folkskolan.

Av Edv. Rodhe o. G. Thunander. Pris hft. kr. 5:50, kart. m. klottrygg kr. 6:50.

Textbok för kristendomsundervisningen i folkskolan.

Av Edv. Rodhe o. G. Thunander. Pris kart. med klottrygg kr. 1:95.

Kyrkans plats i det sociala hjälparbetet.

Av Sam. Thysell. Pris 50 öre.

Sin egen lyckas smed.

Kortfattade livsbilder. Av Elias Grip. Med 10 porträtt. Pris kr. 3:25.

Runö.

Svenskön i Rigaviken. Av Ernst Gordon. Illustrerad. Pris kr. 2:—.

Från vägkanten.

Verklighetsbilder av Elisabet Lönnroth. Pris kr. 2:50.

Gud eller Mamon.

Berättelse av Elly Andersson. Pris kr. 3:75.

Margrete Hvitfeldt.

Berättelse från 1600-talets Bohuslän. Av Märta Edquist. Pris kr. 3:75.

I alla boklädor!
DIAKONISTYRELSENS
BOKFÖRLAG

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT

N:r 135. Snälla Skönhetsdoktorn, ni hade för en tid sedan ett recept mot hakpase. Däri förekom bl. a. "pomeransvatten". Var god upplys om det kan köpas på apoteket eller kan beredas i hemmet, och i så fall huru. Tacksam prenumerant av Idun.

Recept på pomeransvatten. 5 à 6 torra pomeransskal sköljas väl, läggas i kallt vatten över natten och kokas sedan i ¼ l. av detta vatten omkr. 15 min. Får kallna, silas upp och spadet eller pomeransvattnet tillvaratages.

N:r 136. Skulle ni kunna hjälpa mig med ett råd hur få bort envis eksem? Har sökt flera läkare och använt många salvor men utan resultat. Huden blir röd, svullen och fjällar sig och det är en ryslig klåda. Finns det ej något att ta in som hjälper? Innerligt tacksam för hjälp.

Hetsa.

Tvätta emellanåt med så het men ej kokt mjölk ni kan tåla och låt den torka in i huden. Detta upprepas flera gånger om dagen. Undvik vatten så mycket som möjligt på de angripna ställena. Någon medicin att intaga kan jag inte föreskriva, blott enkel, ej hetsande diet.

N:r 137. Ber er vänligen upplysa mig om var man kan få köpa kinin? Är det detsamma som kinasalt? Hur mycket kakaosmör och olivolja tages till blandningen? Har läst ert svar till "Lydia" i n:r 11.

Prenumerant.

Kinin och kinasalt är precis detsamma och fås på apoteket. Ni kan ta 30 gr. kakaosmör, smälta det i en burk stående i hett vatten och blanda i omkr. 1 msk. olja eller så mycket att det blir en smidig pomada samt därefter 5—6 gr. kinin innan blandningen svalnar. Den röres mycket väl.

N:r 138. 1) Hur få bort näsrodnad, som återkommer varje kväll, fast näsan annars är av den vanliga ansiktsfärgen? — 2) Kan det vara skadligt för håret att använda valk av eget hår? Tänkte att håret möjligen kunde slitats med tiden.

Nina 18 år.

1) Drick en kopp hett vatten först på fastande mage sedan en gång under dagens lopp, så kanske den tråkiga näsrodnaden går bort. Tag ordentlig motion i friska luften varje dag. — 2) Behöver ni verkligen använda valk nu när det är modernt att ha håret långt ned i nacken och tämligen följande huvudets form för övrigt? En valk nöter ju i längden på håret. Om ni nödvändigt vill behålla den, så låt arbeta om den emellanåt så att den är lätt och porös.

N:r 139. Finns det något tillförlitligt och ofarligt medel mot röd näsa? Det första jag kommer ut i luften blir den alldeles röd. Snälla fru Skönhetsdoktorn, giv mig ett gott råd ber

17-åring.

Om ni misstänker att ni fått frost i näsan så bör ni beakta sv. på fr. 132. I annat fall sv. på föregående fråga 1).

N:r 140. Hur få bort pormaskar så att de ej återkomma?

Lösnummerköpare.

Se sv. på fr. 120 i n:r 48 och läs sedan igenom sv. på fr. 103 i n:r 44.

VÄVNADER, KONSTSMIDEN
och ALLMOGEMÖBLER.
Beställningar mottagas. Stilfullt
arbete. Begär offert.

Öbergs Klippbok

För barn i alla åldrar

Öbergs Klippapper

15 ark patentgummerat papper i
10 olika färger

Till salu hos alla bok- och pappershandlare

DEN NYA ÄVENTYRSROMANEN!

ACKE CASTNER:

HERR LINDERS REVANSCH.

Pris 4:50.

Spännande, fantastisk, humoristisk!

ENDAST FÖR MÄN!

EVAS DÖTTRAR.

Resehandbok över Kvinnolandet av
JAMES JAMES.

Förf. till "Vår smekmånad."

Pris 3:75.

ENDAST FÖR KVINNOR!

EN NY STRATTON-PORTER!

SIN FARS DÖTTER.

Av Gene Stratton-Porter.

2 delar. Pris tils. 6:50.

STOCKHOLM, FAHLCRANTZ & C:o

NYA BÖCKER FRÅN BIRKAGÅRDEN

NATANAEL BESKOW:

På saligheternas berg.

8 föredrag i Birkagården
1920—21.
Kr. 2:50.

Vid julgranen 1921.

Kr. 1:—.

HENRY T. HODGKIN:

Den kristendom tiden

längtar efter.

Lekmannareligion.

Kr. 4:50.

RUFUS M. JONES:

Sociala lagar i andens

värld.

Kr. 5:—.

HAROLD BEGBIE:

Christopher Sterling.

Kr. 3:75.

ELISABETH HJELMQVIST:

Barnen i Skogsgården.

Kr. 2:25.

BIRKAGÅRDENS FÖRLAG

Karlbergsvägen 86 B, Stockholm

Över 3,000 postanstalter

finnas i Sverige. Vid betydligt mer än 2,000 av dessa har
SVENSKA MORGONBLADET prenumeranter.

Tidningen gör alltjämt nya landvinningar. Varför? Jo, därför att

Svenska Morgonbladet

är en rakryggad, orädd och stridbar talesman för de kristliga, nykterhetsvänliga och sociala intressena i vårt land.

Lägre prenumerationspris för 1922!

MORGONUPPLAGAN: 30 kr. för helår, 16 kr. för halvår och 8 kr. för kvartal;

DAGUPPLAGAN: 15 kr. för helår, 8 kr. för halvår och kr. 4:25 för kvartal samt

HALVVECKOUPLAGAN: 6 kr. för helår, kr. 3:50 för halvår och 2 kr. för kvartal.

Julförsäljning

hos

Frälsningsarméns Handelsdepartement

Östermalmsg. 24, Stockholm,
och S. Allégatan 9, Göteborg,

d. 9—24 December.

LÄMPLIG STOR VARU-
INKÖPSKÄLLA SORTERING.
FÖR PRESENTKORT.
JULPRESENTER VÄLKOMNA

Märta af Ekenstam

Utställning av
arbeten i guld, silver
och elfenben

i A.B. Arkitektkontoret

Maja Alvin

Stockholm

Kungsträdgårdsgat. 12

fr. o. m. måndag 12 dec.

Order expedieras även direkt
från Malmö

KOCKUMS
Emaljerade
Grytor
äro starkast och vackrast.
STOCKHOLM Försäljnings- GÖTEBORG
DROTTNINGGÅT. 57 KANTOR MAGASINSGAT. 23
KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

SINGER BARN SYMASKIN

ROLIG-INSTUKTIV-LÄTTSKÖTT!

Några julnyheter från Norstedts:

KARL ASPLUND

DAFNE. Dikter. Kr. 4: 50.

ANATOLE FRANCE

DEN RÖDA LILJAN. Roman. 5:e uppl. Kr. 5: 75.

DROTTNING GÅSFOT. Roman. 4:e uppl. 5: —.

UNDER ALMEN. Roman. 2:a uppl. Kr. 3: 50.

CARL G. LAURIN

NORDISK KONST från äldsta tider till och med Sergel. Kr. 30: —, inb. 33: —. i pergamentsband 36: —.

ANATOLIJ NEKLUDOFF

EN DIPLOMATS MINNEN från tiden före och under världskriget. Kr. 9: 50.

KNUT STANGENBERG

SKÄMTDIKTER. Med illustr. i ljustryck efter förf:s teckningar. Kr. 10: —, inb. 15: —.

RABINDRANATH TAGORE

SKEPPSBROTET. Roman. Kr. 17: —, inb. 19: 50.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

Uppseendeväckande Nyheter!

I vildmark och negerbyar

å Mount Elgon och annorstädes i Ostafrika. Av fil. d:r Gerhard Lindblom. Med 71 illustr. Pris 7: 50.

En trevlig afrikabok... intressant... Ett sant nöje har man dessutom av de många vackra och roliga kamerabilderna... Rekommendabelt är slutligen bokens mycket måttliga pris, som gör att den verkligen kan bli så spridd, den förtjänar. Sv. Dagbladet.

Mellan urskog och vatten.

Av prof. Alb. Schweitzer. Övers. fr. tyskan av Greta Lagerfeld. Illustr. Pris 5: 50.

... ett i sitt slag enastående verk. Detta redan genom den världsberömda förf:s personlighet... Hans storslagna verk för ovillkorligen läsarens tanke till David Livingstone. Ingen bör försumma att läsa detta i så många avseenden märkliga arbete.

D:r O. Bensow i Nya Dagl. Alleh. I bokhandeln och direkt från LINDBLADS FÖRLAG, Uppsala.

KRYMPER EJ YLLE

Julstämningens symbol
är framför allt annat ljus, ljus o. åter ljus!

I största urval:
Grenljus,
Julgransljus,
Antikljus,
Kronljus,
Lyktljus m. fl.

Liljeholmens Stearin-fabriks Aktiebolag
Kungl. Hovleverantör
STOCKHOLM

Illustrerad katalog på begäran.

En bok för alla svenska hem!

NORDISKA MUSEET SVENSKA ALLMOGEDRÄKTER

av Gerda Cederblom
Med illustrationer efter original av Emelie von Walterstorff.
Generalstabens Litogr. Anstalts Förlag

48 färgplanscher
48 mönsterblad
jämte beskrivande text.

Försäljes i varje bokhandel.

Vill Ni bliva vacker?

Den berömda VVY-Tvålen, som kommer kunden att stråla av hälsa och skönhet, innehåller dyrbara och undergörande essenser och förlämnar ansikte, hals, armar och händer en utsökt skönhet. På förvånande kort tid borttager den finnar, fräcknar och rodnad på näsan, liksom röda och skrovliga händer. Sträv och sprucken hud försvinner och genom ständigt bruk av densamma kan bildandet av rynkor förebyggas.

VVY-Tvålen säljes i varje välsorterad parfym- och herrekliperingsaffär.

Österlin & Ulrikssons
KEM. TEKN. FABRIK.
YSTAD.

SMÅ GRYTOR HA OCKSÅ Skultuna märket

N:r 141. Vad skall jag tvätta mitt hår med för att fetthalten skall försvinna.

Märta.

Tag litet borax i tvättvattnet samt använd sedan såpsprit i st. f. tvål. Såpspriten drypas över det fuktade håret, vilket gnuggas tills det lödrar sig ordentligt. Därefter vridtar den egentliga tvättningen i varmt vatten, varvid allt fett och alla mjäll uppskrapas med naglarna från hårbotten. Efter detta, som tarvar en god stunds arbete, sköljes håret i ljumt vatten blandat med 1/2 kaffekopp ättika. Därpå sköljning i två ljumma vatten utan ättika. Torkning med varma handdukar eller endast torra sådana, fläktning med håret och ytterligare torkning och fläktning tills håret blir alldeles torrt. Då redes det ut, först med fingrarna sedan med kamm, och ett grand svavelpomada tages på fingertopparna och ingnides i hårbotten. — Tvättningen företages en gång i månaden, oftare för den som har mycket fett hår.

N:r 142. 1) Är det för mycket att tvätta håret en gång i veckan då det är mycket fett och har stark mjällbildning, eller tar håret skada därav? Ty redan en vecka efter tvättningen är håret lika fett och har lika mycket mjäll som förut och jag lider inte när håret blir så fett. Då håret är nytvättat blir det mycket lockigare och burrigare än när det är fett och så faller inte håret så mycket strax efter tvättningen. — 2) Vad skall man polera sina naglar med, och hur skall man förebygga att inte naglarna brytas av då de äro mycket sköra. — 3) Finns något effektivt medel mot kylsår på en tå? Tån sväller förskräckligt om vintern, och så blir det öppet kylsår, vilket gör att jag pinas förfärligt då jag måste ha sko på foten och gå långa vägar ibland. — 4) Hur bota nageltrång? Innerligt tacksam för råd är "Olycklig".

Se föregående svar och tvätta håret en gång i veckan till att börja med. — 2) I parfymaffärer finnas stänger innehållande polityr för naglarna. Sedan nageln först är övergniden med litet polityr poleras den med en nagelpolerare av handskskinn. Bäst att ha två sådana eller att först gnida in polityren med en bit sämskskinn innan ni polerar naglarna blanka. — Naglarnas skörhet försvinner om ni alltid efter klippningen filar själva klippytan med ett sandpapperspån för naglar, vilket också finnes i parfymaffärer. — 3) Innan kylknölen spricker sönder skall ni pensla den med en blandning av jodsprit och svingalla, som fås färdig på apoteket. För kylda fötter rekommenderas att varje afton hålla dem i så hett vatten man kan tåla, tillsatt med alun. — 4) Nageltrång kan ej botas så länge man har skodon som trycka. Det onda kommer just därav. Försök med omslag av Burrows lösning (finns i färghandel), men är nageltrånget mycket svårt är bäst gå till läkare eller fältskär. För att undvika nageltrång skall ni klippa tånageln rakt över med en liten inbuktning på mitten så at den blir konkav. Hörnen på nageln få ej rundas av.

N:r 143. Undrar om jag kan få något bra medel mot fett hår. Tvättar håret varje vecka, men ett par dagar efter tvättningen är håret lika fett. Tacksam för råd. Harriet.

Depoten för Äkta Spetsar K. LUNDBECK, Kungsgat. 58, 1 tr., Göteborg. Tel. 126 55. Spetsar, Motiv, Dukar, Näsdukar, Blusar, Kragar, Barnkl., Brodyr. Rikhaltig, smakfull sortering.

Lämplig julklapp.

Hushållsboken

"E R K" "S & C:o"

Pris 5 kr. Pris 2 kr.

Finnes hos alla Bok- & Pappershandlare samt
FRANS SVANSTRÖM & C:o
STOCKHOLM

Höstens stora boksuccés!

Hall Caine: Inför högre rätt

Två delar.
Häft. 9: 00. Inb. 17: 00.
5,000 ex. sålda till dato.

Pressen säger att den:
"Hör säkerligen till ett av jullitteraturens bästa arbeten, där författarens bästa egenskaper fått ett fullödigt uttryck."

"Det är människosjälens innersta hjärtefibror, som blotades för den andlöst intresserade läsaren."

"Den tillhör det bästa författaren skrivit. Varje mening inristas som med eldskrift i den upmärksamme läsarens medvetande — ställvis med rent suggererande verkan."

"En sådan bok som alla komma att läsa, vare sig man rekommenderar den eller ej."

A.-B. Bohlin & Co:s Bokförlag

Succesboken i Tyskland

165:e tusendet
"Denna underbara bok inrangerar vi bland de bästa av julens nyheter skriver Ner. Tidn. om

Indiska dagar och nätter

av Wald. Bonsels.
Till svenska av Robert Larsson.

Och Alfred Fjelner i Sydsv. Dagbladet säger:

"Under dessa vandringar i djungler och på sagohöjda berg, bland visa braminer och bakgatornas slödder, bland vilddjur och exotiska blomster, bland höga idéer och bedärande syner har han oss helt i sin stämmingsmakt".

C. W. K. GLEERUPS Förlag.

O. HENRY

VALDA NOVELLER
Översättning av Ture Dahlin.

ÖDETS VÄGAR
Översättning av Hugo Hultenberg.

Obs. Artikeln "O. Henry, New-yorks upptäckare" i nr 45 av Idun.

STOCKHOLM, FAHLCRANTZ & C:o

Blomsterodling

I hemmet av Hanna Kamke. "Jag håller denna bok lika varmt välkommen som den varit efterlängtat", säger Ellen Nordenstrem i Stockholms Dagbl. Rikt illustr. 3:e uppl. Häft. 3.50, klotb. 5 kr. Lindblads Förlag, Uppsala.

ÄKTA SKÖLDPADD

Största urval.

PARFUMERIE ANTOINETTE W. NORDING
BIRGER JARLSGATAN 16
BIBLIOTEKSGATAN 11 HAMNGATAN 12

Koncentrera
Eder
annonsering för Skåne
på
SYDSVENSKA DAGBLADET
SNÄLLPOSTEN.

VIKTORIA

HYGIENISK SALONG
Drottninggatan 47, 1 tr., STOCKHOLM

Innehavare: CELIA GÖRANSON
utexam. från Millius, New York

Manicure
Ansiktsbehandling
Hårbehandling

Beställningar emottagas per telefon
Riks 13246

TILL JULEN.

Varje läsare av "IDUN" erhåller för endast Kr. 3:— en fullständig "Minnestavla över Svenska Statens Ransoneringskort under Världskriget 1914—1918" upptagande 39 olika typer av ransoneringskort i naturliga storlekar och färger, autentiskt återgivna precis som de i verkligheten voro.

Leverans mot postförskott frakt- & emballagefritt i stark pappulle.

Obs.! Värdefullt minne för framtiden och det uppväxande släktet. Enda kompletta kurositetsminne. Fint och elegant utförd. Lämplig "Julklapp".

Försumma icke detta tillfälle. Insänd genast i dag Eder beställning och bifoga vidstående kupong.

AGENTER ANTAGAS OCH ERHÅLLA HÖG RABATT.

Annonsen införes endast denna gång.

Beställning genom
Idun N:o.

Bror Råberg & Co.
STOCKHOLM 2.

Se sv. på fr. 141. I sv. på fr. 67 i n:r 39 finner ni en utmärkt tinktur för fett hår.

N:r 144. Snälla skönhetsdoktor, som jag ser i Idun kan man vända sig till eder med sina små privata bekymmer, och vågar även jag bedja om edert råd i en för mig viktig sak. Jag är född och uppfostrad i skärgården och som en följd därav har jag vistats mycket på sjön tillsammans med jämnåriga. Dessa övertalade mig en dag i mina slynar att tatuera in ett märke i min hand. Detta generar mig numera i högsta grad, varför jag vänder mig till eder för att få veta om det finnes något medel för att få bort denna vanprydnad. "Skärgårds-Edit".

För detta vet jag verkligen inget botemedel. Det enda vore kanske att låta operera eller bränna bort märket av en skicklig kirurg.

N:r 145. Finnes något medel att färga en urblekt lös hårfläta mörkbrun? C—m.

Ett utmärkt medel är att doppa den i valnötsdekot, d. v. s. avkok på torkade valnötsblad.

N:r 146. Bästa Fru Skönhetsdoktor, var snäll och ge mig ett par goda råd. 1) När jag var liten fick jag skrofler i ögonen, och har därför röda ögonlock. Har druckit levertran, använt salvor och borsyrelösning men utan något resultat. Därtill får jag ofta finnar på ögonlocken och har mycket glesa ögonfransar. — 2) En sommar solbadade jag mitt ansikte och fick därefter röd näsa. Hur skall jag få bot för detta? Idunvån.

Medel mot rödkantade ögonlock: Borax 1 gr., kvittenkärnelösning 10 gr., dekokt på lagerblad (laurocerasus) 5 gr., destilerat vatten 100 gr. En del av lösningen hälls i en annan flaska och spädes med tre gånger så mycket kokt och kallnat vatten. 3—4 droppar indrypas i ögat. — Om ni ej själv vill ha besvär att blanda lösningen kan ni nog få den utförd på apoteket. — De finnar ni talar om äro väl vaglar? För att undvika dem bör ni badda ögonen med kamomille. — Om ni tror att ni fått frost i näsan så se sv. på fr. 132. Om det är fel med ämnesomsättningen se sv. på fr. 140. — Ett annat medel mot röd näsa: 4 gr. salmiak, 2 gr. garvsyra, 56 gr. glycerin, 84 gr. resenvatten. De båda första ingredienserna upplöses i glycerinen, sedan tillsättes resenvattnet. Något av lösningen hälls i en liten kopp, renad vadd doppas däri och anbringas med vaxtaft som ett emslag över näsan varje afton.

N:r 147. Kan Iduns skönhetsdoktor giva mig ett gott råd? — Jag har plats på en fotografiateljé, och mitt arbete där består av att framkalla och kopiera, och jag är rädd att det alldeles kommer att förstöra mina händer. Mot syror och dylikt kan jag fullständigt skydda dem likaså mot narighet, men som jag nästan hela dagen står med händerna i rinnande vatten, tror jag att de komma att bli svullna och röda nu när vattnet är iskallt, och ännu värre blir det väl i vinter. Jag försöker akta mig så mycket som möjligt men undrar om det finnes något som absolut skyddar, så att händerna inte med tiden bli blårröda och frusna. I. F.

KÖLDEN angriper

hyn och gör huden spröd och sträv. Huden bör därför metodiskt masseras med en god crème som neutraliserar köldens och ruskvädrets skadliga inverkan. Vakta Eder emellertid för att använda dåliga och olämpligt sammansatta crèmes och puder, ty dessa fördärva huden i stället för att läka den. Ninon Crème innehåller för huden synnerligen välgörande ämnen och framstående hudspecialister hava konstaterat att

NINON CRÈME LÄKER

och häver narighet och hudlöshet på mycket kort tid, gör huden mjuk och smidig, borttager rynkor samt hindrar uppkomsten av finnar och andra hudsjukdomar. Ninon Crème uppsuges helt av huden, efterlämnar ingen fettglans, giver näring åt hudcellerna samt återskänker huden dess ungdomliga smidighet. Ninon Crème tillverkas av Hylin & C:os F.-A.-B., Stockholm, och försäljes överallt till kl. 1:— pr tub. Ninon Crème är oumbärlig för alla damer med

ÖMTÅLIG HY

Varuhuset Vollmers-Meeths
GÖTEBORG

Jumper-Garn

2-tr. helyllegarn för stickning och virkning av Jumpers, Scarvers etc.
Ett 40-tal moderna färger.

Bunt à 100 gr. . . . . Kr. 1: 75
Docka à 10 gr. 0: 18

Färgprover på begäran.

Till landsorten mot postförskott + porto.

Vilken huvudstadstidning bör jag hålla 1922?

Det rätta svaret är:

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

landets mest spridda dagliga tidning.

Organ för svensk frihetspolitik,

för rätt och fred inåt och utåt.

Landets främsta nyhets- och annonstidning.

STOCKHOLMS-TIDNINGENS
UTRIKESTELEGAM

äro i den nordiska pressen
oöverträffade.

STOCKHOLMS-TIDNINGENS
SÖNDAGSNUMMER

är underhållande, upplysande
och rikt på litterära bidrag.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

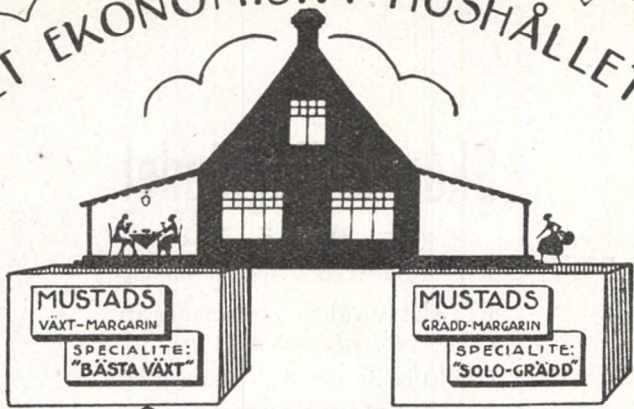
kommer varje dag med gott
humör och nya, friska intryck.

STOCKHOLMS-TIDNINGENS
PRENUMERATIONSPRIS

äro lägst av huvudstadens större borgerliga dagliga tidningars.

OBS.! Prenumerera i god tid före jul! OBS.!

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

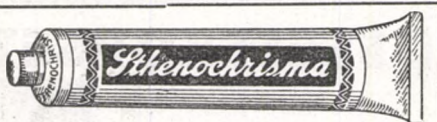

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

Nej tack!

en så dyr tidning passar ej oss damer, som i dessa tider måste vara sparsamma, när man får en så intressant och lättläst tidning som det nya STOCKHOLMS DAGBLAD i huvudstadsupplaga fritt hem-buren för endast 30 kr. och på posten för 25 kr. Riksupplagan kostar bara 14 kr. (i båda fallen postarvodet inberäknat).

är ett egendömligt namn, som betecknar en ännu egendömligare salva. Innehåller en ur lecitinet isolerad spaltningssubstans, escol, som snabbt absorberas av huden, pånyttföder kroppscellerna och åstadkommer en otroligt snabb läkning av alla utifrån åtkomliga åkommor: sår, bulnader, finnar, hämorroider, kylskador, brännskador etc. Är oumbärligt efter rakning, liksom vid hudlöshet hos barn. Verkar som ett specificum mot reumatism och ischias. Sthenochrisma har alltså ett snarast sagt obegränsat verkningsområde. Säljes i tuber à kr. 2.50 endast å apotek.

GENERALAGENTER FÖR SKANDINAVIEN:

HARALD WESTERBERG & CO, GÖTEBORG

Skulle ni inte kunna använda skyddshandskar av gummi då ni måste vara med händerna i kallt vatten? Sådana handskar finnas att köpa hos Kuntze på Drottninggatan. Något annat medel finns näppeligen. En sak ni kan göra är att gnida in händerna med vaselin innan ni utsätter dem för kallt vatten och sedan efter slutat arbete gnida dem varma med kamfersprit.

N:r 148. Vore mycket tacksam för råd i nedanstående. Så fort jag blir varm genom ansträngande arbete i affären, där jag är anställd, får jag små röda blåsor på armarna, halsen och i ansiktet. Vad skall jag göra för att få detta obehag botat? *Biträde.*

Antagligen är det något nervöst eksem ni lider av. Bäst att rådfråga läkare.

N:r 150. Har sett i Iduns Skönhetsinstitut ett stimulerande medel för ögonbryn och ögonhår. Har köpt glycerin och jaboranditinktur och skulle dessutom ha lavendelättika, men överallt svaras att sådan ättika finns inte att köpa och frågas om det inte menas lavendelojja i stället. Frågar nu om det menas olja eller hur jag skall få lavendelättika. *Prenumerant.*

Lavendelättika är det som ingår i receptet och den kan ni göra själv. Ni köper på apoteket 10 gr. torkad lavendel, sköljer den, torkar den på linne och lägger den sedan i 1 del. god ättika, där den får ligga några tim. Sedan kokar ni detta i 15—20 min. låter kallna och silar ifrån lavendeln. Då har ni lavendelättika, som väl korkad kan sparas även för framtida behov.

N:r 151. Blir så fort jag kommer utifrån in i ett rum alldeles röd, näsan först och sedan hela ansiktet. Vad beror detta på?

33 år.

Beakta svaren på fr. 132 och 138 1).

N:r 152. 1) Vore innerligt tacksam om jag kunde få ett bote-medel för stark hårväxt på benen. Är 21 år och har först på sista månaden märkt hårväxten. 2) Skulle också gärna vilja veta något medel mot röda armar med gånad. — 3) Hur skall man kunna få en rak och jämn nacke. Jag menar att jag är tämligen fet vid halskotorna. Där står ut en liten upphöjning av fett. Finns in-tet annat medel än massage? Det ställer sig ju så dyrt. — Med ett innerligt tack för den kommande hjälpe. "Madame Sans-Gêne."

1) Se sv. på fr. III i n:r 44. — 2) Se sv. på fr. 122 i n:r 48, där ni finner ett medel för knott-rig hud på armarna. — 3) För att undvika anhopning av fett på nacken skall ni varje morgon (eller afton) själv massera den. Detta tillgår så att ni sätter alla fingrarna mot nacken och utför en roterande massage, som ni känner går på djupet. Därefter mas-serar ni utåt vänstra axeln med högra handens fingrar och vice versa på den högra axeln. Därpå rullar ni huvudet runt åtta gånger åt vardera hållet och tar väl ut cirklarna. När detta är gjort föl-jer en s. k. hackning med finger-topparna över nacken och så långt nedåt ryggen ni kommer åt. Och till sist kastning eller hastig vridning med huvudet från den ena sidan till den andra 8—10 gånger. Alla dessa rörelser ta omkr. 5 min., och gör ni dem regelbun-det varje dag undgår ni att få den fula förhöjningen på nacken.

Så härligt med dessa knivar, som aldrig ros-ta! Jag tillråder envar att alltid använda

Rostfria
Bordsknivar

av Eskilstuna Jernmanu-faktur A.-B:s tillverkning

Begär dem hos Eder järnhandlare.

SVENSKA MEDICINALVÄXTFORENINGENS
torkade blåbär, lingon, spenat, dill, sopprötter m. m.

Högsta kvalitet. Billiga, hållbara, lätta att förvara och enkla att anrätta. Bären ge utmärkta soppor. Lingonen ge dessutom en god sylt. Sopprötterna ge med obetydlig fettillsats en välsmakande buljong. Utförlig beskrivning medföljer varje kartong. Finnas i varje välsorterad spiceriaffär. OBS! Förekomma i minut endast i våra kartonger.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

mot Narig Hud, Kontusioner, Sår. Finnes på alla apotek. Nederlag: Kronans Droghandel, Göteborg. Begär Gratisprov.

Florodol
ÄR
ALLAS FAVORIT-
TVÅL

Rydbergs Blandning

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Begär

"PELLERIN"
så får Ni det bästa!

Växtmargarin: "Extra Växt"
Gräddmargarin: "Högsta märket"

Detta märke på varje förpackning — en borgen för högsta kvalitet

Betydligt billigare

kan Ni nu skaffa Eder en förstklassig daglig huvudstadstidning genom att prenumerera för 1922 på

AFTONBLADET

vars dagliga upplagor med åtföljande värdefulla bilagor numera erhållas till

avsevärt nedsatt pris.

Aftonbladet utkommer sju gånger i veckan och intager en ledande ställning både som politiskt organ och

modernt redigerad nyhetstidning.

Innehåller bl. a. aktuella inlägg av framstående fackmän, talrika brev från främmande länder, väl vald förströrelseläsning med dagliga kåserier av utmärkta pennor, sakkunnigt redigerade avdelningar för handel och närings, litteratur, konst och musik m. m.

Prenumeranterna få gratis

Brokiga Blad, Lantmannabladet, som nyligen undergått en omfattande utvidgning och modernisering ifråga om såväl text som bilder.

Prenumerationspris för 1922:

Stockholms-resp. Kvällsuppl. 1/4 år 40:—, 1/4 år 11:—
Nationaluppl. (dagl.) . . . . . 1/4 » 15:—, 1/4 » 4:25

I förhållande till den valuta, som erhålles, är särskilt Aftonbladets Nationalupplaga obestriddligen

Sveriges billigaste dagliga tidning.

MAN BEHÖVER EJ VARA BONDE

FÖR ATT MED GOD BEHÅLLNING LÄSA

VÅRT LAND OCH FOLK

BONDERÖRELSENS RIKSORGAN

SNABB NYHETSTIDNING.
SUNDA ÅSIKTER.
DAGL. UPPL. 12 KR. PR ÅR.
HALVVECKO-UPPL. 4:50
LÖSNUMMER 10 ÖRE.

ÖUMBÄRLIGT ANNONSORGAN

FÖR DEN SOM VILL KOMMA I FÖRBINDELSE MED LANTBEFOLKNINGEN.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmalt föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Millioner förstöra sitt hår med sprithaltigt och felaktigt sammansatta hårvatten, grönsåpa, såpsprit m. fl. otjänliga hemkurer. Ni behöver ej med bekymmer se håret falla bort, om ni tillskriver Specialisten i hårsjukdomar **VALENTIN LINDBERG**, Kommandörsg. 12, Sthlm, träffas kl. 12—2 vard. Flera tusen bevis finnas från botade skalliga och tunnåriga personer. Uppgiv ålder, sjukdomens art m. m. Biöga 40 öre för svar i diskret brev. Mina behandlingsmetoder äro berömda av såväl vetenskap, press som allmänhet.

En bra plats

får den, som är i besittning av goda kunskaper. Bäst och billigast ökar Ni Ert kunskapsförråd genom att studera pr korrespondens vid Noréns Korrespondensinstitut i Malmö. Tusentals personer ha institutets gedigna undervisning att tacka för sina framgångar i livet. Studierna bedrivs i Ert eget hem på lediga stunder. Studietiden är o begränsad. Förmån. betalningsvillkor. Institutet meddelar undervisning i 118 olika lärokurser, uppdelade på nio huvudavdelningar, nämligen merkantila avd., juridiska avd., språkinstitutet, tekn. yrkesskolan, mekaniska fackskolan, byggnadsfackskolan, motorskötarenskolan och konstteckningsavdeln. Begär prospekt, som sändes gratis.

Noréns Korrespondensinstitut
Skolgatan 11, MALMÖ.

Sänd gratis prospekt samt provundervisning i ett ämne, tillhörande den avdelning jag understrukt. Utan förbindelse för mig. 20 öre porto bifogas.

Namn .....
Adress .....

Skånska Dagbladet
Malmö

är landsortens mest spridda tidning

Effektivaste annonsorgan för stad och land

I förhållande till upplagens storlek **billigaste annonspriser**

Söndagsbilagan HEMMET utkommer varje vecka i 16-sid. format

Spännande följetonger
Lättläst - Intressant

Eder äkta häft

eller son, broder, sväger kan Ni bereda stor glädje till jul genom att skänka honom en verkligt god rakhyvel. På grund av den låga utlandsvalutan kan jag erbjuda Eder

N:o 1. 1:ma apparat, försilvrad, hopfällbar att förvaras i en liten nickeldosa i västf.-form. Ytterst praktisk. Pris med 4 klingor Kr. 3:50.

N:o 2. 1:ma apparat, försilvrad, i vanlig storlek. Etui av imit. läder. Pris med 4 klingor Kr. 4:—.

Mot postförskott.

G. ROSEN, Mariefred.

Till Julen

Vackra kuddar i konstvävnad; H. V. Teknik, Munkabälte, Krabbasår och Dukagång, till salu. Mattor, Gardiner och Möbelyg till beställning. Karin Dahlström, Barngårdsgatan 10, Stockholm.

Herbas Fotkur

är det förnämsta medel för fötternas vård. Verksamt mot ömma och svullna fötter, liktornar, valkar, ledknölar, kylskador, nageltrång, fotsvett o. d. Pris pr sats Kr. 2:50. Säljes pr postförskott + porto från

VARULAGRET WASA,
Kemikalieavd.
Stockholm 2.

Vägglöss

Desinf. m. Amerik. Gassystem (ej cyanalkalium). Ej risk eller obehag för grannar. Skadar ej tyg eller möbler. pec.: Kackerlackor, Mal och Vaggloss. Nordiska Desinfektions Anstalt. Riks 804 85 Stockholm Allm. 168 13

LEDIGA PLATSER

Frielever i gobelinvävnad

emottagas hos Ameli Fjæstad, Arvika, Rockstad.

Bättre flicka

i 25 års åldern — gärna lantbrukardotter — som är villig att tillsammans med äldre fru sköta hushållet för hennes två söner, erhåller genast god plats i stad. Svar jämte fotografi — som återsändes — torde sändas till sign. "Familjemedlem", under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Barnfröken,

får plats för 2 större barn 1 jan.—15 april, ev. längre. Sökande skall vara villig att övervaka hushållet. Fri resa. Lön 65 kr. pr mån. Svar till "Salt-sjöbaden", Iduns exp.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets
s ällning den 30 nov. 1921.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning	Aktiekapital .....
Obligationer	Reservfond .....
Fastigh. o. inventarier	Dispositionsfond .....
Reverser mot säkerhet	Pensionsfond .....
Växlar	Depositions- och Kapitalräkningar .....
Kreditiv- och löpande räkningar	Sparkasseräkning .....
Hos inhemska banker	Giro. o. Löpande räkn. .....
Hos utländska banker	Postremissväxlaräkning .....
för egen räkning	Till inhemska banker .....
kr. 6,810,064:48, för	Till utländska banker .....
andras räkning kr.	Av utl. banker insatta .....
5,960,867:06	Å andra räkningar ... ..
Å andra räkningar	
35,450,756:34	
Kr. 359,099,173:18	Kr. 359,099,173:18

GROSSESSKORSETTEN

"Dorothea" är den mest praktiska, särskilt konstruerad för detta ändamål, varför ej att jämföra med vanliga korsetter. Pris Kr. 12:— per st.

REFORMKORSETTER
med trikåinsättning. Rekommenderas alla damer såsom det mest behagliga och välsittande, varför ingen torde underlåta att använda en dylik. Kr. 9:— och 10:— per st.

KORSETT "379", speciellt gjord för feta och korpulenta personer. Kr. 11:— per st.

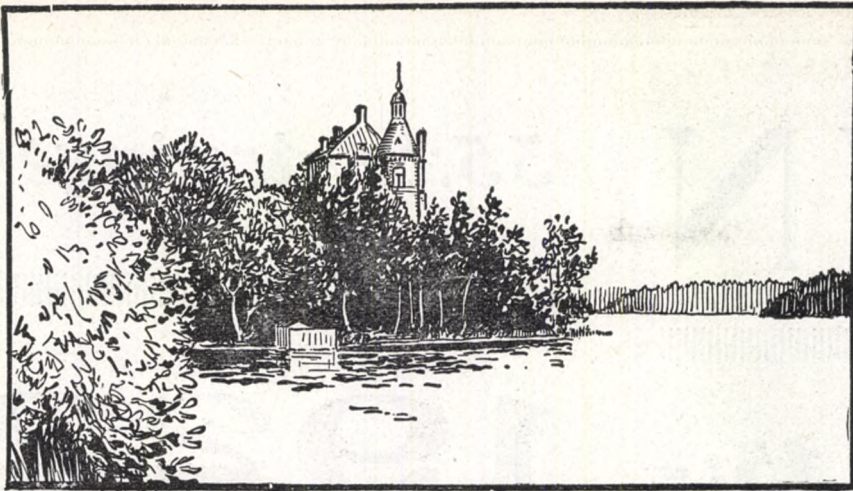
BRÖTSHÄLLARE, extra god kvalitet, såväl med som utan resårinsättning. Rekommenderas. Kr. 4:— och 4:50 per st.

RYGGHÄLLARE, effektivast för alla som gå framåtutade och krokrygga. Kr. 10:—, 12:—, 14:— per st. Uppg. mått mellan axlar och vidd om livet. Sjukvårdsart, alla slag.

Till landsorten mot postförsk. Uppgiv mått vid best. Besök eller tillskriv oss.

A.-B. MAGASIN SPECIAL
OBS! Särskild DAMAVDELNING, Västerlånggatan 66 (Passagen), Stockholm.

Magnifik Villaegendom till salu,

uppfört av utsökt prima tegel efter ritningar av I. G. Clason, med enastående naturskönt läge å en udde i sjön Åmänningen invid Engelsbergs järnvägsstation. Villan innehåller 12 rum, 2 hallar, badrum och köksavdelning samt moderna bekvämligheter. Tomt om 3 tunnland, stor trädgård och naturlig park med terrasanläggningar mot sjön. Flygelbyggnad om 3 rum och kök, ekonomibyggnad med stall för 5 hästar, garage samt svin- och hönsbhus. Skulle spekulant jämväl önska större eller mindre lantegendom eller skogsareal, kan dylik även erhållas. Närmare upplysningar vid hänvändelse till Bergsingeniör BROR CHRISTIANSEN, Box 134, Stockholm.

Ung bildad flicka

får på nyåret plats som hushållselev i fint, välordnat hem i Malmö. Familjemedlem. Tjänarinna finnes. Pris pr månad 100 å 125 kr. Referenser och fotografi önskas. Svar till "Hushållselev 1922", Gumaelius Annonsbyrå, Malmö.

Energisk dam

med bästa anseende, god bildning och vinnande sätt sökes av förstklassigt försäkringsbolag för att organisera och leda viss gren av rörelsen inom huvudstaden med omnejd. Befattningen kan skötas även som bisyssla, om tillräcklig tid disponeras. Svar med referenser och erforderliga upplysningar till "Goda kretsar" under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

PLATSSÖKANDE

Elementarbildad småskollärarinna

(21 år), musikalisk, artistisk, som genomgått husmodersskola samt idkat språkstudier i England, söker lämplig anställning i hem i jan. Familjemedlem. Svar till "N. L. 1921", p. r. Postkontoret, Järntorget, Göteborg.

Ung kvinnlig gymnastikdirektor

önskar plats i fam. Även villig läsa med mindre barn (har innehaft sådan plats), förrätta skrivgöromål eller dyl. Goda rek. Svar till "Centralist jan. 1922", Iduns exp. f. v. b.

Ung bildad dam,

som vistats i England en längre tid söker plats som sällskap och hjälp där jungfru finnes.

Sökanden är även kunnig i svensk och engelsk korrespondens samt någon bokföring. På lön fästes mindre avseende. Svar till "Familjemedlem K. R.", A.-B. S. Gumaelius' Annonsbyrå, Göteborg f. v. b.

Plats önskas

från den 15 januari 1922 av enkel allvarlig bättre lantbrukardotter för att vara säsom husmoders hjälp. Villig deltaga i förekommade göromål. Sv. till "Familjemedlem 23 år", Iduns exp. f. v. b.

Medelålders

bildad änkefru söker plats som hushållsfru hos bättre, äldre, aktad herre. Är kunnig i ett hems skötande, ordentlig och pliktrogen. Helst i Sthlm. Svar till "Dec.", Iduns exp. f. v. b.

Elementarbildad

flicka önskar omkring d. 15 jan. plats i familj som husmoders hjälp, där god praktik i matlagning kan erhållas. Helst i södra Sverige. Är hushållsven och sykkunnig. Goda rek. finnas. Svar till "22 år S. E.", Iduns exp. f. v. b.

Ung hurtig skånska

önskar på nyåret plats i familj, som husmoders hjälp. Har förut innehaft plats, samt genomgått husmodersskola och vävskola. Svar till "20 år", Iduns exp., Stockholm.

Sjuksköterska, ex.,

önskar arbete i god familj, även hushåll och sällskap, bästa rek. Svar till "Syster M.", under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Medelålders flicka.

som genomgått kurs i sjukvård och för övrigt kunnig i alla inom ett hem förekommande göromål önskar plats i början av jan. Betyg från föreg. plats finnes. Svar till "Januari 1922", Eskilstuna p. r.

20-årig flicka

från bildad hem, vilken genomgått 8-klassigt läroverk, vill värterminen undervisa yngre barn i hem i Stockholms-trakten. Musikalisk, kunnig i sjukvård. Svar till "Barnaglad", Fredrika Bremerförbundets byrå, Stockholm.

Ex. sjukgymnast

önskar plats i familj. Villig deltaga med lättare sysslor. Handarbetskunnig, även något sykkunnig. Fina rek. finnas. Tacksam för svar till "25-årig Gymnast", Iduns exp. f. v. b.

Ung handarbetslärarinna,

kunnig i läderplastik och drvning i metaller, önskar lämplig sysselsättning i affär, heminredning eller privat. Tacksam för svar till "E. J. 22 år", Iduns exp., f. v. b.

Musikalisk,

praktisk, hushåll skånska önskar plats i god familj till hjälp och trenad, helst där jungfru finnes. Svar till "Nyåret", p. r., Växjö.

Ung sjuksköterska

söker på grund av giftermål plats på herrgård eller annat stort fint hem att lära hushåll ordentligt. Svar till "15 jan.", Iduns exp. f. v. b.

Guvernanter

söka anställning till värterminen gm Hemmens Platsförmedling, Malmö. Tel. 79 93.

Ung lantbrukardotter

önskar komma i familj för att lära hushåll, helst på landet, där ungdom finnes. Svar till V. Larsson, Furingstad.

INACKORDERINGAR

Doktorinnan Vilma Erikssons Vilohom beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Junge Schwedinnen

finden im Januar (Wintersport) in unserer herrlich am Walde gelegenen, "Villa Forsthaus" bei guter Verpflegung freundliche Aufnahme, gewissenhafte Betreuung u. sprachliche Förderung. Pension monatl. 2500 Mk. Referenzen: Fr. Klara Hansson, Lund, Stenbocksgatan 7, Fr. Maria Andersson, Karlskrona, Hantverkarg. 32, Fr. Gärda Ysberg, Ystad. Geographthal Thüringer Wald. Schuldirektor a. D. Robert Mayer, Frau Emmy Mayer.

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet. Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Professor PATRIK HAGLUND Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik. R.T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S.T. 8301. För behandling av stödje- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbingar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM Behandling av reumatiska åkommor.

Tandläkare Hj. Ström

Birgerjarlgatan 98 1/2 tr., Stockholm. Emalj-plombering. Riks: Vasa 6 87 - Allm. 224 48

GÖTEBORGS GYMNASSTISKA INSTITUT.

Östra Hamngatan N:o 45 Förmåligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK Ny kurs börjar den 15 Januari. I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i Pedagogisk gymnastik, Ortopedisk behandling, Elektrisk behandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Förbands- och samaritkurs. Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Vackra lockar

kunna alla damer få genom att använda hårlocksstäljfadern "Mary", amerikansk metod. Vågar och lockar häret på några minuter. Ingen bränning som fördärvat häret. Pris pr sats med bruksanv. 1.75, + porto mot postförskott från A. H. FORSGREN, SANDVIKEN 3.

Fräkencreme

Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6:50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymmagasinet, Hovleverantör. Drottninggatan 21, Sthlm.

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings-salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemi-kaliehandlare.

KIKHOSTA "SODERSIN"

Botar sjukdomen på högst 10 dagar och kräkningarna upphöra genast. Intet månadslångt nattvak mer. — Dr J. Carlson, Krödsherred, skriver: "Använder "Sodersin" i stor utsträckning och med utmärkt resultat. Ett tacksamt exempel kan nämnas: Godsägaren Ellef Ringnes jr., som har 3 barn, vilka äro behandlade med läkemedlet, har anmodat mig om att för sin räkning utdela 100 flaskor till obemedlade."

(s) J. Carlson, distriktsläkare. "Sodersin", känt sedan 20 år i de latinska länderna, infördes i fjol i Skandinavien och uppnådde på några månader en försäljning av c:a 10,000 flaskor. Begär "Sodersin" på Edert apotek.

Husmoders- och Trädgårdsskola

öppnas 15 Febr. 1922 på den trevsamma egendomen Hösterum i en vacker trakt av Östergötland, nära Söderköping. Kursen pågår 10 mån. Pris inberäknat vivre 180 kr. pr mån. Hälsoam skogsluft, god skidterräng. Tillgång till bad, tennis, bil. Vidare upplysningar genom prospekt adr.: Hösterums Husmoders- och Trädgårdsskola. Fru Selma af Ekenstam, Söderköping.

Referenser: Konsulenten hos Kungl. Skolöverstyr. Fr. I. Walin, Förest. f. Statens Skolkökssem. Fr. I. Schager, Stockholm. Fru Louise af Ekenstam, Lund. Bishop O. Bergqvist, Luleå. Fru I. Petrelli, Ösby, Djurholm. Fr. Ester Hanngren, Korstappan, Leksand.

E. Hults Flickpension, Djurholm,

emottager elever den 1:sta Febr. på 4 månader. Vidare genom prospekt. OBS! Nedsatta avgifter. Adress Villa Hult, Djurholm.

ÅRMSKYDDARE.

En kärkommen julkapp för alla husmodrar, bank-, post- och kontorsdamer bli säkert de nypat, engelska årmskydden "Slippon", tillv. av vattentätt eng. ballongtyg (silverfärg) med bårder i sorterade färger. Pris endast 2:50 portofritt mot postförskott eller förut insänd likvid. Slippon-Lagret, Sthlm.

Gurkmjolk,

äkta, fås från E. Schillander, Eskilstuna. 3:50 fl. plus porto.

Flygelbyggnad

om 5 rum och kök, garderober, glasveranda och balkong, kallare, vedbod och hönsbhus samt om så önskas trädgård, uthyses från 1 januari på längre eller kortare tid, antingen fullt möblerad eller otk utan möbler. Fullständigt elektrifierad, avlopp i köket. Högt och sunt läge i skogspark. Avstånd till anhalt 3 1/2 km. Svar till v. Engeström, Altuna eller Rt. Altuna 8, ankn.

Babyutstyrslar,

Vackra och välsydda av finaste tillbehör ..... Kr. 10.50 Lakan och örngott ..... " 8.— Dopklänning och mössa ..... " 6.— Mönster medföljer. Dagmar Jacobsons Vitvaru- och Linnesömnadsaffär, Borås.

Crème o. puder

att användas vid skötsel av späda barn, Baddunderlag, Dinappar, flaskor m. m. Babyboxor, impregn. I parti och minut billigast från Carl Stangenberg, 10 Hötorget, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Den amerikanska kvinnan

är känd för sin persikolena sköna hy. Hennes hemliga medhjälpare i striden mot rynkig, slapp och oren hy är det nya övertråffade skönhetsmedlet Velvet Complexion som är en mjölkliknande vätska sammansatt av äkta mandel.

Följ noga bruksanvisningen. Försäljes hos alla Parfymaffärer samt av importören AB PARFYMERI BARLACH, Stockholm C. Pris pr flaska 5.— och 8.— kronor.

Absolut ofarligt.

Dr. Stohrs Kephaldoltabletter verka snabbt och säkert vid huvudvärk, Reumatism, Ischias och neuralgi — även i elaktartade fall — och äro fullkomligt ofarliga för hjärta och andra organ. Kephaldol användes sedan åratals med glänsande resultat av de främsta kliniker och läkare i alla länder för att stilla smärtor och feber utan att skada hjärtat. Gör ett försök. Finnes å alla apotek.

Hämorroider

försvinna efter några dagar vid användning av HÄMOSALVAN från Kem. Tekn. Fabr. Elefanten, Göteborg.

Pris kr. 10:— pr stor burk mot postförskott eller förut insänd likvid.

Nationaldräkter

materiel, detaljer, strump, på best., frågor besv. mot dubbel porto. Svenska Nationaldräkter, Idung, 5, n. b., Sthlm. OBS! Beställ i tid till jul!

Uppsala Hushållsskola

Svartbäcksgatan 12

börjar ny kurs den 15 januari 1922.

Praktisk undervisning i enklare och finare matlagning dukning, uppläggning och servering; bakning och beredning av charkuterivaror m. m. Prospekt och närmare upplysningar på begäran. Rikstelefon 861.

Barnsköterskekurs

vid Flensborgska Vårdenstalten i Malmö börjar 1 mars 1922. Kursen är ettårig. Ansökningshandlingar torde insändas snarast och senast före den 15 jan. till överläkaren. För antagning fordras med läkarebetyg styrkt gott hälsotillstånd, fyllda 18 år, rekommendation av två trovärdiga personer samt styrkta avskrifter av skolbetyg. Avgiften, 150 kr., erlägges vid antagningen. Närmare upplysningar meddelas av Husmodern. Överläkaren.

Vid Bergsbrunna-skolan

börja värkurserna i hushåll och slöjd m. m. d. 20 jan. Grundlig undervisning! Trevligt hemliv! Postadress: Bergsbrunna. Riks nr. 10.

För den nyfödde.

Beställ Eder Babyutstyrslar från gammal, välkänd firma. Reklamkartong med komplett, välsydd utstyrslar till obs! Kr. 10 och Kr. 15. Fru Caspersson, Örebro I. Affären 10-årig.

Fosterbarn

önskas av barnkär familj mot en summa ett för allt, gärna spädbarn, god vård utlovas. Svar till "H. A.", Fack 37, Slöinge.

En liten lyckoböna.

Babys första klädning i vit opal med handbroderi Kr. 12.—. D:o i ljusblätt eller skärt tillklippt med arbetsbeskrivning Kr. 4.50. Till landsorten mot postförskott.

Fru B. LIDBACK, 53 Vallhallavägen, Stockholm - Riks 58 26.

God inkomst

i dessa svåra tider erhåller den som blir kommissionär för IDUN 1922

Tillskriv IDUNS EXPEDITION STOCKHOLM

BONNIERS

KVINNLIGA FÖRFATTARE
JULEN 1921

SELMA LAGERLÖF

Troll och människor.

Andra samlingen

8 kr., inb. 11:50.

"Historier och legender sinnrikt ordnade som frukter i en korg, där äro klarkindade värm-ländska vinteräpplen sida vid sida med helgonmystikens blödande druvor."

(Anders Österling i Sv. D.)

ELIN WÄGNER

Nyckelknippan.

Nya noveller. 7:50.

"Hennes nya bok är en typisk Elin Wagners — någon vidare rekommendation behöves den icke för att finna läsare och i synnerhet läsarrinnor."

(Kjell Strömberg i St. Tidn.)

ANNA LENA ELG-STRÖM

Martha och Maria.

Nya berättelser. 8:50.

"Anna Lenah Elgström har en fantasikraft, som spelar och lyser och ett patos som brinner."

(J. Mortensen i Sydsv. Dagbl.)

MATHILDA MALLING

Erik Sjernes idyll.

Roman 8:50.

"Mathilda Malling kan kort sagt skriva en roman i gammal god mening och det torde vara svårt att leta fram något bättre i romanväg än det av hennes hand."

(Göteborgsposten.)

ANNA MARIA ROOS

Österländska noveller.

6:50.

"Ädelt slipade pärlor av genomodlad novellistik."

(Göteborgs Dagblad.)

ANNIE AKERHJELM

Anno Domini.

Roman 6:50.

"En lågande förkunnarska och som vanligt en duktig romanskribent."

(Sydsv. Dagbl.)

STINA ARONSON

En bok om goda grannar.

6:50.

"En ny författarinna. — En kvinnlig humorist — vilken sällsynt planta i Vår Herres örtagård."

(Tore Blanche i Aftonbl.)

ELSA LINDBERG-DOVLETTE

I alla tonarter.

Nya berättelser. 5:50.

"Det där översättliga ordet 'charme', i vilken rik grad bäres det ej upp av Elsa Lindberg-Dovlettes penna."

(Dagny.)

ULLA BJERNE

Syndare.

Roman 7:50.

Ett intressant och genom sitt obestridliga konstnärskap mycket värdefullt arbete, som man oavsett det bisarra i innehållet kan ge sitt oförbehållsamma erkännande."

(Carl Larsson i By i Gävle Dgbl.)

Ur svenska dikten.

En poetisk antologi i svensk lyrik, redigerad av Karin Ek.

Innehåll: I. Naturen. — Kärleken. — II. Fantasien och tanken. — Ensamheten. — Döden. III. Fosterlandet och friheten. — Hembygden. — Barndomen. — Människor. 3 delar à 3:50.

Barn- och Ungdoms-böcker:

ANNA WAHLENBERG

Trollkäppen.

Ny samling sagor med teckningar av Aina Masolle.

Inb. 7:50.

"Anna Wahlenberg är mera ny och originell i sina idéer än de flesta andra sagoberättare."

(Sv. Dagbl.)

GRETA HOLMGREN-STRÖMBOM

(Sago-Greta)

Svenska folksagor.

Med teckningar av

Aina Masolle.

Inb. 7:50.

"Berättade på ett språk, som skall göra denna bok till vår standard-folksagosamling."

För de minsta:

MAJ LINDMAN-JAN

Snipp, Snapp, Snurr.

Bilder med vers. Inb. 2:75.

IDUN

35:te årgången

Endast Kr. 15:-

1922

Prenumerera i närmaste

BOKHANDEL ELLER POSTKONTOR

Önskas tidningen i korsband direkt från Iduns exp. eller hemburen är priset Kr. 16:—

Iduns Julnummer gratis till alla prenumeranter!

Såges på apoteken.

ALKOHOLFRIIT!

ETERFRIT!

Klena, i utvecklingen eller vid undervisningen efterblivna **barn** liksom även **blodfattiga vuxna personer**, som känna sig matta, **nervösa** och överarbetade eller som äro lättretliga och fort bli trötta, ha för att stärka sina krafter med bästa resultat använt

Dr. Hommel's Haematogen

det förnämsta blodbildande **kraftmedlet**. Resultaten ha varit storartade vid fall av **anaemi, blodbrist, allmän svaghet, dålig matlust** o. s. v.

AKTIEN-GES. HOMMEL'S HAEMATOGEN, Zürich (Schweiz).

Generalagenter för Sverige **MALMSTEN & BERGVALL, Göteborg & Stockholm.**

Gahns

Maniol

Fukt och kyla huden ej tål
Använd dagligen Gahns Maniol